

T.E.I. ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

**Τα Χαρακτηριστικά του Διοικητικού Συμβουλίου, της Επιτροπής Ελέγχου
και η Ποιότητα των Οικονομικών Καταστάσεων**

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του T.E.I. ΚΡΗΤΗΣ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική
από τον

Γιώτη Νικόλαο

Ηράκλειο
Νοέμβριος 2013

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

Ο συγγραφέας

Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Επικ. Καθηγητής κ. Αρβανίτης Σταύρος (Επιβλέπων)
- Αν. Καθηγητής κ. Σταματόπουλος Θεόδωρος (Μέλος)
- Καθηγητής κ. Τερζάκης Δημήτριος (Μέλος)

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε για την ολοκλήρωση των σπουδών μου και την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική & Ελεγκτική από το τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Πρόκειται για μια επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας που ασχολείται με την συσχέτιση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων και των χαρακτηριστικών των διοικητικών συμβουλίων και των επιτροπών ελέγχου των εταιριών. Επιπλέον, γίνεται η εμπειρική διερεύνηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιριών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της εργασίας κ. Αρβανίτη Σταύρο, επίκουρο καθηγητή στο τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, για τη βοήθεια του στην ολοκλήρωσή της.

*Αυτή η εργασία αφιερώνεται
στη Βάσια*

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	iv
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ix
Λέξεις κλειδιά:.....	x
ABSTRACT.....	xi
Keywords:.....	xii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2.ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	2
2.1. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, η δημιουργική λογιστική και η εταιρική διακυβέρνηση.....	2
2.1.1. Κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων.....	3
2.1.2. Πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και λογιστικά τεχνάσματα.....	5
2.1.3. Ο ρόλος της εταιρικής διακυβέρνησης.....	7
2.1.4. Η εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα.....	7
2.2. Η προσέγγιση-μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων.....	9
2.2.1. Η μεθοδολογία των δεδουλευμένων στοιχείων (The Accruals Methodology).....	10
2.2.2. Η μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων (The Restatement Methodology).....	17
2.2.3. Η μεθοδολογία της απάτης (The Fraud Methodology).....	18
3. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗ.....	20
3.1. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία των δεδουλευμένων.....	20
3.2. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων.....	34
3.3. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία της απάτης.....	39
Πίνακας 1. - Πίνακας Βιβλιογραφικής Επισκόπησης.....	45
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ.....	65
4.1. Το μέγεθος του Δ.Σ.....	65
4.2. Η ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ.....	66

4.3. Η δυαδικότητα του ρόλου του διευθύνοντος συμβούλου.....	66
4.4. Το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου	67
4.5. Η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου	67
4.6. Η εξειδίκευση της επιτροπής ελέγχου	68
4.7. Η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου	69
Πίνακας 2. - Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. της επιτροπής ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των εταιριών (ερευνητές).....	70
Πίνακας 3. - Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. της επιτροπής ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των εταιριών (ποσοστά).....	72
5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	73
5.1. Επιλογή δείγματος	73
5.2. Επιλογή δεδομένων.....	73
5.3. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων.....	74
5.4. Μεταβλητές ελέγχου.....	75
5.4.1. Το μέγεθος της εταιρίας.....	75
5.4.2. Η οικονομική μόχλευση.....	76
5.4.3. Η εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου	77
6. ΕΥΡΗΜΑΤΑ	79
6.1. Περιγραφική στατιστική.....	79
Πίνακας 4. - Περιγραφικά στατιστικά	79
6.2 Αποτελέσματα παλινδρόμησης.....	80
Πίνακας 5. - Εκτιμήσεις δείγματος με την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων	81
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	83
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	85
8.1. Ξένη βιβλιογραφία.....	85
8.2. Ελληνική βιβλιογραφία.....	89

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	90
Παράρτημα Α. - Οι εταιρίες του δείγματος	90

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός: Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων και των χαρακτηριστικών της εταιρικής διακυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη εξετάζει αν τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ και της επιτροπής ελέγχου επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Σχεδιασμός/Μεθοδολογία/Προσέγγιση: Σχετικά με την βιβλιογραφική επισκόπηση, επιλέγονται μελέτες που έχουν ασχοληθεί με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών, όπου ως μονάδες μέτρησης της ποιότητας χρησιμοποιούνται α) η χειραγώγηση των δεδουλευμένων στοιχείων, β) η αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων και γ) η λογιστική απάτη. Βάση αυτών των ερευνών παρουσιάζονται οι συνηθέστερα χρησιμοποιούμενες μεταβλητές που έχουν να κάνουν κυρίως με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου, και πως αυτές επηρεάζουν την ποιότητα των Ο.Κ. Στην συνέχεια, οι μεταβλητές αυτές χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές στο εμπειρικό μέρος αυτής της εργασίας, όπου η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετρήθηκε βάση της χειραγώγησης των δεδουλευμένων στοιχείων σύμφωνα με το υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#). Το δείγμα αποτελείται από 53 εισηγμένες ελληνικές εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 2011-2012. Τέλος, για την εξέταση των ερευνητικών υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε η σταθμισμένη μέθοδος (Weighted Least Squares regression).

Ευρήματα: Παρατηρώντας τα ευρήματα που προέρχονται από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας, φαίνεται ότι η ανεξαρτησία τόσο των μελών του Δ.Σ. όσο και των μελών της επιτροπής ελέγχου συμβάλει θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον, το μέγεθος, η εξειδίκευση και η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου είναι παράγοντες που σχετίζονται θετικά με την ποιότητα. Επίσης, παρατηρείται ότι ποιοτικές οικονομικές καταστάσεις είθισται να καταρτίζουν οι μεγάλες εταιρίες, ενώ μη ποιοτικές οι δανειακά βεβαρυσμένες. Ακόμα, μεταξύ των ερευνών υπάρχει ασυνέπεια στα ευρήματα που αφορούν τη σχέση μεταξύ του μεγέθους του Δ.Σ., της ποιότητας του εξωτερικού ελέγχου και της ποιότητας των Ο.Κ. Τέλος, οι περισσότερες έρευνες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου δεν σχετίζεται με την ποιότητα των Ο.Κ..

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την εμπειρική διερεύνηση, δείχνουν ότι υπάρχει θετική σχέση της ποιότητας των Ο.Κ. με την ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου και αρνητική με την δανειακή επιβάρυνση των εταιριών. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκαν περιπτώσεις καταστρατήγησης της νομοθεσίας που αφορούν την λειτουργία της επιτροπής ελέγχου, γεγονός που θέτει υπό αμφισβήτηση το κύρος του συγκεκριμένου θεσμού.

Μοναδικότητα/Αξία: Αυτή η μελέτη προτείνει μια καινοτόμο μεθοδολογία για τον προσδιορισμό των χειραγωγημένων αποτελεσμάτων, με την εισαγωγή του εξωτερικού ελέγχου στην ήδη υπάρχουσα μεθοδολογία. Επιπλέον, αυτή είναι η πρώτη ερευνητική προσπάθεια που γίνεται για την περίπτωση της Ελλάδας, η οποία εξετάζει εμπειρικά εάν τα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης, όπως η εξειδίκευση και η επιμέλεια, επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων

Περιορισμοί: Το δείγμα περιλαμβάνει μόνο 53 εταιρίες για μια περίοδο μόλις δύο ετών εξαιτίας της έλλειψης στοιχείων που έχουν να κάνουν με τα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό οφείλεται στο ότι η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης, απ' όπου θα προέκυπταν τα εν λόγω στοιχεία, συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στις οικονομικές εκθέσεις των ελληνικών εισηγμένων εταιριών μόλις από το 2010, γεγονός που δείχνει ότι το περιβάλλον για μια τέτοιου είδους μελέτη δεν είναι αρκετά ώριμο ακόμα.

Λέξεις κλειδιά:

Ποιότητα, οικονομικές καταστάσεις, διοικητικό συμβούλιο, επιτροπή ελέγχου, δεδουλευμένα στοιχεία

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study is to investigate the association between firms' financial reporting quality and corporate governance characteristics. In particular, this research examines whether board and audit committee characteristics affect the quality of financial reporting.

Design/Methodology/Approach: As for the literature review, the selected studies are related to financial statements quality measured by a) accruals, b) restatements and c) fraud. According to these studies, the most commonly used variables relevant to board and audit committee characteristics are presented. Also we present how they usually influence the quality of financial statements. Subsequently, these variables were used as independent variables in the empirical part of this work, where the quality of financial statements was measured by discretionary accruals according to [Jones \(1991\)](#) model. The sample consisted of 53 Greek listed firms over the period 2011-2012. Lastly, in order to test our hypotheses, we perform a Weighted Least Square regression.

Findings: According to prior research findings, we observe that there is a positive relationship between financial reporting quality and board independence. Similarly, audit committee independence is positively associated with quality. In addition, audit committee size, expertise and diligence are positively related to quality. Moreover, bigger firms tend to compile high quality financial statements, while firms overburdened with debt do not. Furthermore, there are inconsistent findings on the association between quality and board size and between quality and external audit quality. Also, most of the researchers found no relationship between quality and CEO duality. The empirical findings show that the quality is positively associated with audit committee independence and negatively associated with leverage. Additionally, we noticed that the law about audit committee function sometimes has been circumvented. Because of this violation, audit committee's prestige is called a question.

Originality/Value: The current study introduces an innovative methodology for verifying earnings management by inserting external audit in the existing method. Moreover, this is the first research attempt in Greece that examines empirically whether corporate governance characteristics, such as expertise and diligence, influence financial statements' quality.

Research limitations/implications: The sample includes only 53 firms for only two years because of the lack of data related to corporate governance characteristics. This deficiency is due to Corporate Governance Statement, whence these items would arise. Only since 2010 has the Corporate Governance Statement been included obligingly in the financial reports of Greek listed companies, suggesting that the environment for a research like this one is not mature enough yet.

Keywords:

Quality, financial statements, board of directors, audit committee, accruals

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών ως αντικείμενο μελέτης έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές ανά τον κόσμο. Η μεθοδολογία με την οποία προσεγγίζουν την ποιότητα συνήθως ταυτίζεται με την παραποίηση και διαφέρει από έρευνα σε έρευνα. Ο όρος παραποίηση συχνά συναντάται στη βιβλιογραφία και ως ωραιοποίηση των λογιστικών καταστάσεων ή χειραγώγηση των αποτελεσμάτων ή δημιουργική λογιστική.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αρχικά μια αναφορά στο φαινόμενο της δημιουργικής λογιστικής και στον ρόλο της εταιρικής διακυβέρνησης για την καταπολέμησή της, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται οι συνηθέστεροι τρόποι προσέγγισης της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων ([ενότητα 2](#)). Οι τρόποι αυτοί είναι: α) η μεθοδολογία (της ανωμαλίας) των δεδουλευμένων στοιχείων, β) η μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων των οικονομικών καταστάσεων και γ) η μεθοδολογία της (ύπαρξης) λογιστικής απάτης. Στη συνέχεια, στην [ενότητα 3](#) γίνεται μια επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας η οποία βασίζεται στις τρεις αυτές μεθοδολογίες και εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και στα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου (Δ.Σ.) και της επιτροπής ελέγχου. Βάση της επισκόπησης αυτής, παρουσιάζονται τα κυριότερα ευρήματα των εκάστοτε ερευνητών. Μετά την ολοκλήρωση της βιβλιογραφικής επισκόπησης, η εργασία προχωρά στην εμπειρική διερεύνηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα σε μια περίοδο 2 ετών. (ενότητες [4](#), [5](#) και [6](#)). Έτσι, στην [ενότητα 4](#) αναπτύσσονται οι ερευνητικές υποθέσεις και στην [ενότητα 5](#) περιγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθείται, η οποία είναι βασισμένη σε προηγούμενες μελέτες. Αμέσως μετά ακολουθούν τα ευρήματα ([ενότητα 6](#)) και τα συμπεράσματα ([ενότητα 7](#)) της διερεύνησης αυτής.

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

2.1. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, η δημιουργική λογιστική και η εταιρική διακυβέρνηση

Η πληροφόρηση που παρέχεται από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις των εταιριών διαφέρει από χώρα σε χώρα, παρόλο που υπάρχουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Αυτό συμβαίνει γιατί σε κάθε χώρα δεν είναι πάντοτε υποχρεωμένες οι εταιρίες να τα ακολουθήσουν, καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα στα δικά τους λογιστικά πρότυπα και στα διεθνή, εκτός από κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η εκάστοτε κρατική νομοθεσία περιορίζει τις εταιρίες στην επιλογή λογιστικών προτύπων. Έτσι, η λογιστική ως εργαλείο επικοινωνίας των επιχειρήσεων διαφέρει στην εφαρμογή ανά τον κόσμο ([Apostolou & Nanopoulos 2009](#)). Σε κάθε περίπτωση όμως οι οικονομικές εκθέσεις πρέπει να είναι καταρτισμένες με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να παρέχουν στους χρήστες τα απαραίτητα ποιοτικά αλλά και ποσοτικά στοιχεία για την πλήρη κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών ([Iatridis 2011](#)).

Η Ελλάδα έχει νομοθετήσει τα δικά της λογιστικά πρότυπα, τα οποία όμως είναι προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αφού η χώρα είναι μέλος της Ε.Ε. Συχνά όμως, τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα κρίνονται αρνητικά από τον ευρωπαϊκό οικονομικό τύπο και από τους επενδυτές, με τη δικαιολογία ότι παρέχουν ελλιπή πληροφόρηση και ότι δίνουν τη δυνατότητα χειραγώγησης των αποτελεσμάτων ([Apostolou & Nanopoulos 2009](#)). Εκτός από τα Ε.Λ.Π. γίνεται εφαρμογή και των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, τα οποία υιοθετήθηκαν υποχρεωτικά από τις εισηγμένες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο εταιρίες το 2005. Τα Δ.Λ.Π. προσεγγίζουν την πραγματική οικονομική θέση και απόδοση των οικονομικών μονάδων, κάνοντας τις οικονομικές καταστάσεις περισσότερο αξιόπιστες, κατανοητές και συγκρίσιμες ([Πρωτοψάλτης 2004](#)).

Όμως, παρά την ύπαρξη των Λογιστικών Αρχών και Προτύπων, το φαινόμενο της δημιουργικής λογιστικής έχει απασχολήσει έντονα τα τελευταία χρόνια τις αρχές, τους επενδυτές, την ερευνητική κοινότητα και γενικότερα τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ιδιαίτερα

μετά το ξέσπασμα των οικονομικών σκανδάλων¹ που επηρέασαν την παγκόσμια οικονομία, όταν απέτυχαν οι ελεγκτές και οι ρυθμιστικές αρχές διεθνώς να αντεπεξέλθουν στα τεχνάσματα που είχαν επινοήσει οι εταιρίες για να αποκρύπτουν την πραγματική τους χρηματοοικονομική κατάσταση. Ως δημιουργική λογιστική (creative accounting) ορίζεται ο μετασχηματισμός των λογιστικών πόρων από το τι πραγματικά είναι στο τι οι καταρτίζοντες των λογιστικών καταστάσεων επιθυμούν να είναι, εκμεταλλευόμενοι την ελαστικότητα που παρέχουν υπάρχοντες κανόνες και πρότυπα, ή ακόμα αγνοώντας μερικούς ή όλους από αυτούς. Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων ακολουθώντας μεθόδους επινοητικής-δημιουργικής λογιστικής, «ωραιοποιούν» την χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιριών, εφόσον βέβαια υπάρχουν κίνητρα. Τα λογιστικά πρότυπα, θέλοντας να παρέχουν ευελιξία έτσι ώστε η επιχείρηση να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεγάλη ποικιλία καταστάσεων, αφήνουν χώρο για ελιγμούς που ευνοούν τις εταιρίες, πράγμα που καθιστά τη δημιουργική λογιστική ελκυστική. Δεξιότητες της λογιστικής πράξης μπορούν να χειρίζονται προς όφελος των εταιριών τους τους αριθμοδείκτες κλειδιά, οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την ανάλυση της αγοράς, και ως εκ τούτου, να διογκώνουν τα αναφερόμενα-δημοσιευόμενα κέρδη ή να ελαχιστοποιούν τις αναφερόμενες ζημιές, να επιτυγχάνουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης οι οποίες διαφορετικά δεν μπορούσαν να ανακύψουν, να βελτιώνουν την απόδοση της διοίκησης (και τις αμοιβές που σχετίζονται με την απόδοση), να παρακάμπτουν περιορισμούς για δανεισμό, να συγκαλύπτουν χρηματοπιστωτικούς κινδύνους, να διαφεύγουν του ελέγχου των μετόχων κ.α. Ωστόσο, υπάρχουν και οι αρνητικές όψεις της δημιουργικής λογιστικής, όπου οι επενδυτές, οι πιστωτές, οι εργαζόμενοι και γενικά οι συμβαλλόμενοι με την επιχείρηση επιπλήττονται σημαντικά.

2.1.1. Κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων

Οι managers των εταιριών κινητοποιούνται, όσον αφορά την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων, και ως προς δικό τους όφελος αλλά και ως προς όφελος της εταιρείας. Ενδεικτικά κάποια από αυτά τα κίνητρα είναι :

- ο Ο ανταγωνισμός :

Οι εταιρίες θέλοντας να φανούν ισχυρές ή ακόμα και για να αποθαρρύνουν νεοεισελθείσες επιχειρήσεις στην αγορά που δραστηριοποιούνται,

---

¹ Χαρακτηριστικές περιπτώσεις των οικονομικών σκανδάλων είναι αυτές των εταιριών Xerox, WorldCom, Adelphia, Tyco, Global Crossing, Enron, Arthur Andersen, αλλά και η περίπτωση της ΑΣΠΙΣ για την Ελλάδα.

παραποιούν, αντιστοίχως, θετικά ή αρνητικά τις οικονομικές τους καταστάσεις.

ο Ο δανεισμός από πιστωτικά ιδρύματα :

Εμφανίζοντας διαστρεβλωμένα θετικά αποτελέσματα, οι επιχειρήσεις καταφέρνουν να αυξάνουν την πιστοληπτική τους ικανότητα με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται χαμηλό κόστος κεφαλαίου και προοπτικές δανεισμού εκ νέου. Ξεγελούν δηλαδή τους αξιολογητές του πιστωτικού ιδρύματος, οι οποίοι εξετάζουν την οικονομική μόχλευση της επιχείρησης βάση του σχετικού δείκτη.

ο Η άντληση κεφαλαίων από το Χρηματιστήριο Αξιών (για εισηγμένες) :

Παρουσιάζοντας διαχρονικά μια ανοδική πορεία των οικονομικών μεγεθών, επιτυγχάνεται η διάθεση των μετοχών στο κοινό με δημόσια εγγραφή με ευνοϊκότερους όρους (υψηλότερη τιμή μετοχής), καθώς επίσης και η παραπλάνηση των χρηματιστών των οποίων τα κύρια κριτήρια απόφασης είναι α) η αύξηση των κερδών ανά μετοχή (%), β) η τιμή προς κέρδη ανά μετοχή (P/E), γ) η τιμή προς την εσωτερική λογιστική αξία της μετοχής, κ.α.

ο Συγχωνεύσεις και εξαγορές :

Σε αυτές τις περιπτώσεις, η παραποίηση γίνεται για επωφελέστερη σχέση ανταλλαγής μετοχών.

ο Αμοιβές της διοίκησης και διακρίσεις :

Η συσχέτιση των αποζημιώσεων των μελών της διοίκησης καθώς και η παροχή bonus σύμφωνα με την απόδοση της επιχείρησης, δίνουν ένα ισχυρό κίνητρο στους managers να ωραιοποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης για δικό τους όφελος. Έτσι πέραν των (πρόσθετων) οικονομικών απολαβών τους, όχι μόνο δεν απειλείται η θέση τους, αλλά επιτυγχάνονται και οι προσωπικές τους φιλοδοξίες με πιθανές προαγωγές σε υψηλότερες ιεραρχικά θέσεις.

ο Ρυθμιστικά πλαίσια :

Ανάλογα τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση υπάρχουν και ρυθμιστικές αρχές που επιβάλλουν κανόνες συμμόρφωσης (π.χ.

αντιμονοπωλιακού χαρακτήρα). Αυτό είναι λοιπόν ένα επιπλέον κίνητρο για την εφαρμογή δημιουργικής λογιστικής, ούτως ώστε να συμμορφωθεί η επιχείρηση με τις απαιτήσεις των ρυθμιστικών αρχών.

ο Προσπάθεια φοροδιαφυγής :

Οι επιχειρήσεις προκειμένου να μειώσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση, καταφεύγουν στην επινοητική λογιστική που τους οδηγεί σε μείωση των κερδών τους.

2.1.2. Πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και λογιστικά τεχνάσματα

Οι αυτουργοί της παραποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων προέρχονται κυρίως από την πλευρά της ανώτατης διοίκησης. Για να παραποιηθούν οι οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιούνται μέθοδοι, οι οποίες τις περισσότερες φορές έρχονται σε σύγκρουση με αυτά που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τα λογιστικά πρότυπα. Οι συνηθέστερες πρακτικές και λογιστικά τεχνάσματα είναι:

ο Η εξομάλυνση των κερδών :

Με την εξομάλυνση των κερδών επιτυγχάνεται η μείωση στη διακύμανση των κερδών έτσι ώστε οι επενδυτές να θεωρούν ότι τα κέρδη έχουν μεγαλύτερη αξιοπιστία. Η μέθοδος για να εξομαλυνθούν τα κέρδη συνεπάγεται τη μη δημοσίευση των κερδών σε καλές χρήσεις, μέσω δημιουργίας αποθεματικών, και δημοσίευση μετέπειτα αυτών των κερδών σε κακές χρήσεις.

ο Μεγάλα Λουτρά (Big Bath) :

Πρόκειται για μια λογιστική κάθαρση που γίνεται όταν λαμβάνουν χώρα ασυνήθιστα γεγονότα, όπως αλλαγές στη διοίκηση, εξαγορές, συγχωνεύσεις, αναδιαρθρώσεις κλπ. σε περιόδους με έντονα φτωχή απόδοση. Η στρατηγική που ακολουθείται ενέχει την πραγματοποίηση υπολογιστικών δαπανών όπως προβλέψεις και αποσβέσεις, με αποτέλεσμα την εμφάνιση μειωμένων κερδών. Αυτό προσφέρει μια ευκαιρία να διαγραφούν «παλιές αμαρτίες» και επίσης διευκολύνει τη διοίκηση για μελλοντικές αυξήσεις κερδών.

ο Λογιστικά τεχνάσματα που αφορούν τα αποθέματα & τα προϊόντα :

Τα λογιστικά αυτά τεχνάσματα λαμβάνουν χώρα στο τέλος της χρήσης, όταν αποτιμώνται και απογράφονται τα προϊόντα, αλλά και κατά την διάρκεια αυτής κατά την εισροή και εκροή τους. Τα λογιστικά αυτά τεχνάσματα αν και επιτυγχάνουν τον σκοπό τους, είναι ως επί το πλείστον αντίθετα στα πρότυπα, στις αρχές και στους νόμους, και σε περίπτωση αποκάλυψης επιβάλλονται κυρώσεις. Παραδείγματα τέτοιων τεχνασμάτων είναι :

- Η απόκρυψη των πωλήσεων ή αγορών με την μη καταχώρησή τους
- Η απόκρυψη παραγωγής προϊόντων, με την εμφάνιση παραγωγής υπερβολικών υποπροϊόντων ή υπερβολικής φύρας με αποτέλεσμα την αντίστοιχη απόκρυψη πωλήσεων, ή δημιουργία αφανών αποθεμάτων με την μετέπειτα διάθεσή τους χωρίς στοιχεία
- Η εμφάνιση αυξημένου κόστους αγοράς πρώτων υλών και εμπορευμάτων
- Εμφάνιση εικονικών αγορών ή εικονικών πωλήσεων (εικονικά τιμολόγια)
- Εμφάνιση μειωμένων ή αυξημένων αρχικών ή τελικών αποθεμάτων στην απογραφή
- Αλλαγή της μεθόδου αποτίμησης (π.χ. από L.I.F.O. σε F.I.F.O. σε περίοδο αύξησης των τιμών)

Η διενέργεια αυτών των τεχνικών βοηθάει κυρίως στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να φοροδιαφεύγουν, αφού επηρεάζονται άμεσα τα αποτελέσματά τους, αλλά επίσης έχουν αντίκτυπο και σε χρηματοοικονομικούς αριθμοδείκτες όπως αυτούς της ρευστότητας και της αποδοτικότητας.

Ανακεφαλαιώνοντας, είναι προφανές ότι οι τρόποι με τους οποίους μπορεί μια επιχείρηση να διαστρεβλώσει την εικόνα των οικονομικών της καταστάσεων και να παραπλανήσει τους χρήστες αυτών, είναι πολλοί και ποικίλουν.

2.1.3. Ο ρόλος της εταιρικής διακυβέρνησης

Το υπόβαθρο για την ύπαρξη αρχών και κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης δημιουργήθηκε σταδιακά και σύμφωνα με τις εξελίξεις τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών και η διεθνοποίηση των επενδύσεων, η ενεργοποίηση των θεσμικών επενδυτών, η συμμετοχή του κράτους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η παρέμβαση των τραπεζών ως ισχυρού φορέα εξουσίας, η συμμετοχή των εργαζομένων στην εποπτεία της διαχείρισης, οι συνεργασίες των εταιριών και η κοινωνική εταιρική ευθύνη, είναι παράγοντες που επιτάσσουν την ύπαρξη κοινών αρχών και κανόνων ε.δ.

Με τον όρο εταιρική διακυβέρνηση, εννοείται ο τρόπος διοίκησης και ελέγχου των εταιριών ([Μούζουλας 2003](#)). Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα το οποίο καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας, του Διοικητικού Συμβουλίου και των Stakeholders , δηλαδή αυτών που έχουν έννομο συμφέρον στις δραστηριότητες της εταιρίας. Σκοπός της ε.δ. είναι να εξασφαλίσει τους παραγωγικούς πόρους και να τους χρησιμοποιήσει αποδοτικά έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η εταιρία. Για να υπάρξει ε.δ. γίνεται σχεδιασμός και εφαρμογή κατάλληλων μηχανισμών, βάση των οποίων γίνεται ο προσδιορισμός των στόχων της εταιρίας και στο πως αυτοί θα επιτευχθούν, παρακολουθείται και ελέγχεται η απόδοση και οι δραστηριότητες της εταιρίας και εξασφαλίζεται η διαφάνεια. Οι εταιρίες που εφαρμόζουν αρχές και κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης είναι πόλος έλξης επενδυτών, αφού η προστατευτική της λειτουργία για την επένδυση είναι δεδομένη.

2.1.4. Η εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα

Το θέμα της ε.δ. συζητήθηκε για πρώτη φορά τον Μάιο του 1998, όταν το Χ.Α.Α. εκπόνησε μια μελέτη για τα συστήματα ελέγχου εταιρικής διοίκησης. Στη συνέχεια, τον Νοέμβριο του 1999 με πρωτοβουλία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς συστάθηκε η επιτροπή για την εταιρική διακυβέρνηση, η οποία εξέδωσε αρχές ε.δ. με τη μορφή συστάσεων, κυρίως προς τις εισηγμένες εταιρίες. Με το άρθρο 1 παρ. 3 ν.2836/2000, δόθηκε η εξουσιοδότηση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να εκδώσει κανόνες ε.δ., με τους οποίους όμως δεν συμμορφώθηκαν οι εταιρίες και έτσι απέτυχαν να εφαρμοστούν. Γι αυτό η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και το Υπουργείο Οικονομικών δια μέσου της νομοθετικής οδού, θέσπισαν αρχές και κανόνες ε.δ. ψηφίζοντας τον

ν.3016/2002 παρά τις έντονες αντιδράσεις των παραγόντων της αγοράς, οι οποίοι ήθελαν ένα σύστημα αρχών και κανόνων εθελοντικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα λοιπόν με το νόμο αυτό, οι εταιρίες που οι μετοχές τους διαπραγματεύονται στο Ελληνικό Χρηματιστήριο είναι πλέον υποχρεωμένες να εφαρμόζουν κανόνες ε.δ.. Βάση του Ν.3016/02 γίνεται διάκριση ανάμεσα στα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις των μελών του Δ.Σ. Η κύρια υποχρέωση των μελών του Δ.Σ. είναι η διαρκής επιδίωξη της ενίσχυσης της μακρόχρονης αξίας της επιχείρησης και η προάσπιση του γενικού συμφέροντος και όχι των ιδίων συμφερόντων των μελών του Δ.Σ. Σε περίπτωση που προκύπτει ίδιο συμφέρον από μέλος ή μέλη του Δ.Σ. τότε αυτό θα πρέπει να γνωστοποιείται στα υπόλοιπα μέλη. Τα μέλη του Δ.Σ. διακρίνονται σε εκτελεστικά και μη. Τα εκτελεστικά ασχολούνται με θέματα διοίκησης, ενώ τα μη εκτελεστικά μέλη με την προαγωγή όλων των εταιρικών ζητημάτων. Τα μη εκτελεστικά μέλη έχουν ένα ρόλο παρακολούθησης των εργασιών των εκτελεστικών μελών. Ο αριθμός των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. δεν πρέπει να είναι μικρότερος του 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών. Η ιδιότητα των μελών ως εκτελεστικών ή μη ορίζεται από το Δ.Σ. Μεταξύ των μη εκτελεστικών μελών πρέπει να υπάρχουν 2 τουλάχιστον ανεξάρτητα μέλη, των οποίων η ύπαρξη δεν είναι υποχρεωτική όταν στο Δ.Σ. ορίζονται ρητά και συμμετέχουν ως μέλη εκπρόσωποι της μειοψηφίας των μετόχων. Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. πρέπει κατά τη διάρκεια της θητείας τους να μην κατέχουν μετοχές σε ποσοστό μεγαλύτερο του 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου και να μην έχουν σχέση εξάρτησης² με την εταιρεία ή με συνδεδεμένα πρόσωπα με αυτή. Τα ανεξάρτητα μέλη μπορούν να υποβάλουν, ο καθένας ξεχωριστά ή από κοινού, αναφορές και ξεχωριστές εκθέσεις από αυτές του Δ.Σ. προς τη Γενική Συνέλευση της εταιρίας, εφόσον το κρίνουν αναγκαίο.

---

² Σχέση εξάρτησης υπάρχει όταν μέλος του Δ.Σ. :

- Διατηρεί επιχειρηματική ή άλλη επαγγελματική σχέση με την εταιρεία ή με συνδεδεμένη με αυτήν επιχείρηση, η οποία σχέση από τη φύση της επηρεάζει την επιχειρηματική της δραστηριότητα, όταν ιδίως είναι σημαντικός προμηθευτής ή πελάτης της εταιρίας.
- Είναι πρόεδρος του Δ.Σ. ή διευθυντικό στέλεχος της εταιρίας καθώς και αν έχει αυτές τις ιδιότητες ή είναι εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. σε συνδεδεμένη με την εταιρία επιχείρηση ή διατηρεί σχέση εξαρτημένης εργασίας ή έμμισθης εντολής με την εταιρία ή τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις
- Έχει συγγένεια μέχρι δευτέρου βαθμού ή είναι σύζυγος εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. ή διευθυντικού στελέχους ή μετόχου που συγκεντρώνει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας ή συνδεδεμένης με αυτήν επιχείρησης

Παρόλα αυτά ο νόμος θεωρείται ανακριβής γιατί αρκείται στη ρύθμιση ζητημάτων οργάνωσης του Δ.Σ. ([Μούζουλας 2003](#)). Για το λόγο αυτό, στη συνέχεια ενσωματώθηκαν επιπλέον νομοθετήματα του ευρωπαϊκού δικαίου στο ελληνικό δίκαιο, δημιουργώντας νέους κανόνες ε.δ. Αρχικά με το ν. 3693/2008 επιβάλλεται η σύσταση επιτροπών ελέγχου και η υποχρέωση γνωστοποίησης για το ιδιοκτησιακό καθεστώς και την διακυβέρνηση των εταιριών. Ο ν. 3884/2010 ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την Οδηγία 2007/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά δικαιώματα μετόχων και επιπρόσθετες υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων αυτών κατά το στάδιο προετοιμασίας μιας γενικής συνέλευσης. Τέλος ο ν. 3873/2010 ενσωμάτωσε στην ελληνική νομοθεσία την υπ' αριθ. 2006/46/EC Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διατάξεις του αναφέρονται στις συναλλαγές και τους διακανονισμούς που δεν εμπεριέχονται στον ισολογισμό, στις συναλλαγές που πραγματοποιεί η εταιρεία με τα συνδεδεμένα μέρη, η δημοσιοποίηση των οποίων συντελεί στην καλύτερη κατανόηση της οικονομικής θέσης της εταιρείας, στην ετήσια έκθεση διαχείρισης και τη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης της εταιρείας, στην αστική ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, στην υποχρέωση παροχής περαιτέρω πληροφοριών στο προσάρτημα των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και σε θέματα σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα και τις ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρείες.

Βάση των παραπάνω εξελίξεων, η θέσπιση ενός Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (Κ.Ε.Δ.) κρίθηκε επιτακτική. Στην Ελλάδα υπάρχει ένας ευρέως αποδεκτός Κ.Ε.Δ., τον οποίο έχει διαμορφώσει με πρωτοβουλία του ο Σύνδεσμος Εμπόρων και Βιομηχάνων (Σ.Ε.Β.) ο οποίος απευθύνεται τόσο σε εισηγμένες όσο και σε μη εισηγμένες εταιρίες. Σύμφωνα με την έρευνα για την εταιρική διακυβέρνηση που γίνεται κάθε χρόνο από την εταιρία Grand Thorton, η πλειοψηφία των εισηγμένων εταιριών εφαρμόζει τον Κ.Ε.Δ. (πάνω από 60%), ενώ οι υπόλοιπες εταιρίες εφαρμόζουν ίδιους κώδικες, σύμφωνα πάντα με την νομοθεσία και με τις ανάγκες τους, ή άλλους διεθνώς αναγνωρισμένους κώδικες ([Grand Thorton, 2012](#)).

2.2. Η προσέγγιση-μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων

Οι έρευνες που έχουν γίνει διαχρονικά και ανά τον κόσμο για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι πολλές, ενώ ποικίλουν ως προς την μεθοδολογία αφού τόσο οι λόγοι που οι εταιρίες παραποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις όσο και οι εταιρίες αυτές καθ' αυτές

διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Έτσι, ο χαρακτηρισμός των οικονομικών καταστάσεων ως παραποιημένες στη διεθνή βιβλιογραφία, άλλοτε παρουσιάζεται ως απάτη, άλλοτε ως δημιουργική λογιστική και άλλοτε ως ωραιοποίηση, ή εξομάλυνση, ή διαχείριση, ή χειραγώγηση των αποτελεσμάτων. Μεγάλη ποικιλία υπάρχει επίσης και στον τρόπο που οι ερευνητές λαμβάνουν υπ' όψιν τους ότι οι εταιρίες έχουν παραποιημένες τις οικονομικές τους καταστάσεις.

Έτσι, οι πιο συχνοί τρόποι που συναντώνται στη βιβλιογραφία είναι:

- να υπάρχει ανωμαλία στα δεδουλευμένα τους στοιχεία (Accruals)
- οι εταιρίες να έχουν αναδιατυπώσει τις οικονομικές τους καταστάσεις (Restatement)
- να έχουν χαρακτηριστεί από τους εκάστοτε κρατικούς ρυθμιστές (SEC, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, κλπ) υπό επιτήρηση, ή διάφοροι αναλυτές να έχουν χαρακτηρίσει τις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών αυτών ως μη ποιοτικές

Οι παραπάνω μεθοδολογίες συχνά διαφέρουν από έρευνα σε έρευνα, καθώς οι μελετητές εξειδικεύουν την εκάστοτε μεθοδολογία ανάλογα με τις ανάγκες και τα ερευνητικά ερωτήματα που προσπαθούν να απαντήσουν.

2.2.1. Η μεθοδολογία των δεδουλευμένων στοιχείων (*The Accruals Methodology*)

Οι [Dechow, Sloan & Sweeney \(1995\)](#) ορίζουν τα δεδουλευμένα στοιχεία ως τη διαφορά ανάμεσα στα καθαρά κέρδη και τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες.

$$TA_{it} = NI_{it} - CFO_{it} \quad (1)$$

Όπου:

TA_{it} Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t

NI_{it} Τα καθαρά κέρδη της εταιρίας i την χρονική στιγμή t

CFO_{it} Οι ταμειακές ροές της εταιρίας i από λειτουργικές δραστηριότητες την χρονική στιγμή t

Τα δεδουλευμένα στοιχεία διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα δεδουλευμένα στοιχεία που η διοίκηση έχει την διακριτική ευχέρεια να παραποιήσει (discretionary accruals), ενώ στην δεύτερη βρίσκονται εκείνα τα οποία δεν επιδέχονται παραποιήσεις (non-discretionary accruals). Σύμφωνα με τους [Ronen & Yaari \(2008\)](#) τα

δεδουλευμένα στοιχεία που δεν επιδέχονται παραποιήσεις είναι αυτά που προκύπτουν από τις συναλλαγές που έλαβαν χώρα την τρέχουσα χρήση, τα οποία θεωρούνται κανονικά δεδομένων των επιδόσεων της εταιρίας, της στρατηγικής της, του κλάδου δραστηριοποίησής της, των μακροοικονομικών γεγονότων και των οικονομικών παραγόντων. Από την άλλη, τα δεδουλευμένα στοιχεία που δέχονται παραποιήσεις και χρησιμοποιούνται κατά κανόνα στη διεθνή βιβλιογραφία, είναι αυτά τα οποία προκύπτουν από τις συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν ή από τις λογιστικούς χειρισμούς που επιλέχθηκαν προκειμένου να διαχειριστούν τα αποτελέσματα της χρήσης.

Μέχρι την έρευνα της [Jones \(1991\)](#), τα υποδείγματα των προηγούμενων ερευνητών που ασχολήθηκαν με τη χειραγώγηση³ συμπεριλάμβαναν και τις δύο κατηγορίες των δεδουλευμένων στοιχείων, που είχε ως αποτέλεσμα τα ευρήματα να μην είναι αντιπροσωπευτικά ([Καρμπαδάκης 2012](#)). Το υπόδειγμα [Jones \(1991\)](#), το οποίο θεωρείται ο θεμέλιος λίθος για την προσέγγιση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων, είναι το πρώτο που εισάγει την διαφοροποίηση των δεδουλευμένων σε αυτά που μπορούν να παραποιηθούν και σε αυτά που δεν μπορούν. Αυτό επιτυγχάνεται με την εισαγωγή χρονοσειρών και τον διαχωρισμό της εξεταζόμενης περιόδου σε δύο υποπεριόδους, δηλαδή την περίοδο πριν (estimation period) και μετά (test period) το γεγονός της χειραγώγησης. Έτσι, για την πρώτη περίοδο, δηλαδή πριν τη χειραγώγηση, τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία είναι και αυτά που δεν μπορούν να παραποιηθούν, αφού δεν υπάρχουν δεδουλευμένα που μπορούν να παραποιηθούν εξαιτίας της υπόθεσης ότι η επιχείρηση την περίοδο εκείνη δεν χειραγωγούσε τα αποτελέσματά της. Δεδομένου λοιπόν ότι $DA_{it}=0$ τότε :

$$NDA_{it} = TA_{it} \quad (2)$$

Όπου:

DA_{it} Τα δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t που μπορούν να παραποιηθούν

NDA_{it} Τα δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t που δεν μπορούν να παραποιηθούν

TA_{it} Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t

---

³ π.χ. Roden & Sadan (1981), Healy (1985), DeAngelo (1986) κ.α.

- i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
 t Η χρονική στιγμή πριν από τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Βάση αυτής της υπόθεσης (DA=0), η προσέγγιση των δεδουλευμένων στοιχείων για την περίοδο πριν τη χειραγώγηση γίνεται βάση της παρακάτω εξίσωσης:

$$\frac{NDA_{it}}{A_{it-1}} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_i \left[\frac{1}{A_{it-1}} \right] + \beta_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right] + \beta_{2i} \left[\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right] + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

Όπου:

- NDA_{it} Τα δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t που δεν μπορούν να παραποιηθούν
 TA_{it} Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t
 A_{it-1} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά
 ΔREV Τα έσοδα από πωλήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t μείον τα κέρδη της τη χρονική στιγμή $t-1$
 PPE_{it} Οι ακαθάριστες ενσώματες ακινητοποιήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t
 i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
 t Η χρονική στιγμή πριν από τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Στην συνέχεια, η προσέγγιση των δεδουλευμένων στοιχείων για την περίοδο μετά τη χειραγώγηση γίνεται με την βοήθεια των εκτιμητών $\hat{\alpha}_i$, $\hat{\beta}_{1i}$, $\hat{\beta}_{2i}$ βάση της προηγούμενης παλινδρόμησης. Έτσι, στην ίδια εξίσωση, αλλά πλέον για την περίοδο που θεωρούμε ότι τα δεδουλευμένα μπορούν να παραποιηθούν, τοποθετούμε τους εν λόγω εκτιμητές ($\hat{\alpha}_i$, $\hat{\beta}_{1i}$, $\hat{\beta}_{2i}$) και η εξίσωση έχει την ακόλουθη μορφή :

$$\frac{T\hat{A}_{ip}}{A_{ip-1}} = \hat{\alpha}_i \left[\frac{1}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{2i} \left[\frac{PPE_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + \varepsilon_{ip} \quad (4)$$

Όπου:

- $T\hat{A}_{ip}$ Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή p

- A_{ip-1} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά
- ΔREV Τα έσοδα από πωλήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p μείον τα κέρδη της τη χρονική στιγμή $t-1$
- PPE_{ip} Οι ακαθάριστες ενσώματες ακινητοποιήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p
- i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
- p Η χρονική στιγμή μετά τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Τέλος, τα ανώμαλα δεδουλευμένα στοιχεία, δηλαδή το μέγεθος της χειραγώγησής τους, εμφανίζεται από τα κατάλοιπα της παλινδρόμησης της εξίσωσης (4), ήτοι :

$$DA_{ip} = u_{ip} = TA_{ip} - T\hat{A}_{ip} \quad (5)$$

Όπου:

- DA_{ip} Τα χειραγωγημένα δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή p
- u_{ip} Τα κατάλοιπα των δεδουλευμένων όπως προκύπτουν από την εξίσωση 4 της εταιρίας i την χρονική στιγμή p
- i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
- p Η χρονική στιγμή μετά τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Οι ερευνητές που ασχολούνται με την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων βασίζονται αρκετά συχνά στο υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#), όπου κρατώντας την φιλοσοφία των χρονολογικών σειρών, έχουν τροποποιήσει και το υπόδειγμα συμπεριλαμβάνοντας διαφορετικές ανεξάρτητες μεταβλητές για την προσέγγιση δεδουλευμένων στοιχείων. Έτσι, οι [Dechow, Sloan & Sweeney \(1995\)](#) εισήγαγαν τη μεταβλητή των εισπρακτέων λογαριασμών για τη σχέση των δεδουλευμένων με τα επί πιστώσει έσοδα των πωλήσεων. Το υπόδειγμα σύμφωνα με τους ερευνητές ακολουθεί ακριβώς την μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#) για την περίοδο μέχρι την χειραγώγηση (estimation period), δηλαδή τα βήματα μέχρι την εξίσωση (3), αλλά στη συνέχεια η εξίσωση (4) αντικαθίσταται ως εξής:

$$\frac{T\hat{A}_{ip}}{A_{ip-1}} = \hat{\alpha}_i \left[\frac{1}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{ip} - \Delta AR_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{2i} \left[\frac{PPE_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + \varepsilon_{ip} \quad (6)$$

Όπου:

- $T\hat{A}_{ip}$ Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή p
- A_{ip-1} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά
- ΔREV Τα έσοδα από πωλήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p μείον τα κέρδη της τη χρονική στιγμή $p-1$
- ΔAR_{ip} Οι εισπρακτέοι λογαριασμοί της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p μείον τους εισπρακτέους λογαριασμούς τη χρονική στιγμή $p-1$
- PPE_{ip} Οι ακαθάριστες ενσώματες ακινητοποιήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p
- i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
- p Η χρονική στιγμή μετά τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Τα ανώμαλα δεδουλευμένα στοιχεία, δηλαδή το μέγεθος της χειραγώγησής τους, εμφανίζεται από τα κατάλοιπα της παλινδρόμησης της [εξίσωσης \(6\)](#), ήτοι :

$$DA_{ip} = u_{ip} = TA_{ip} - T\hat{A}_{ip} \quad (7)$$

Όπου:

- DA_{ip} Τα χειραγωγημένα δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή p
- u_{ip} Τα κατάλοιπα των δεδουλευμένων, όπως προκύπτουν από την [εξίσωση 6](#), της εταιρίας i την χρονική στιγμή p
- i Δείκτης της υπό εξέταση εταιρίας
- p Η χρονική στιγμή μετά τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων

Σε αντίθεση λοιπόν με το υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#), η τροποποιημένη του μορφή διαφέρει στο ότι πλέον το μοντέλο δοκιμάζεται διαφορετικά για την κάθε περίοδο. Έτσι, στην πρώτη περίοδο, δηλαδή πριν τη χειραγώγηση μένει *απαράλλαχτο*, όπως δηλαδή προτείνει η [Jones \(1991\)](#), ενώ κατά την περίοδο της χειραγώγησης εισάγονται σε αυτό οι εισπρακτέοι λογαριασμοί.

Μια νέα μετεξέλιξη του αρχικού μοντέλου της [Jones \(1991\)](#) είναι αυτή που δίδεται από τους [Dechow, Richardson & Tuna \(2003\)](#). Οι ερευνητές εισάγουν στο υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#) τρεις νέες καινοτομίες. Αυτές είναι ο διαχωρισμός των NDA από τα DA στις πωλήσεις επί

πιστώσει, η εισαγωγή δεδουλευμένων στοιχείων με χρονική υστέρηση και η εισαγωγή της μελλοντικής ανάπτυξης των πωλήσεων. Αναλυτικότερα για την πρώτη περίπτωση, λαμβάνεται υπ' όψιν ο συντελεστής k ο οποίος δείχνει την ευαισθησία της μεταβολής των NDA των εισπρακτέων λογαριασμών σε σχέση με τις πωλήσεις. Ο συντελεστής αυτός προκύπτει από την παρακάτω παλινδρόμηση :

$$\Delta AR_{it} = \alpha + k \Delta REV_{it} + \varepsilon_{it} \quad (8)$$

Όπου:

ΔAR_{it} Οι εισπρακτέοι λογαριασμοί της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t μείον τους εισπρακτέους λογαριασμούς τη χρονική στιγμή $t-1$

ΔREV_{it} Τα έσοδα από πωλήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t μείον τις πωλήσεις της τη χρονική στιγμή $t-1$

Ως εκ τούτου, ο συντελεστής k δείχνει την προσδοκώμενη μεταβολή των εισπρακτέων λογαριασμών βάση της μεταβολής των πωλήσεων, η οποία θεωρείται ότι δεν χειραγωγείται⁴. Η δεύτερη περίπτωση, δηλαδή η εισαγωγή δεδουλευμένων στοιχείων με χρονική υστέρηση, προκύπτει από τη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς φαίνεται ότι η εισαγωγή αυτής της μεταβλητής ενισχύει τα αποτελέσματα των μοντέλων που έχουν να κάνουν με δεδουλευμένα⁵. Τέλος, από την εισαγωγή του ρυθμού της μελλοντικής ανάπτυξης των πωλήσεων μπορεί να φανεί αν προκύπτει ανωμαλία στα δεδουλευμένα στοιχεία, καθώς η αναμενόμενη αύξηση των πωλήσεων προϋποθέτει την επένδυση ανάλογων κεφαλαίων έτσι ώστε η εταιρία να μπορέσει να ανταπεξέλθει στην αναμενόμενη ζήτηση. Με λίγα λόγια, το Forward-Looking Model όπως ονομάζεται από τους συγγραφείς ακολουθεί τα βήματα της μεθοδολογίας της [Jones \(1991\)](#), διαφοροποιώντας την [εξίσωση \(3\)](#) όπως φαίνεται παρακάτω⁶ :

---

⁴ ο συντελεστής μετράται τόσο για την περίοδο πριν την χειραγώγηση (estimating period) όσο και για την περίοδο μετά (event period)

⁵ Beneish, (1997), Chambers (1999), Kang & Sivaramakrishnan (1995), Nwaeze (2001)

⁶ ανάλογα προσαρμόζεται το νέο μοντέλο και στα επόμενα βήματα της μεθοδολογίας της Jones (εξισώσεις 4 και 5)

$$\frac{NDA_{it}}{A_{it-1}} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_i \left[\frac{1}{A_{it-1}} \right] + \beta_{1i} \left[\frac{(1+k) \Delta REV_{it} - \Delta AR_{it}}{A_{it-1}} \right] + \beta_{2i} \left[\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right] + \beta_{3i} \left[\frac{TA_{it-1}}{A_{it-2}} \right] + \beta_{4i} \left[\frac{GR\_sales_{it+1}}{A_{it-1}} \right] \varepsilon_{it} \quad (9)$$

Όπου:

- A_{it-2} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i πριν δυο χρόνια
 GR_sales_{it+1} Η μεταβολή στις πωλήσεις της εταιρίας i από την χρονική στιγμή t στη χρονική στιγμή $t+1$

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι στη βιβλιογραφία συναντώνται συχνά παραλλαγμένες μορφές του υποδείγματος της [Jones \(1991\)](#) που είναι προσαρμοσμένες στην απόδοση της εταιρίας, αφού αρκετές έρευνες έχουν δείξει ότι τα δεδουλευμένα στοιχεία σχετίζονται με αυτήν⁷. Μια από αυτές τις παραλλαγές είναι το υπόδειγμα των [Kothari, Leone & Wasley \(2002\)](#). Οι ερευνητές ακολούθησαν τη μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#), με την διαφορά ότι πλέον στο υπόδειγμα συμπεριλαμβάνεται ο σταθερός όρος α_0 δίνοντας έτσι εγκυρότερα οικονομετρικά αποτελέσματα, καθώς επίσης και ο αριθμοδείκτης της αποδοτικότητας του ενεργητικού ROA με χρονική υστέρηση. Έτσι, το υπόδειγμα έχει πλέον την ακόλουθη μορφή⁸:

$$\frac{NDA_{it}}{A_{it-1}} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_0 + \alpha_i \left[\frac{1}{A_{it-1}} \right] + \beta_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{it} - \Delta AR_{it}}{A_{it-1}} \right] + \beta_{2i} \left[\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right] + \delta_1 ROA_{it-1} + \varepsilon_{it} \quad (10)$$

Τέλος, ακόμα ένα προσαρμοσμένο στην απόδοση υπόδειγμα που χρησιμοποιείται συχνά από τους ερευνητές είναι αυτό των [Dechow & Dichev \(2002\)](#). Το υπόδειγμα αυτό βασίζεται στα δεδουλευμένα στοιχεία του κεφαλαίου κίνησης καθώς και στις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες. Η μορφή του είναι η ακόλουθη:

$$\Delta WC_{it} = b_0 + b_1 CF_{it-1} + b_2 CF_{it} + b_3 CF_{it+1} + \varepsilon_{it} \quad (11)$$

⁷ McNichols (2000), Dechow, Sloan & Sweeney (1995)

⁸ Η εξίσωση του υποδείγματος της Jones (εξίσωση 3) αντικαθίσταται από την εξίσωση (10) και ανάλογα προσαρμόζονται και οι υπόλοιπες εξισώσεις (4,5 & 6)

⁹ Όλες οι μεταβλητές του υποδείγματος έχουν διαιρεθεί προς το μέσο συνολικό ενεργητικό

Όπου:

- ΔWC_{it} Η μεταβολή του κεφαλαίου¹⁰ κίνησης της εταιρίας i από την χρονική στιγμή $t-1$ στη χρονική στιγμή t
- CF_{it-1} Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά
- CF_{it} Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t
- CF_{it+1} Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες της εταιρίας i την επόμενη χρονιά

Τα κατάλοιπα που προκύπτουν από την παραπάνω παλινδρόμηση εκφράζουν την ποιότητα των δεδουλευμένων στοιχείων. Έτσι, λαμβάνοντας υπ' όψιν την διακύμανση των καταλοίπων, όσο μεγαλύτερες τιμές παίρνει τόσο χαμηλότερη είναι η ποιότητα των δεδουλευμένων στοιχείων και συνεπώς τόσο χαμηλότερη η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Ωστόσο, η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων βάση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων με την μεθοδολογία των δεδουλευμένων στοιχείων θεωρείται ως ένα ακαδημαϊκό κατασκευάσμα, καθώς δεν υπάρχει κάποιος "μηχανισμός" που να δείχνει ότι πράγματι τα αποτελέσματα χειραγωγήθηκαν από τους διαχειριστές ([Argawal & Chadha 2005](#)). Έτσι, λόγω της αδυναμίας των παραπάνω υποδειγμάτων να απαντήσουν στις ερωτήσεις α) αν πράγματι οι επιχειρήσεις απέχουν από την χειραγώγηση κατά την περίοδο εκτίμησης (estimating period) και β) αν παραμένουν σταθερές οι βασικές αρχές και πολιτικές που οι επιχειρήσεις ακολουθούν ([Ronen & Yaari 2008](#)), η ερευνητική κοινότητα έχει αναζητήσει διαφορετικές μεθόδους για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων.

2.2.2. Η μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων (*The Restatement Methodology*)

Η αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων είναι μια ρητή αναγνώριση παραλείψεων ή ανακριβειών στις οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων περιόδων. Έτσι, σε αντίθεση με την

---

¹⁰ Η μεταβολή του κεφαλαίου κίνησης ισούται με την μεταβολή των εισπρακτέων λογαριασμών πλέον την μεταβολή των αποθεμάτων μείον την μεταβολή των πληρωτέων λογαριασμών μείον την μεταβολή στους πληρωτέους φόρους πλέον την μεταβολή των υπόλοιπων στοιχείων του ενεργητικού μετά την αφαίρεση των υποχρεώσεων

μεθοδολογία των δεδουλευμένων (Accrual Methodology) όπου η χειραγώγηση προκύπτει βάση υποθέσεων, η μεθοδολογία για την μέτρηση της ποιότητας βάση των αναδιατυπώσεων (Restatement Methodology) στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα, καθώς η αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί την άμεση παραδοχή των διαχειριστών για παρελθοντικές χειραγωγήσεις αποτελεσμάτων. Για τον λόγο αυτό θεωρείται ως ένα κατάλληλο μέτρο για την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ([Huang, Rose-Green & Lee, 2012](#)). Η αναδιατύπωση είναι ένα σπάνιο και ταυτόχρονα σοβαρό συμβάν στην ζωή μια επιχείρησης, αφού μπορεί να προκαλέσει την κινητοποίηση των ελεγκτικών μηχανισμών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και των εποπτικών αρχών και την αντικατάσταση κορυφαίων στελεχών, ακόμα και την πτώχευση. Επιπλέον, όσο ουσιαστικότερη είναι η αναδιατύπωση, τόσο περισσότερο αποθαρρύνεται το επενδυτικό κοινό¹¹ ([Palmrose & Scholz, 2002](#)).

Τα υποδείγματα των ερευνητών που ακολουθούν τη μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων, βασίζονται στην κατασκευή μιας ψευδομεταβλητής, η οποία παίρνει τιμές αναλόγως με το αν η επιχείρηση προχώρησε σε αναδιατύπωση των οικονομικών της καταστάσεων. Έτσι, σε έρευνες όπως αυτές των [Abdullah, Yusof & Nor \(2010\)](#), [Agrawal & Chadha \(2005\)](#), [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#) και [Lin, Li & Yang \(2006\)](#) η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται με την βοήθεια ψευδομεταβλητής, η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές τις καταστάσεις και 0 αν όχι, ενώ σε έρευνες όπως αυτή των [Lary & Taylor \(2012\)](#) η ποιότητα μετράται κλιμακωτά, καθώς η μεταβλητή που την μετράει παίρνει την τιμή 3 για την περίπτωση ουσιαστικών αναδιατυπώσεων, 2 για την περίπτωση μη ουσιαστικών αναδιατυπώσεων και 1 για την περίπτωση που δεν υπήρξαν αναδιατυπώσεις.

2.2.3. Η μεθοδολογία της απάτης (The Fraud Methodology)

Ένα ακόμα πιο σοβαρό συμβάν στην ζωή της επιχείρησης από αυτό της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων, είναι να έχει κατηγορηθεί για απάτη. Όταν μια επιχείρηση κατηγορείται για (λογιστική) απάτη, τότε κατά την κατάρτιση των οικονομικών της

---

¹¹ Σύμφωνα με το αμερικάνικο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (U.S. G.A.O.), η ζημιά που έχει προκληθεί από τις αναδιατυπώσεις στην χρηματιστηριακή αγορά για την περίοδο 1997-2005 είναι περίπου 136 δισεκατομμύρια δολάρια (Abdullah, Yusof & Nor, 2010)

καταστάσεων έχουν παραβιαστεί αρχές και κανόνες με σκοπό την παραπλάνηση των χρηστών. Όπως αναφέρει το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 240 ο όρος απάτη αναφέρεται στην εκούσια ενέργεια η οποία καταλήγει σε σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων. Με αφορμή τα οικονομικά σκάνδαλα που έχουν ξεσπάσει τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει αρκετές έρευνες ανά τον κόσμο οι οποίες έχουν φέρει στο φώς σημαντικά ευρήματα, που πολλά από αυτά δείχνουν ποια είναι τα συνήθη αίτια που προκαλούν την απάτη. Ωστόσο, η ύπαρξη (ή όχι) απάτης σε μια οικονομική οντότητα θεωρείται από αρκετούς ερευνητές ως ένα μέτρο ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων ([Abbott, Park, & Parker 2000](#), [Beasley 1996](#), [Carcello & Nagy 2004](#), [Huang & Thiruvadi 2010](#), [Persons 2005](#), και [Zhao & Chen 2008](#))

Η μεθοδολογία που ακολουθείται στις παραπάνω έρευνες, δηλαδή η μεθοδολογία της απάτης (Fraud Methodology), μοιάζει με την μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων (Restatement Methodology), αφού και εδώ κατασκευάζεται για χάρη των οικονομετρικών υποδειγμάτων μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση έχει διαπράξει απάτη και 0 ειδάλλως. Μια επιχείρηση είθισται να θεωρείται από τους συγγραφείς ότι έχει διαπράξει απάτη όταν λόγω των παραβιάσεων που έχει υποπέσει έχει καταλήξει να συμπεριλαμβάνεται στις λίστες εταιριών υπό επιτήρηση όπως ορίζει η εκάστοτε Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Οι περισσότερες έρευνες που ακολουθούν τη μεθοδολογία της απάτης, χρησιμοποιούν συνήθως ως δείγμα ένα ζευγάρι ισάριθμων εταιριών με όμοια χαρακτηριστικά όπως είναι το μέγεθος, η κεφαλαιοποίηση, ο κλάδος κ.α., όπου οι μισές εταιρίες του δείγματος έχουν διαπράξει απάτη και οι άλλες μισές όχι.

3. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

3.1. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία των δεδουλευμένων

Οι [Baxter & Cotter \(2009\)](#) ασχολήθηκαν με τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και στα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου για την περίπτωση των εισηγμένων εταιριών της Αυστραλίας. Η ερευνητικές υποθέσεις υποστηρίζονται με τη χρήση ανεξαρτήτων μεταβλητών που σχετίζονται με την ανεξαρτησία (ACIND), την εξειδίκευση (ACACCEX, ACLEGEX), τη δραστηριότητα (ACMEET) και το μέγεθος (ACSIZE) της επιτροπής ελέγχου. Ακόμα, ως μεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιούνται οι AUDITOR (αν η εταιρία ελέγχεται από μεγάλη ελεγκτική εταιρία), LNTA (το μέγεθος της εταιρίας), LEV (η οικονομική μόχλευση) και LOSS (ζημιογόνα αποτελέσματα), ενώ τα μοντέλα δοκιμάζονται εναλλακτικά και με τη χρήση μεταβλητής που σχετίζεται με τον λειτουργικό κύκλο της εταιρίας (LNOC). Το δείγμα τους αποτελείται από 309 εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας εταιρίες για το έτος 2001. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται βάση της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων, ενώ για χάρη της έρευνας υιοθετείται η μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#) αλλά και η μεθοδολογία των [Dechow & Dickey \(2002\)](#). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 1 του [πίνακα 1](#). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που δίνει η μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#), όταν το μοντέλο δοκιμάζεται στην πλήρη του μορφή, δηλαδή συμπεριλαμβανομένης της μεταβλητής LNOC, τότε θετική σχέση με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων έχει η μεταβλητή LNTA σε επίπεδο σημαντικότητας 10%, ενώ αρνητική έχουν οι μεταβλητές AUDITOR και LNOC (10% επίπεδο σημαντικότητας). Όταν στο μοντέλο δεν λαμβάνεται υπ' όψιν η μεταβλητή LNOC τότε θετική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ. έχει η LNTA αφού βρίσκεται αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%, ενώ αρνητική σχέση με την ποιότητα έχουν οι μεταβλητές AUDITOR και LOSS σε επίπεδο σημαντικότητας 5% και 10% αντίστοιχα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μεθοδολογίας των [Dechow & Dickey \(2002\)](#) θετική σχέση με την ποιότητα των ο.κ. έχουν οι μεταβλητές ACACCEX (επίπεδο σημαντικότητας 10%) και LNTA (επίπεδο σημαντικότητας 5%), ενώ όταν στο μοντέλο συμπεριλαμβάνεται η μεταβλητή LNOC, τότε αρνητική σχέση με την ποιότητα βρίσκεται να έχει και η μεταβλητή LEV σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

Οι [Bradbury, Mak & Tan \(2006\)](#), μελέτησαν την σχέση που υπάρχει μεταξύ της εταιρικής διακυβέρνησης, της επιτροπής ελέγχου και της ποιότητας των λογιστικών καταστάσεων βασιζόμενοι στη χειραγώγηση των κερδών. Οι συγγραφείς, για να υποστηρίξουν τις ερευνητικές τους υποθέσεις, χρησιμοποίησαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές κάποια χαρακτηριστικά του Δ.Σ. όπως τη συγκέντρωση εξουσίας σε ένα πρόσωπο, μετρούμενη από το εάν ο πρόεδρος του Δ.Σ. είναι και ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας (BCHAIR), το μέγεθος του Δ.Σ. (BDSIZE), το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. (BDIND), αλλά και μεταβλητές με τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου, όπως το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών που συμμετέχουν σε αυτήν (ACIND). Επίσης χρησιμοποιήθηκαν και μεταβλητές ελέγχου, όπως εάν το ποσοστό του μεγαλομετόχου είναι μεγαλύτερο από το 50% (BLKOWN), το ποσοστό της θεσμικής ιδιοκτησίας (INOWN), εάν οι managers της εταιρίας κατέχουν την πλειοψηφία των μετοχών (MGROWN), την οικονομική μόχλευση (LEV), το μέγεθος (SIZE), την χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία (MTB) και το αποτέλεσμα της χρήσης εάν αυτό ήταν ζημιογόνο (LOSS). Το δείγμα τους αποτελείται από συνολικά 252 εταιρίες, 139 από τη Σιγκαπούρη και 113 από την Μαλαισία, και η περίοδος που εξετάζεται είναι το έτος 2000. Για την μέτρηση της ποιότητας των λογιστικών καταστάσεων, οι συγγραφείς χρησιμοποιούν ως εξαρτημένη μεταβλητή την ανωμαλία των δεδουλευμένων στοιχείων του κεφαλαίου κίνησης, βασιζόμενοι στην μεθοδολογία της [Beneish \(1998\)](#). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 2 του [πίνακα 1](#). Τα συμπεράσματα της παραπάνω έρευνας δείχνουν ότι η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου επιδρά αρνητικά στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, άρα θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, αφού η μεταβλητή ACIND είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% και σχετίζεται αρνητικά με την εξαρτημένη μεταβλητή. Επίσης, στατιστικά σημαντική και θετικά σχετιζόμενη με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων είναι η μεταβλητή που εκφράζει το μέγεθος του Δ.Σ.(BDSIZE), ειδικά όταν συμπεριλαμβάνεται στο υπόδειγμα η μεταβλητή ACIND. Οι μεταβλητές ελέγχου που βρέθηκαν να σχετίζονται αρνητικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ήταν οι BLKOWN, INOWN και LEV σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, ενώ θετικά η MGROWN σε επίπεδο 10%.

Οι [Hafiza & Devi \(2008\)](#), διερεύνησαν τη σχέση ανάμεσα στην εταιρική διακυβέρνηση, στην ιδιοκτησιακή δομή και στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, όπου η τελευταία μετρήθηκε σύμφωνα με την ποιότητα των εσόδων. Για τις ερευνητικές υποθέσεις

χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ., όπως το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών σε αυτό (BIND), εάν ο διευθύνων σύμβουλος και ο πρόεδρος του Δ.Σ. είναι το ίδιο πρόσωπο (CEODUAL), ο συνολικός αριθμός των μελών του Δ.Σ. (BDSIZE), ο αριθμός των συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο έτος (BDMEET) και ο μέσος όρος της θητείας των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. (BDTENURE). Για την ιδιοκτησιακή δομή χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές όπως το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη του Δ.Σ. (INSOWNS και OUTOWNS), το ποσοστό που κατέχουν τα μέλη της οικογένειας που ίδρυσε την επιχείρηση σε σχέση με το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. (FAMILY) και τέλος το ποσοστό μετοχών που κατέχουν θεσμικοί επενδυτές (INSTITUTIONAL). Οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το μέγεθος (LGSIZE) και η αποδοτικότητα του ενεργητικού (ROA). Το δείγμα αποτελείται από 280 εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Μαλαισίας εταιρίες που δεν ανήκουν στον χρηματοοικονομικό κλάδο και η περίοδος διερεύνησης αφορά το έτος 2004. Η εξαρτημένη μεταβλητή βασίστηκε στη μεθοδολογία των δεδουλευμένων εσόδων και για την κατασκευή χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο [McNichols \(2002\)](#). Με τον τρόπο αυτόν μετρήθηκε η ποιότητα των αποτελεσμάτων των εταιριών και συνεπώς η ποιότητα των οικονομικών τους καταστάσεων. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 3 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης έδειξαν ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ της ποιότητας και της ανεξαρτησίας των μελών, καθώς η μεταβλητή BIND δεν είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία που δίνουν οι συγγραφείς σε αυτό το εύρημα είναι ότι τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη των εταιριών της Μαλαισίας δεν έχουν συχνή επαφή με τα υπόλοιπα διοικητικά μέλη καθώς και έλλειψη οικονομικών γνώσεων και δεξιοτήτων έτσι ώστε να κατανοήσουν τις οικονομικές καταστάσεις και να έχουν λόγο στην κατάρτισή τους. Από την άλλη, η συγκέντρωση της εξουσίας σε ένα πρόσωπο, εκφρασμένη από την μεταβλητή CEODUAL, έχει αρνητική σχέση με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων καθώς η μεταβλητή είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10%. Έτσι οι εταιρίες με διαχωρισμένη την διοικητική τους δομή τείνουν να εξάγουν υψηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις. Επίσης αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10% βρέθηκε η μεταβλητή BDSIZE. Αντίθετα, θετική σχέση με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων δείχνει να έχει η μακροχρόνια θητεία των ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ, αφού η μεταβλητή BDTENURE έχει θετικό πρόσημο και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Αυτό δικαιολογείται με το

γεγονός ότι όσο περισσότερο θητεύουν, τόσο περισσότερη εμπειρία αποκτούν με αποτέλεσμα να ασκούν καλύτερο έλεγχο στη διοίκηση και κατ' επέκταση να επιδρούν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς, τα αποτελέσματα έδειξαν θετική σχέση με τις μεταβλητές FAMILY και OUTOWNS σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Έτσι λοιπόν, κατά τους συγγραφείς, όταν οι εταιρίες διοικούνται από οικογένειες τότε μειώνεται το κόστος αντιπροσώπευσης καθώς οι ίδιοι κατέχουν την εμπειρία και τις εξειδικευμένες γνώσεις για την ποιοτική και ομαλή πορεία της εταιρίας σε όλους τους τομείς. Επιπλέον, όταν συμμετέχουν στην ιδιοκτησία ανεξάρτητα μέλη, τότε δίδονται επιπλέον κίνητρα στα μέλη αυτά να έχουν μια πιο στενή παρακολούθηση της διοίκησης κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Ακόμη, θετική σχετικά με την ποιότητα βρέθηκε και η μεταβλητή INSTITUTIONAL σε επίπεδο 10%. Αυτό δείχνει ότι οι θεσμικοί επενδυτές θέλουν να είναι ενεργοί όσον αφορά την επίβλεψη των επενδύσεων τους, και για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξή τους στο ιδιοκτησιακό καθεστώς προάγει την υψηλή ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Από τις μεταβλητές ελέγχου, μόνο η LGSIZE βρέθηκε να σχετίζεται θετικά με την ποιότητα σε επίπεδο 10%, που σημαίνει ότι οι μεγάλες εταιρίες εξετάζουν ενδελεχώς τις οικονομικές τους καταστάσεις σε σχέση με τις μικρότερες.

Ο [Klein \(2006\)](#) μελέτησε την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων και των χαρακτηριστικών του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου με απώτερο σκοπό να διερευνήσει εάν η φτωχοί μηχανισμοί της εταιρικής διακυβέρνησης σχετίζονται θετικά με την κακή ποιότητα στις οικονομικές καταστάσεις. Η βασική ερευνητική υπόθεση υποστηρίζεται χρησιμοποιώντας μεταβλητές σχετικές με την ανεξαρτησία του Δ.Σ. (Bd%, %OUT) και της επιτροπής ελέγχου (Aud100%, Aud51%, %AUD, 5% Blockholder on Audit Comm.), καθώς και μεταβλητές που αφορούν τα χαρακτηριστικά του διευθύνοντα συμβούλου (%CEO shares, CEO on Nom. Committee, CEO on Comp. Committee). Ως μεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιούνται οι ανεξάρτητες μεταβλητές MV/BV, δηλαδή η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία, AbsANI, δηλαδή η μεταβολή των αποτελεσμάτων (κερδών/ζημιών) σε απόλυτη τιμή, Neg. NI, δηλαδή αν υπήρχαν δυο διαδοχικές ζημιογόνες χρήσεις, Dept, δηλαδή η οικονομική μόχλευση και Log(Assets), δηλαδή το μέγεθος της εταιρίας. Το δείγμα αποτελείται από 683 αμερικάνικες εταιρίες (S&P 500) και η περίοδος που εξετάζεται είναι το έτος 1992-1993. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται σύμφωνα με την ανωμαλία των

δεδουλευμένων η οποία βασίζεται στο μοντέλο της [Jones \(1991\)](#). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 4 του [πίνακα 1](#). Όταν το μοντέλο δοκιμάζεται συμπεριλαμβανομένης της μεταβλητής Aud51%, τότε η συγκεκριμένη μεταβλητή είναι αρνητική, όπως αρνητική είναι και η μεταβλητή Log(Assets), σε επίπεδα σημαντικότητας 5% και 1% αντίστοιχα. Αντίθετα, θετικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1% βρέθηκαν οι μεταβλητές %CEO shares και AbsANI καθώς και η 5% Blockholder on Audit Comm. (επίπεδο σημαντικότητας 5%)

Οι [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#) στην έρευνά τους μελετάνε τη σχέση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, εξετάζοντας έτσι τον ρόλο τους στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Οι συγγραφείς στο οικονομετρικό τους μοντέλο χρησιμοποιούν τις ακόλουθες μεταβλητές για να υποστηρίξουν τις υποθέσεις τους. Αυτές είναι η TOTAD, η οποία εκφράζει το μέγεθος του Δ.Σ., η INDEP, η οποία δείχνει το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ., η DUAL, η οποία εκφράζει την συγκέντρωση της εξουσίας σε ένα πρόσωπο στο Δ.Σ., η INST, που είναι οι πέντε μεγαλύτεροι θεσμικοί επενδυτές προς το σύνολο των θεσμικών επενδυτών και η MANOW, που είναι το ποσοστό των κοινών μετοχών που έχει στην κατοχή του ο διευθύνων σύμβουλος. Επιπλέον, οι συγγραφείς προσθέτουν και μεταβλητές ελέγχου στο μοντέλο τους, οι οποίες είναι το μέγεθος (LTA), η αποδοτικότητα (PER), η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου (AUDIT), ο κλάδος δραστηριοποίησης (IND), η οικονομική μόχλευση (LEV), η εισαγωγή της εταιρίας σε χρηματιστηριακή αγορά του εξωτερικού (FOREIG), η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας (OWN) και η χρηματιστηριακή αξία (EW). Οι ερευνητές συμπεριέλαβαν στο δείγμα τους 180 εταιρίες από τον Καναδά και 180 Γαλλικές και τις εξέτασαν για την περίοδο 2006-2008. Για την μέτρηση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων και κατά συνέπεια της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων, οι συγγραφείς βασίστηκαν στην μεθοδολογία των [Kothari et al. \(2002\)](#). Έτσι, η εξαρτημένη μεταβλητή, είναι ένα μέτρο ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 5 του [πίνακα 1](#). Τα συνολικά αποτελέσματα δείχνουν ότι η ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ. αποτρέπει τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, καθώς η μεταβλητή INDEP βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 1%. Το ίδιο συμβαίνει και όταν ένα μεγάλο ποσοστό της ιδιοκτησίας κατέχεται από θεσμικούς επενδυτές, αφού η μεταβλητή INST βρέθηκε επίσης αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Από την άλλη, η κατοχή μετοχών του διευθύνοντα συμβούλου δρα θετικά στην χειραγώγηση, γεγονός που αποδεικνύεται

από τη θετική σχέση της μεταβλητής MANOWN, η οποία βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 1%. Αρκετά σημαντικά αποτελέσματα έδωσαν στο σύνολό τους οι μεταβλητές ελέγχου. Έτσι, θετικά στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων και αρνητικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων δρουν το μέγεθος των εταιριών (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%), να ανήκουν σε νέο οικονομικό κλάδο (σε επίπεδο σημαντικότητας 10%), να είναι υπερχρεωμένες (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%), η μεγάλη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%) και η υψηλή κεφαλαιοποίηση (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%). Αρνητική δράση στην χειραγώγηση έχουν η αποδοτικότητα (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%), η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου (σε επίπεδο σημαντικότητας 1%) και το αν η εταιρία διαπραγματεύεται τις μετοχές της σε χρηματιστήρια του εξωτερικού (σε επίπεδο σημαντικότητας 5%).

Οι [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#) μελέτησαν την αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου ως προς την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων για τις εταιρίες μικρής και μέσης κεφαλαιοποίησης που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας, και σύμφωνα με την νομοθεσία, η ύπαρξη της επιτροπής ελέγχου είναι προαιρετική. Για την υποστήριξη των ερευνητικών τους υποθέσεων, οι συγγραφείς χρησιμοποιούν ως ανεξάρτητες μεταβλητές την ύπαρξη ή όχι επιτροπής ελέγχου (AC), μεταβλητές που σχετίζονται με την ανεξαρτησία των μελών που μετέχουν σε αυτήν, σχετικές με την εξειδίκευση των μελών αυτών και σχετικές με το μέγεθος και την δραστηριότητα της επιτροπής αυτής. Επιπλέον γίνεται χρήση και μεταβλητών ελέγχου, οι οποίες έχουν να κάνουν με την συγκέντρωση της εξουσίας (CDEOCHAIR), τα ετήσια αποτελέσματα (LOSS και ABCE), την αποζημίωση του Διευθύνοντα συμβούλου (CEOCASH), την κατοχή μετοχών και δικαιωμάτων των μελών του Δ.Σ. (DIRSTOCK και DIROPT), την επίδραση που έχει ο εξωτερικός έλεγχος (BIG4 και NAF), το μέγεθος (SIZE), την οικονομική μόχλευση (LEV) και τέλος με την ιδιοκτησία (BLOCK). Το δείγμα τους αποτελείται από 288 εταιρίες μικρής και μεσαίας κεφαλαιοποίησης και εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας, ενώ η περίοδος που εξετάζεται είναι το έτος 2006. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων βασίστηκε στην μεθοδολογία των δεδουλευμένων και συγκεκριμένα σε έναν συνδυασμό των υποδειγμάτων modified version της [Jones \(1991\)](#) και των [Kothari et al. \(2002\)](#). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 6 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την οικονομετρική ανάλυση, δείχνουν ότι η ανεξαρτησία των μελών της

επιτροπής ελέγχου όπως και η εξειδίκευση των μελών της σε λογιστικά θέματα, αποτρέπουν σε μεγάλο βαθμό την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων και συμβάλλουν στην κατάρτιση ποιοτικότερων οικονομικών καταστάσεων, αφού οι μεταβλητές IND (ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου) και ACCGEXP (συμμετοχή τουλάχιστον ενός μέλους στην επιτροπή ελέγχου με οικονομικές γνώσεις) βρέθηκαν αρνητικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1%. Επίσης, οι ενεργές επιτροπές ελέγχου, δηλαδή αυτές που συνεδριάζουν συχνά μέσα στο έτος συμβάλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, καθώς η μεταβλητή MEET βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10%. Αντιθέτως, οι εταιρίες οι οποίες είναι οικονομικά βεβαρυσμένες και παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές στα ετήσια αποτελέσματά τους τείνουν να χειραγωγούν τα αποτελέσματά τους, αφού οι αντίστοιχες μεταβλητές LEV και ABCE βρέθηκαν θετικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1%.

Οι [Krishnan, Wen & Zhao \(2011\)](#) μελέτησαν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην εξειδίκευση των μελών της επιτροπής ελέγχου και στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Για την υποστήριξη του βασικού τους ερευνητικού ερωτήματος, το οποίο είναι αν η εξειδίκευση των μελών της επιτροπής ελέγχου σε νομικά θέματα σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν μεταβλητές οι οποίες μετράνε την εξειδίκευση αυτήν σε θέματα νομικά, λογιστικά ή και στα δύο. Η εξειδίκευση προέρχεται από τα βιογραφικά των μελών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου και αποδεικνύεται είτε μέσω πανεπιστημιακού τίτλου είτε από την εργασιακή εμπειρία πάνω σε τέτοια θέματα. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές για τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου αλλά και του Δ.Σ. Αυτές ήταν το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου (ACSIZE), η θητεία των μελών της (ACTENURE), τα μέλη του Δ.Σ. που δεν μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου αλλά παρόλα αυτά είναι εξειδικευμένα σε νομικά θέματα (NACLE), τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά (INDEP) και τα συνδεδεμένα (GRAY) μέλη του Δ.Σ.. Ως μεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν η LITRISK που μετράει το νομικό κίνδυνο, η LEVEREGE που μετράει την οικονομική μόχλευση, η INOWN που μετράει το ποσοστό των μετοχών των θεσμικών επενδυτών, η σ(CFO) η οποία μετράει τη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες, η σ(SALES) που μετράει τη μεταβλητότητα των πωλήσεων, η OPERCYCLE που μετρά του κύκλους λειτουργίας, η NEGARN που δείχνει την επίπτωση που είχαν τα αρνητικά αποτελέσματα του

παρελθόντος και η SIZE που μετράει το μέγεθος της εταιρίας. Το δείγμα των εταιριών αποτελείται από 591 αμερικάνικες εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται είναι τα έτη 2003 και 2005. Για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων οι ερευνητές χρησιμοποίησαν δύο ξεχωριστές μονάδες μέτρησης, και οι παλινδρομήσεις έγιναν για κάθε μια από τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές ξεχωριστά. Για την πρώτη περίπτωση, η ερευνητές βασίστηκαν στη μεθοδολογία των [Dechow & Dickey \(2002\)](#), όπως αυτή προσαρμόστηκε από τους [Francis, Lafond, Olsson & Schipper \(2005\)](#), ενώ για τη δεύτερη περίπτωση βασίστηκαν στην μεθοδολογία των [Kothari et al. \(2002\)](#). Και οι δυο μετρήσεις αυτές έχουν να κάνουν με την ποιότητα των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων, ενώ οι εξαρτημένες μεταβλητές παρουσιάζονται ως AQ και ADACC αντίστοιχα. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 7 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε νομικά θέματα έχουν θετική επίδραση στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, καθώς η μεταβλητή ACLE είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική και για τις δύο περιπτώσεις (σε επίπεδο σημαντικότητας 5% για την περίπτωση ADACC και σε επίπεδο σημαντικότητας κυρίως 10% για την περίπτωση AQ). Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη με εξειδικευμένες λογιστικές γνώσεις, αφού η μεταβλητή ACAFE είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% και στις δυο περιπτώσεις. Το μέγεθος των εταιριών συμβάλει επίσης θετικά στην ποιότητα, καθώς η μεταβλητή SIZE βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική (σε επίπεδο 1% για την περίπτωση AQ και σε επίπεδο 5% για την περίπτωση ADACC). Αρνητική επίδραση στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων βρέθηκαν να έχουν οι LEVERAGE σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και για τις δυο περιπτώσεις, σ(CFO) σε επίπεδο σημαντικότητας 1% για την περίπτωση AQ και 5% για την περίπτωση ADACC, σ(SALES) σε επίπεδο σημαντικότητας 1% για την περίπτωση AQ και 5% για την περίπτωση ADACC, OPERCYCLE σε επίπεδο σημαντικότητας 10% για την περίπτωση AQ και 5% για την περίπτωση ADACC και NEGEARN σε επίπεδο σημαντικότητας 10% για την περίπτωση AQ και 5% για την περίπτωση ADACC. Τέλος, ακόμα δυο μεταβλητές βρέθηκαν να έχουν θετική επίδραση στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Αυτές είναι η INDEP που βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% για την περίπτωση ADACC και η ACSIZE η οποία βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% για την περίπτωση AQ.

Η [Niu \(2006\)](#) στην έρευνά της προσπάθησε να βρει αν υπάρχει σχέση μεταξύ των μηχανισμών της εταιρικής διακυβέρνησης και της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων βάση της ποιότητας των αποτελεσμάτων. Για να υποστηρίξει τις ερευνητικές υποθέσεις, η συγγραφέας χρησιμοποίησε τις μεταβλητές : 1) Board, που εκφράζει την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης βάση της ανεξαρτησίας των μελών του Δ.Σ., 2) Comp, η οποία αναφέρεται στο ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από μέλη του Δ.Σ., 3) Share, η οποία είναι το ποσοστό των μετοχών με δικαίωμα ψήφου και 4) Disc, που μετράει την ποιότητα της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις και αφορά την εταιρική διακυβέρνηση. Επιπλέον, ως μεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν η εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου (Audit_S), το μέγεθος των εταιριών (SIZE) και η οικονομική μόχλευση (LEV). Το δείγμα αποτελούταν από 173 καναδέζικες εταιρίες και η περίοδος που εξετάστηκε ήταν τρία χρόνια, από το Σεπτέμβριο του 2002 ως το Σεπτέμβριο του 2005. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 8 του [πίνακα 1](#). Η εξαρτημένη μεταβλητή η οποία μετρά την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, βασίζεται στην ανωμαλία που παρουσιάζουν τα δεδουλευμένα στοιχεία. Η συγγραφέας για την κατασκευή της μεταβλητής αυτή βασίστηκε στην μεθοδολογία των [Dechow et al. \(1995\)](#). Η έρευνα αποκαλύπτει ότι όταν υπάρχει ποιότητα στην διακυβέρνηση των εταιριών, τότε η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων παρεμποδίζεται. Αυτό πηγάζει από τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης, όπου οι μεταβλητές Board, Comp και Share βρέθηκαν αρνητικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1%. Ένα επίσης σημαντικό εύρημα, είναι ότι όταν οι εταιρίες ελέγχονται από εξειδικευμένες στον κλάδο ελεγκτικές εταιρίες, τότε τα περιθώρια για λογιστικούς ελιγμούς περιορίζονται, με αποτέλεσμα οι οικονομικές καταστάσεις να είναι ποιοτικότερες. Αυτό φαίνεται από την αρνητική σχέση της μεταβλητής AUDIT_S, η οποία βρέθηκε στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%.

Οι [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#) εξέτασαν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων βάση της χειραγώγησης των κερδών σε σχέση με το διοικητικό συμβούλιο και την επιτροπή ελέγχου. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν από τους συγγραφείς ήταν αν η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων σχετίζεται με το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ., με τις γνώσεις που έχουν τα μέλη αυτά, με τον αν η εξουσία συγκεντρώνεται στο πρόσωπο του προέδρου του Δ.Σ. όταν αυτός θητεύει και ως διευθύνων σύμβουλος, με το μέγεθος του συμβουλίου, με το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου,

με τις αρμοδιότητές τους σε αυτήν, με την συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής και με την συγκέντρωση της ιδιοκτησίας. Επιπλέον, οι ερευνητές μελέτησαν αν η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων σχετίζεται με πολιτιστικά χαρακτηριστικά των μελών του Δ.Σ. Για το συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα, έλαβαν υπ' όψιν τους το ποσοστό των διευθυντών με καταγωγή από την Μαλαισία. Έτσι, το δείγμα της έρευνας αποτελείται από καθαρά εταιρίες της Μαλαισίας, οι οποίες είναι 97 και είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Η περίοδος που εξετάζεται είναι από το έτος 2002 έως το 2003. Τέλος, οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποίησαν στο μοντέλο τους οι ερευνητές χρησιμοποιούνται συχνά στη διεθνή βιβλιογραφία και είναι η αποδοτικότητα του ενεργητικού (ROA), η οικονομική μόχλευση (LEV), οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες (CFA), το μέγεθος της εταιρίας (SIZE), η λογιστική προς την χρηματιστηριακή αξία (GROWTH) και ο εξωτερικός έλεγχος (Big5). Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετρήθηκε βάση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων, όπου υιοθετήθηκε η μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#) (modified version). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 9 του [πίνακα 1](#). Τα ευρήματα της μελέτης δείχνουν ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του μεγέθους του Δ.Σ και της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων, καθώς η συγκεκριμένη μεταβλητή βρέθηκε θετική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Αυτό, σύμφωνα με τους ερευνητές, δείχνει ότι τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια δεν είναι τόσο αποτελεσματικά όσον αφορά την επίβλεψη των λειτουργιών και των διαδικασιών της επιχείρησης. Από την άλλη, καμία από τις υπόλοιπες μεταβλητές των ερευνητικών υποθέσεων δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική. Τέλος, από τις μεταβλητές ελέγχου βρέθηκαν αρνητικές, το μέγεθος σε επίπεδο 5%, και η λογιστική προς την χρηματιστηριακή αξία σε επίπεδο 1%. Έτσι, λόγω της πρώτης περίπτωσης, οι μικρότερες εταιρίες οι οποίες υπόκεινται σε λιγότερο έλεγχο από τις αρχές, τείνουν να χειραγωγούν τα αποτελέσματά τους, ενώ λόγω της δεύτερης, οι εταιρίες που έχουν ευκαιρίες να αναπτυχθούν δεν χειραγωγούν καθώς κάτι τέτοιο θα είχε σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξή τους

Οι [Saleh, Iskandar & Rahmat \(2007\)](#) μελέτησαν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και στη χειραγώγηση των κερδών με στοιχεία που αντλήθηκαν από εταιρίες της Μαλαισίας. Στο μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε, οι ανεξάρτητες μεταβλητές για την επαλήθευση των ερευνητικών υποθέσεων ήταν η συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, ο συνολικός αριθμός των μελών της, εάν τα μέλη της

επιτροπής ήταν ανεξάρτητα μη εκτελεστικά και αν αυτά τα μέλη κατείχαν οικονομικές γνώσεις. Επιπλέον, προστέθηκαν και μεταβλητές ελέγχου στο μοντέλο όπως το σύνολο του ενεργητικού, ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας του ενεργητικού και ο δείκτης μόχλευσης. Το δείγμα αποτελείται από 548 εταιρίες για το έτος 2001. Για την μέτρηση της ποιότητας, οι συγγραφείς βασίστηκαν στη μεθοδολογία της ανωμαλίας των δεδουλευμένων στοιχείων, κάνοντας χρήση του μοντέλου της [Jones \(1991\)](#). Έτσι, η εξαρτημένη μεταβλητή DAC που χρησιμοποιείται στο μοντέλο αφορά την ανωμαλία που υπάρχει στα δεδουλευμένα. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 10 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η εξ' ολοκλήρου ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου παρεμποδίζει την χειραγώγηση των κερδών, αφού η μεταβλητή Nexecac είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι οι εταιρίες των οποίων οι επιτροπές ελέγχου είχαν μεγαλύτερη συχνότητα συνεδριάσεων και τα μέλη τους είχαν οικονομικές γνώσεις, κατέγραψαν λιγότερη χειραγώγηση κερδών σε σχέση με τις άλλες. Αυτό υποστηρίζεται από το αρνητικό πρόσημο της συνδυασμένης μεταβλητής Knowac*Fmeeting η οποία βρέθηκε επίσης στατιστικά σημαντική (επίπεδο σημαντικότητας 5%). Τέλος, σχετικά με τις μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν στο σύνολό τους στατιστικά σημαντικές, με το μέγεθος (Size) να έχει αρνητική σχέση με τη χειραγώγηση (επίπεδο σημαντικότητας 1%), ενώ η αποδοτικότητα (Perform) και η μόχλευση (Lev) θετική σε επίπεδα σημαντικότητας 1% και 5% αντίστοιχα.

Οι [Sun & Liu \(2013\)](#) ασχολήθηκαν με την αλληλεπίδραση της εξειδίκευσης του εξωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων. Πιο συγκεκριμένα, μελέτησαν εάν η ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ. επιδρά ή όχι στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων των εταιριών, όταν αυτές ελέγχονται από εξειδικευμένες ή μη εξειδικευμένες στον κλάδο ελεγκτικές εταιρίες. Για να απαντήσουν το κύριο ερευνητικό τους ερώτημα, οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποίησαν ήταν το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. (BDIND), το πόσο εξειδικευμένη είναι η ελεγκτική εταιρία στον κλάδο που ανήκει η ελεγχόμενη εταιρία (AISPE) και την αλληλεπίδραση αυτών των δύο μεταβλητών όσον αφορά τη χειραγώγηση των κερδών και κατ' επέκταση την ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων. Για να μετρήσουν την εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου (AISPE), οι συγγραφείς κατασκεύασαν ένα δείκτη, όπου ο αριθμητής εκφράζει το συνολικό ποσό των πελατών (ελεγχόμενων εταιριών) της ελεγκτικής εταιρίας που ανήκουν σε έναν κλάδο, ενώ ο

παρονομαστής το συνολικό ποσό των πελατών της ελεγκτικής εταιρίας. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν και μεταβλητές ελέγχου, οι οποίες ήταν η οικονομική μόχλευση (LEV), το μέγεθος ως προς την χρηματιστηριακή αξία των κοινών μετοχών (FSIZE), η χρηματιστηριακή προς την λογιστική αξία (MB), οι έμμεσες απαιτήσεις (ICLAIM), που μετρήθηκαν βάση του δείκτη ένα μείον τον πάγιο εξοπλισμό διαιρεμένο κατά το σύνολο του ενεργητικού, το καθαρό λειτουργικό ενεργητικό (NOA), το οποίο μετρήθηκε βάση του δείκτη μετοχικό κεφάλαιο μείον χρηματικά διαθέσιμα πλέον τις υποχρεώσεις στο τέλος του προηγούμενου χρόνου προς τις πωλήσεις του προηγούμενου χρόνου, τον νομικό κίνδυνο (LITI), για τον οποίο χρησιμοποιήθηκε μια ψευδομεταβλητή ανάλογα με το αν η επιχείρηση ανήκει στους κλάδους φαρμακευτικής/βιοτεχνολογίας, υπολογιστών, ηλεκτρονικών ή λιανεμπορίου και τέλος η ανεξάρτητη μεταβλητή LOSS η οποία αφορά την κερδοφορία. Το δείγμα αποτελείται από 18.523 παρατηρήσεις εκ των 1500 μεγαλύτερων αμερικάνικων εταιριών για τα έτη από 1996-2010. Η μέτρηση της ποιότητας των λογιστικών καταστάσεων βάση της χειραγώγησης των κερδών για την κατασκευή της εξαρτημένης μεταβλητής του μοντέλου βασίστηκε στην μεθοδολογία της [Jones \(1991\)](#), ενώ το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 11 του [πίνακα 1](#). Τα βασικότερα συμπεράσματα σύμφωνα με τους συγγραφείς, είναι ότι τα υψηλής ποιότητας διοικητικά συμβούλια, δηλαδή τα συμβούλια με ικανό αριθμό ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στη σύνθεσή τους, περιορίζουν τη χειραγώγηση των κερδών, καθώς η μεταβλητή BDIND βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 1%. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την αρνητική και στατιστικά σημαντική (σε επίπεδο 1%) μεταβλητή BDIND*AISPE, όταν τα υψηλής ποιότητας διοικητικά συμβούλια συνεργάζονται με ελεγκτικές εταιρίες οι οποίες είναι εξειδικευμένες στον κλάδο της εταιρίας που ελέγχουν, τότε οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται είναι ποιοτικότερες, αφού παρεμποδίζεται η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων. Τέλος, στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1% βρέθηκαν στο σύνολό τους οι μεταβλητές ελέγχου, όπου αρνητικά με τη χειραγώγηση σχετίζονται οι FSIZE, LEV και NOA και θετικά οι MB, ICLAIM, LITI και LOSS.

Οι [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#) ασχολήθηκαν με την εταιρική διακυβέρνηση και την χειραγώγηση των κερδών. Πιο συγκεκριμένα, προσπάθησαν να βρουν αν ο ρόλος των μελών του Δ.Σ. και των μελών της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται με την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων και την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Στο οικονομετρικό τους μοντέλο υπάρχουν οι

μεταβλητές CEO Duality, με την οποία μετράται η συγκέντρωση της διοικητικής εξουσίας, Number of Board Meetings, δηλαδή ο αριθμός των ετήσιων συνεδριάσεων του Δ.Σ. και Board size, η οποία είναι ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.. Μεγάλη έμφαση δίδεται στην ανεξαρτησία που υπάρχει στο Δ.Σ., καθώς υπάρχουν μεταβλητές που μετράνε τον αριθμό των ανεξαρτήτων μελών ως ποσοστό επί του συνολικού αριθμού των μελών του Δ.Σ.. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται τα ποσοστά των ανεξαρτήτων μελών που έχουν ασχοληθεί στο παρελθόν με οικονομικά και με νομικά θέματα (Finance Outside Directors και Legal Outside Directors), καθώς και τα ποσοστά των μελών αυτών που παλαιότερα είχαν διατελέσει σε διοικήσεις δημόσιων εταιριών (Corporate Outside Directors). Επιπλέον, μια ακόμα μεταβλητή σχετική με την ανεξαρτησία του Δ.Σ. είναι το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών που κατέχει μεγάλο ποσοστό μετοχών της εταιρίας (Blockholder Outside Directors). Τέλος, υπάρχει και η μεταβλητή που μετράει το ποσοστό των συνολικών ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ. (Percent Outside Directors). Σχετικά με την επιτροπή ελέγχου, οι ερευνητές χρησιμοποίησαν τις μεταβλητές Audit Committee Size και Number of Audit Committee Meetings, οι οποίες μετράνε το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου και τη συχνότητα συνεδριάσεών της αντίστοιχα. Ανάλογη έμφαση με αυτήν του Δ.Σ. ως προς την ανεξαρτησία δόθηκε και στην επιτροπή ελέγχου. Έτσι, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές όπως το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών της επιτροπής που έχουν ασχοληθεί με οικονομικά (Audit Committee Financial Members), με νομικά (Audit Committee Legal Members), με τραπεζικά (Audit Committee Banking Members) και με επενδυτικά θέματα (Audit Committee Investment Banking Members), το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών που έχει διατελέσει σε διοικήσεις δημοσίων εταιριών (Audit Committee Corporate Members) και το ποσοστό που έχει μεγάλο αριθμό μετοχών (Audit Committee Blockholder Members). Όπως και στην περίπτωση του Δ.Σ., έτσι και εδώ χρησιμοποιείται η μεταβλητή για το συνολικό ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου (Audit Committee Outside Directors). Οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν στο μοντέλο τους επιπλέον τις μεταβλητές: ποσοστό των μετοχών του μεγαλομετόχου με δικαίωμα ψήφου (Percent Blockholder Votes), σύνολο του ενεργητικού (Log Book Value of Total Assets), πωλήσεις (Log Sales) και χρηματιστηριακή αξία (Log Market Value Equity) ως μεταβλητές ελέγχου. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 94 εταιρίες για τα χρόνια 1992, 1994 και 1996. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετρήθηκε ως προς την ποιότητα των δεδομένων αποτελεσμάτων. Για την κατασκευή λοιπόν της εξαρτημένης μεταβλητής, οι ερευνητές βασίστηκαν στην μεθοδολογία που ακολουθεί

η [Jones \(1991\)](#). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 12 του [πίνακα 1](#). Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης, τα ενεργά Δ.Σ. που συνεδριάζουν αρκετές φορές μέσα στη χρήση, έχουν καλύτερη επίβλεψη επί των οικονομικών καταστάσεων και συνεπώς περιορίζουν την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, αφού η μεταβλητή Number of Board Meetings βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10%. Επιπλέον, η μεταβλητή Percent Outside Directors βρέθηκε επίσης στατιστικά σημαντική (σε επίπεδο 5%) και αρνητική με την χειραγώγηση, υποδεικνύοντας ότι οι εταιρίες με μεγάλο αριθμό ανεξαρτήτων μελών στα Δ.Σ. παρουσιάζουν ποιοτικότερες οικονομικές καταστάσεις. Όταν δε σε αυτά υπάρχουν ανεξάρτητα μέλη τα οποία έχουν ένα εταιρικό υπόβαθρο, τότε η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων μειώνεται, αφού η συγκεκριμένη μεταβλητή βρέθηκε αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Η σε επίπεδο σημαντικότητας 5% αρνητική μεταβλητή Board size, δείχνει ότι τα μεγάλα Δ.Σ. σχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα χειραγώγησης, καθώς μεταξύ των μελών τους μπορεί να υπάρχουν άρτια εκπαιδευμένα στελέχη με πείρα, έτσι ώστε να υπάρχει περισσότερη εμπειρία τόσο στην επίβλεψη όσο και στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Σχετικά με τις μεταβλητές της επιτροπής ελέγχου, στατιστικά σημαντικές βρέθηκαν οι : Audit Committee Corporate Members (αρνητική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%), Audit Committee Investment Banking Members (αρνητική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%) και Number of Audit Committee Meetings (αρνητική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%). Έτσι, από τις δύο πρώτες προκύπτει ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με επιχειρησιακό και επενδυτικό υπόβαθρο σχετίζονται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, αφού ο ρόλος των μελών της επιτροπής ελέγχου είναι η επίβλεψη των ζητημάτων που σχετίζονται με τα οικονομικά και την απόδοσή των εταιριών. Όπως στην περίπτωση των Δ.Σ., έτσι και εδώ, αποδεικνύεται ότι οι ενεργές επιτροπές ελέγχου, δηλαδή οι επιτροπές που συνεδριάζουν αρκετές φορές μέσα στο έτος, συμβάλουν ουσιαστικά στον περιορισμό της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων. Τέλος, εξαιτίας της αρνητικής σχέσης των μεταβλητών Log Book Value of Total Assets (επίπεδο σημαντικότητας 1%), Log Sales (επίπεδο σημαντικότητας 1%) και Log Market Value Equity (επίπεδο σημαντικότητας 5%) με την χειραγώγηση, φαίνεται ότι οι μικρότερες εταιρίες τείνουν να χειραγωγούν τα αποτελέσματά τους, καθώς οι διάφοροι χειρισμοί γίνονται με λιγότερη ενδελέχεια και ο έλεγχος δεν είναι τόσο εξονυχιστικός.

3.2. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία των αναδιατυπώσεων

Οι [Abdullah, Yusof & Nor \(2010\)](#) μελέτησαν τη σχέση ανάμεσα στην ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων και στα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης για την περίπτωση των εταιριών της Μαλαισίας. Οι συγγραφείς για να υποστηρίξουν τις ερευνητικές τους υποθέσεις, χρησιμοποίησαν στο οικονομετρικό τους μοντέλο μεταβλητές σχετικές με την ανεξαρτησία των επιτροπών ελέγχου, των ανωτάτων στελεχών αλλά και του Δ.Σ., καθώς και μεταβλητές που έχουν να κάνουν με την συγκέντρωση της ιδιοκτησίας αλλά και της εξουσίας. Τέλος χρησιμοποιήθηκαν και μεταβλητές ελέγχου, οι οποίες ήταν σχετικές με τον εξωτερικό έλεγχο (BIG4), με την πιθανότητα πτώχευσης (δείκτης Z-score του Altman) και με την δανειακή επιβάρυνση (GRG), που είναι ο δείκτης συνολικού χρέους προς σύνολο ενεργητικού. Η περίοδος που εξετάζεται είναι τα έτη 2002-2005 και το δείγμα αποτελείται από 62 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Μαλαισίας. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται βάση της αναδιατύπωσής τους με τη χρήση ψευδομεταβλητής. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 13 του [πίνακα 1](#). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης, όταν στο μοντέλο δεν υπάρχουν οι μεταβλητές ελέγχου, τότε οι μη συνδεδεμένοι με την εταιρία επενδυτές συμβάλλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων πιέζοντας τους managers να μην παραποιούν τους λογαριασμούς, όπως αυτό αποδεικνύεται από το αρνητικό πρόσημο της στατιστικά σημαντικής σε επίπεδο 5% μεταβλητής OUTBLK. Αντίθετα με τις προσδοκίες των συγγραφέων, η μεταβλητή της ανεξαρτησίας των μελών της επιτροπής ελέγχου βρέθηκε θετική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Η ερμηνεία που δίδεται από τους ερευνητές για το συγκεκριμένο εύρημα, είναι το γεγονός ότι το νομοθετικό πλαίσιο περί λειτουργίας της επιτροπής ελέγχου στην Μαλαισία δεν είναι αρκετά ώριμο. Όταν το μοντέλο δοκιμάζεται συμπεριλαμβανομένων των μεταβλητών ελέγχου, τότε η μεταβλητή OUTBLK παύει να είναι σημαντική, ενώ στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% και με θετικό πρόσημο εμφανίζεται η GRG. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που είναι δανειακά βεβαρυσμένες τείνουν να παραποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις.

Η έρευνα των [Agrawal & Chadha \(2005\)](#) έχει ως αντικείμενο μελέτης τη σχέση μεταξύ των μηχανισμών της εταιρικής διακυβέρνησης και της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων, όπου η αναδιατύπωση σημαίνει και χαμηλής ποιότητας οικονομικές καταστάσεις.

Για το βασικό ερευνητικό ερώτημα της μελέτης χρησιμοποιούνται μεταβλητές σχετικές με την ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ και της επιτροπής ελέγχου (PID, PIDAUD, PID5), με την εξειδίκευση των μελών αυτών (IDFE & IDFEAUD), καθώς και με τη σύνθεση του Δ.Σ. (CEOCHAIR, CEOFOUND) αλλά και με το μέγεθος της ιδιοκτησίας που κατέχουν (PCEO). Ακόμα, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές που καθορίζουν εάν υπάρχουν μη συνδεδεμένοι με την επιχείρηση επενδυτές οι οποίοι δεν διοικούν (BLOCK), μεταβλητές σχετικές με τον εξωτερικό έλεγχο (PNAUDFEE), με το εργατικό δυναμικό (LEMP) και με την απόδοση της επιχείρησης (OPA). Το δείγμα των εταιριών που εξετάστηκε αποτελούταν από 318 δημόσιες αμερικάνικες εταιρίες και η περίοδος αφορούσε τα έτη 2000 έως 2001. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετρήθηκε βάση της αναδιατύπωσής τους και με τη χρήση της ψευδομεταβλητής RESTATE. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 14 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης δείχνουν ότι υπάρχει αρνητική σχέση της αναδιατύπωσης με τις μεταβλητές IDFE και IDFEAUD σε επίπεδο σημαντικότητας 1% ¹². Έτσι, όταν στο Δ.Σ. και στην επιτροπή ελέγχου υπάρχει τουλάχιστον ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος με άριτες οικονομικές γνώσεις, τότε οι οικονομικές καταστάσεις τείνουν να είναι ποιοτικότερες. Αντίθετα, όταν ο διευθύνων σύμβουλος ανήκει στην οικογένεια των ιδρυτών της επιχείρησης, τότε οι οικονομικές καταστάσεις συνήθως αναδιατυπώνονται, αφού η μεταβλητή CEOFOUND βρέθηκε θετική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10%.

Οι [Cao, Myers & Omer \(2004\)](#) ασχολήθηκαν με το αν η εταιρική φήμη επηρεάζει την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, βασιζόμενοι στην μεθοδολογία της αναδιατύπωσης των καταστάσεων αυτών. Η βασική ερευνητική υπόθεση της εργασίας τους υποστηρίζεται με τη χρήση της ανεξάρτητης μεταβλητής MA, η οποία μετράει τη φήμη της εταιρίας σύμφωνα με την βαθμολογία της στη λίστα "Most Admired Companies" του περιοδικού Fortune. Όσο για τις μεταβλητές ελέγχου του οικονομετρικού μοντέλου, αυτές είναι το μέγεθος της εταιρίας (LNASSET), αν η εταιρία έχει αγοραστεί ή συγχωνευτεί (MERGER), τα οικονομικά της αποτελέσματα (FINANCING), η πολυπλοκότητά της (SEGMENT), οι επιδόσεις της στο εξωτερικό (FOREIGN), η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία (MB), η οικονομική μόχλευση (LEVERAGE), η αποδοτικότητα του ενεργητικού ROA, τα πιθανά αρνητικά

---

¹² η μεταβλητή IDFEAUD όταν το μοντέλο δοκιμάζεται με όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές, τότε αυτή είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%

αποτελέσματα (NEG_ROA), η κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων και αποθεμάτων (AR_IN), η διάρκεια θητείας του διευθύνοντος συμβούλου (CEO_TENURE), η ημερήσια απόδοση της μετοχής RETVOL, ο κλάδος δραστηριοποίησης της εταιρίας (INDUSTRIES), τα έτη αναδιατυπώσεων (YEARS), οι αμοιβές εξωτερικού ελέγχου καθώς και οι αμοιβές για λοιπές υπηρεσίες της ελεγκτικής εταιρίας (LAF και LNAF). Επίσης, χρησιμοποιούνται μεταβλητές ελέγχου που έχουν να κάνουν με την εταιρική διακυβέρνηση, οι οποίες είναι το μέγεθος του Δ.Σ. (BODSIZE), το πόσο ανεξάρτητο είναι αυτό (BOD_IND), τι ύψος μετοχών κατέχουν τα μέλη του (OWNERSHIP) και πόσο εξειδικευμένα είναι τα μέλη που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου (EXPERTISE). Το δείγμα αποτελείται από 1733 ετήσιες παρατηρήσεις εταιριών και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 2000 έως 2008. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με τη χρήση της ψευδομεταβλητής MISSTATE, μεθοδολογία η οποία βασίζεται στην αναδιατύπωση. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 15 του [πίνακα 1](#). Όταν το μοντέλο δοκιμάζεται στην πλήρη του μορφή, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων όλων των ανεξαρτήτων μεταβλητών, τότε θετικές με την ανακρίβεια στις οικονομικές καταστάσεις σε επίπεδο σημαντικότητας 5% βρίσκονται οι μεταβλητές AR_IN, NEG_ROA και BODSIZE, δείχνοντας έτσι ότι οι εταιρίες με υψηλότερα ποσοστά απαιτήσεων και αποθεμάτων, οι εταιρίες που διαδοχικά εμφανίζουν ζημιές και οι εταιρίες των οποίων το Δ.Σ. είναι πολυμελές, παρουσιάζουν χαμηλής ποιότητας καταστάσεις. Επίσης, θετικές και σε επίπεδο 1% και 10% βρέθηκαν οι μεταβλητές RETVOL και LNAF αντίστοιχα. Από την άλλη, αρνητική και σε επίπεδο σημαντικότητας 5% βρέθηκε η μεταβλητή MA, υποδεικνύοντας ότι οι εταιρίες που διαθέτουν καλύτερη φήμη παρουσιάζουν και υψηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις.

Η έρευνα των [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#) ασχολείται με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων βάση της μεθοδολογίας αναδιατύπωσης και μελετάει τη σχέση της με τα χαρακτηριστικά του διευθύνοντος συμβούλου και τα γενικότερα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης. Το ερευνητικό ερώτημα για το εάν η ηλικία του διευθύνοντος συμβούλου σχετίζεται αρνητικά με την αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων, απαντάται με τη χρήση της ανεξάρτητης μεταβλητής AGE, η οποία μεταβλητή είναι και αυτή που δείχνει την ηλικία του. Οι μεταβλητές ελέγχου του οικονομετρικού μοντέλου αφορούν επιπρόσθετα χαρακτηριστικά του διευθύνοντος συμβούλου όπως είναι AGERET που δείχνει αν ο διευθύνων σύμβουλος είναι κοντά σε ηλικία συνταξιοδότησης ή όχι, αλλά και η εμπειρία του η οποία

μετράται βάση της διάρκειας της θητείας του (TENURE). Οι μεταβλητές ελέγχου αφορούν επίσης τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. (BDSIZE, BDIND, INSPCT) και της επιτροπής ελέγχου (ACIND, ACSIZE, ACAGE, ACEXP). Ακόμη υπάρχουν μεταβλητές που έχουν να κάνουν με τον εξωτερικό και εσωτερικό έλεγχο (Big4 και MW), την ιδιοκτησία (BLOCK) και τα χαρακτηριστικά της εταιρίας, όπως είναι η ηλικία της (COAGE), το μέγεθος (LnMVE), η ανάπτυξη (MB, GROWTH, EPR) η απόδοση (ROA) και ο εξωτερικός δανεισμός (FIN). Το δείγμα αποτελείται από 3413 εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 2005 έως 2008. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με τη βοήθεια της ψευδομεταβλητής RESTATE, η οποία διαχωρίζει τις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών σε ποιοτικές και μη, βάση της αναδιατύπωσής τους. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 16 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα έδειξαν αρνητική σχέση μεταξύ των μεταβλητών AGE και LnMVE και της εξαρτημένης μεταβλητής RESTATE, υποστηρίζοντας έτσι ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία διευθύνοντες σύμβουλοι καθώς και το μεγαλύτερο μέγεθος των εταιριών δρουν αποτρεπτικά στην αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων, αφού οι ανεξάρτητες αυτές μεταβλητές βρέθηκαν αρνητικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 5%. Αντίθετα, θετική σχέση με την αναδιατύπωση βρέθηκαν να έχουν οι μεταβλητές GROWTH (επίπεδο σημαντικότητας 1%), MW (επίπεδο σημαντικότητας 1%) BLOCK (επίπεδο σημαντικότητας 5%) και BDSIZE (επίπεδο σημαντικότητας 5%), επηρεάζοντας έτσι αρνητικά την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Οι [Lary & Taylor \(2012\)](#) μέσα από την έρευνά τους για την αποδοτικότητα της εταιρικής διακυβέρνησης στην επιτροπή ελέγχου, μελέτησαν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης και την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Για την υποστήριξη των βασικών ερευνητικών υποθέσεων, οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν μεταβλητές σχετικές με την ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου (ACINDEP), την ικανότητα-επάρκεια (COMPET) και την επιμέλειά τους (DILIGENT). Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν ως μεταβλητές ελέγχου η δομή της επιτροπής ελέγχου ACFORM, ο εξωτερικός έλεγχος (EXAUDSWITCH), ο κλάδος στον οποίο υπάγεται κάθε εταιρία (INDUST) και το μέγεθός της (COSIZE). Το δείγμα αποτελείται από 120 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας και η περίοδος που εξετάζεται είναι τα έτη 2004 έως 2009. Για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων, οι ερευνητές βασίστηκαν στην

μεθοδολογία της αναδιατύπωσης κάνοντας χρήση της ψευδομεταβλητής RESTATEMENT. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 17 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η ανεξαρτησία των μελών της επιτροπή ελέγχου αλλά και η επάρκειά τους σε λογιστικά, εταιρικά και νομικά θέματα συμβάλλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, καθώς οι ανεξάρτητες μεταβλητές ACINDEP και COMPET βρέθηκαν να έχουν αρνητική σχέση με την αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων και να είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 5% και 1% αντίστοιχα. Τέλος, αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 1% βρέθηκε η μεταβλητή EXAUDSWITCH, δηλαδή η αντικατάσταση του εξωτερικού ελεγκτή μετά από μια χρονιά όπου πραγματοποιήθηκε αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων. Η ερμηνεία των συγγραφέων για αυτό το εύρημα είναι ότι το Δ.Σ. αποφασίζει να αντικαταστήσει τον εξωτερικό ελεγκτή μετά από ένα τέτοιο γεγονός, λόγω του ότι η επιτροπή ελέγχου δεν ήταν αρκετά ανεξάρτητη ή ικανή.

Στην έρευνά τους οι [Lin, Li & Yang \(2006\)](#) μελέτησαν την επίδραση που έχει η επιτροπή ελέγχου των δημοσίων αμερικανικών επιχειρήσεων στην ποιότητα των αποτελεσμάτων και κατ' επέκταση στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Η υποστήριξη των ερευνητικών υποθέσεων βασίστηκε στην χρήση των μεταβλητών που είναι σχετικές με την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου (ACINDD), με το μέγεθός (ACSIZE), την εξειδίκευση των μελών της (ACEXP), με τη συχνότητα των συνεδριάσεων (ACMEET) και με τις μετοχές που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη της (ACOWNPT). Ακόμη, στο οικονομετρικό μοντέλο που υιοθετήθηκε έγινε χρήση μεταβλητών ελέγχου, όπως η BIG-5 που δείχνει αν η εταιρία ελέγχθηκε από τις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρίες, η AUDTEN που μετράει τη διάρκεια συνεργασίας μεταξύ επιχείρησης και ελεγκτικής εταιρίας, η LNAUFEE που μετράει τις αμοιβές που δόθηκαν για την διεκπεραίωση του εξωτερικού ελέγχου, η LNNONAU για τις αμοιβές που δόθηκαν στον εξωτερικό ελεγκτή εκτός των ελεγκτικών υπηρεσιών που παρείχε, η CFO και η ABSCFO που έχουν να κάνουν με τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες, οι ACC και ABSACC που είναι σχετικές με τα δεδουλευμένα, η MKRTX που μετράει την απόδοση της εταιρίας στο χρηματιστήριο, η LOSS που σχετίζεται με τα αρνητικά ετήσια αποτελέσματα, η MKBKF που δείχνει τις προοπτικές ανάπτυξης, η LEVERG την οικονομική μόχλευση, η FINACQ που δείχνει αν εκδόθηκαν τίτλοι και η LNMVE που είναι η χρηματιστηριακή αξία της επιχείρησης στο τέλος του έτους. Το δείγμα αποτελείται από 212 δημόσιες αμερικάνικες εταιρίες και η περίοδος

που εξετάζεται είναι το έτος 2000. Η μέτρηση της ποιότητας των δεδουλευμένων και συνεπώς της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων έγινε με τη χρήση της ψευδομεταβλητής RESTMT, βάση της οποίας παρατηρήθηκε αν υπήρχαν αναδιατυπώσεις ή όχι στα αποτελέσματα των καταστάσεων αυτών. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 18 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης δείχνουν ότι το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου (ACSIZE) έχει αρνητική σχέση με την αναδιατύπωση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 10%, αποδεικνύοντας έτσι ότι όσο περισσότερα μέλη μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου τόσο ποιοτικότερες τείνουν να είναι οι οικονομικές καταστάσεις. Από τις μεταβλητές ελέγχου, θετικές με την αναδιατύπωση (και αρνητικές με την ποιότητα) των οικονομικών καταστάσεων βρέθηκαν οι BIG-5 (επίπεδο σημαντικότητας 5%), LNAUFEE (επίπεδο σημαντικότητας 1%), ABSACC (επίπεδο σημαντικότητας 10%) και LOSS (επίπεδο σημαντικότητας 5%), ενώ αρνητική βρέθηκε η LNNONAU (επίπεδο σημαντικότητας 5%).

3.3. Έρευνες που βασίστηκαν στην μεθοδολογία της απάτης

Οι [Abbott, Park, & Parker \(2000\)](#) μελέτησαν την ύπαρξη απάτης στις αμερικανικές εταιρίες και τον ρόλο της επιτροπής ελέγχου στην καταπολέμησή της και στην συμβολή της για ποιοτικότερες οικονομικές καταστάσεις. Η ερευνητική υπόθεση υποστηρίζεται με την χρήση των μεταβλητών ACENOEMP και ACENOAFF, που δείχνουν αν η επιτροπή ελέγχου είναι ανεξάρτητη και δραστήρια. Επιπροσθέτως, χρησιμοποιούνται οι μεταβλητές : %OUTSIDERS, που έχει να κάνει με το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών του Δ.Σ., AGE PUB, η οποία μετράει την παρουσία της εταιρίας στη χρηματιστηριακή αγορά, BLOCK, που μετράει το ποσοστό των μεγαλομετόχων, CEOTENLIRE, που μετράει τη θητεία του διευθύνοντος συμβούλου στο Δ.Σ., CHAIR, που δείχνει αν υπάρχει συγκέντρωση της εξουσίας στο πρόσωπό του ή όχι, GROWTH, που δείχνει τη μεγέθυνση της εταιρίας στο πρόσφατο παρελθόν, MGTOWN, που αναφέρεται στην κατοχή μετοχών της εταιρίας από το Δ.Σ. και TROUBLE, που δείχνει αν υπάρχει κίνδυνος χρεοκοπίας. Το δείγμα αποτελείται από 156 εταιρίες και αφορά την περίοδο 1980-1996. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται βάση της ύπαρξης απάτης και της επιβολής (ή όχι) κυρώσεων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 19 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι η μεταβλητές ACENOEMP και ACENOAFF σχετίζονται αρνητικά με την απάτη σε επίπεδο σημαντικότητας

5% και 1% αντίστοιχα¹³. Θετική σχέση με την ύπαρξη απάτης, και συνεπώς αρνητική με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, βρέθηκε με την μεταβλητή GROWTH, η οποία ήταν σημαντική σε επίπεδο 10%. Τέλος, όταν το μοντέλο δοκιμάστηκε με την μεταβλητή ACENOAFF, θετική σχέση βρέθηκε με την μεταβλητή CHAIR σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

Ο [Beasley \(1996\)](#) μέσω της εμπειρικής του ανάλυσης, εξέτασε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη σύνθεση του Δ.Σ. και στην απάτη των οικονομικών καταστάσεων. Οι ερευνητικές υποθέσεις υποστηρίζονται με τη χρήση μεταβλητών που είναι σχετικές με την ανεξαρτησία του Δ.Σ. (%OUTSIDE, %GRYBOARD, %INDBOARD), με το μέγεθός του (BOARDSZ) και με τα χαρακτηριστικά των μελών του (OUTOWNBD, OUTTENURE, DIRECTSHIP). Επιπλέον, για χάρη των ερευνητικών υποθέσεων χρησιμοποιείται ως ανεξάρτητη μεταβλητή η AUDCOMM η οποία έχει να κάνει με την ύπαρξη ή όχι επιτροπής ελέγχου στην εταιρία. Οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιούνται σχετίζονται με παράγοντες που συνδέονται με κίνητρα και εξαρτήσεις. Αυτές είναι : η GROWTH, η οποία δείχνει την ανάπτυξη, η TROUBLE, που μετράει την φτώχη εταιρική απόδοση, η AGE PUB, η οποία έχει να κάνει με την παρουσία της εταιρίας στην χρηματιστηριακή αγορά, οι MGTOWNBD και BLOCKHLD, που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς και οι CEOTENURE και BOSS, που μετράνε τη δραστηριότητα και την δύναμη του διευθύνοντος συμβούλου. Το δείγμα της μελέτης αποτελείται από 150 εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται είναι τα έτη 1980-1991. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων βασίζεται στην μεθοδολογία ύπαρξης απάτης ή όχι σε αυτές. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 20 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η ανεξαρτησία παίζει σημαντικό ρόλο στην κατάρτιση ποιοτικότερων οικονομικών καταστάσεων, αφού οι μεταβλητές %OUTSIDE, %GRYBOARD και %INDBOARD βρέθηκαν αρνητικές σε σχέση με την απάτη και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1% και οι OUTOWNBD και OUTTENURE σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Αντίθετα, όταν τα Δ.Σ. αποτελούνται από μεγάλο αριθμό μελών και τα μέλη αυτά δραστηριοποιούνται σε διοικήσεις και άλλων εταιριών, τότε υπάρχει πιθανότητα ύπαρξης απάτης στις οικονομικές καταστάσεις, καθώς οι μεταβλητές DIRECTSHIP και BOARDSZ βρέθηκαν θετικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και 10% αντίστοιχα.

---

¹³ το μοντέλο δοκιμάζεται 2 φορές, συμπεριλαμβανομένης μια από τις 2 αυτές μεταβλητές τη φορά.

Στην έρευνα των [Carcello & Nagy \(2004\)](#) μελετάται η σχέση ανάμεσα στην απάτη επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και στον εξωτερικό έλεγχο. Οι ερευνητικές υποθέσεις είχαν να κάνουν κυρίως με τον εξωτερικό έλεγχο και συγκεκριμένα με την διάρκεια συνεργασίας της ελεγκτικής με την ελεγχόμενη εταιρία. Έτσι οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν για την υποστήριξη των ερευνητικών υποθέσεων ήταν οι : SHORT (βραχυχρόνια συνεργασία ελεγκτικής και ελεγχόμενης) και LONG (μακροχρόνια συνεργασία ελεγκτικής και ελεγχόμενης). Ως μεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν διάφορα χαρακτηριστικά των εταιριών όπως το μέγεθος (SIZE), η οικονομική κατάσταση (ZFC), η παρουσία στην χρηματιστηριακή αγορά (YRSPUB), η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία (MKTBK), εάν ο εξωτερικός έλεγχος γίνεται από μεγάλη ελεγκτική εταιρία (CPA) και η σύνθεση του Δ.Σ. (BDOUT, BDSIZE και BOSS). Το δείγμα αποτελούταν από 104 αμερικάνικες εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται είναι τα έτη 1990 έως 2001. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετρήθηκε βάση της ύπαρξης απάτης, με την βοήθεια της ψευδομεταβλητής FRAUD, ο οποία δείχνει αν η συγκεκριμένη εταιρία έχει συμπεριφερθεί από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς (SEC) στην λίστα αυτών που έχουν διαπράξει απάτη (AAER). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 21 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν θετική σχέση της απάτης με την βραχυχρόνια συνεργασία ελεγκτικής και ελεγχόμενης εταιρίας (SHORT), με την χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία (MKTBK), με το μέγεθος του Δ.Σ. (BDSIZE) και με την συγκέντρωση της εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου (BOSS). Οι μεταβλητές αυτές βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές σε επίπεδα σημαντικότητας 1%, 1%, 5% και 1% αντίστοιχα. Από την άλλη, αρνητική σχέση της απάτης βρέθηκε με τα χρόνια που είναι εισηγμένη η εταιρία στο χρηματιστήριο (YRSPUB), με τον εξωτερικό έλεγχο από τις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρίες (CPA) και με τα ανεξάρτητα μέλη του Δ.Σ. (BDOUT) σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι συγκεκριμένοι παράγοντες επηρεάζουν θετικά την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Οι [Huang & Thiruvadi \(2010\)](#) μελέτησαν τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και της ύπαρξης απάτης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν ένα οικονομετρικό μοντέλο, όπου τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου που χρησιμοποιήθηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν ο αριθμός των συναντήσεων της

επιτροπής μέσα σε μια διαχειριστική χρήση, ο αριθμός των μελών της και ο αριθμός των μελών της οι οποίοι είχαν οικονομικές γνώσεις. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν και μεταβλητές ελέγχου οι οποίες είχαν να κάνουν με τα χαρακτηριστικά των εταιριών, όπως το μέγεθος, την πιθανότητα πτώχευσης, αν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο και αν ανήκουν στον χρηματοοικονομικό ή στον τεχνολογικό κλάδο. Το δείγμα αποτελείται από 218 αμερικάνικες εταιρίες μικρής κεφαλαιοποίησης σύμφωνα με την S&P και η χρονική περίοδος αφορά το έτος 2003. Ως εξαρτημένη μεταβλητή, οι συγγραφείς χρησιμοποιούν στο μοντέλο μια ψευδομεταβλητή, βάση της οποίας οι εταιρίες κατατάσσονται σε αυτές που έχουν διαπράξει απάτη και σε αυτές που δεν έχουν. Η ύπαρξη απάτης αποδεικνύεται εφόσον η επιχείρηση έχει εκδικαστεί και τα δεδομένα αυτά αντλήθηκαν από τη βάση δεδομένων της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Stanford και από την Αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 22 του [πίνακα 1](#). Τα βασικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα δείχνουν ότι ούτε ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, ούτε ο αριθμός των συνεδριάσεων της δεν σχετίζονται με την ύπαρξη απάτης, και συνεπώς δεν επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, καθώς οι αντίστοιχες μεταβλητές NMEM και ACMEET δεν είναι στατιστικά σημαντικές. Αντιθέτως, τα μέλη της επιτροπής αυτής με οικονομικές γνώσεις παρεμποδίζουν την ύπαρξη απάτης, αφού η συγκεκριμένη μεταβλητή (ACXPRT) είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Οι μεταβλητές ελέγχου που βρέθηκαν να έχουν θετική σχέση με την απάτη είναι η TECH και η ProbZ (επίπεδα σημαντικότητας 10% και 1% αντίστοιχα), ενώ αρνητική και συνεπώς θετική σχέση με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων βρέθηκε να έχει η μεταβλητή NYSE (επίπεδο σημαντικότητας 10%).

Η [Persons \(2005\)](#) μελέτησε την σχέση ανάμεσα στους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και στην πιθανότητα ύπαρξης απάτης στις οικονομικές καταστάσεις. Η συγγραφέας για να υποστηρίξει τις ερευνητικές της υποθέσεις χρησιμοποιεί μεταβλητές που αφορούν την ανεξαρτησία του Δ.Σ. (INDBOD), της επιτροπής ελέγχου (INDAUD, DIRSHIP) και της επιτροπής ανωτάτων στελεχών (INDNOMI), αλλά και την εξειδίκευση των μελών σε οικονομικά και λογιστικά θέματα (AUDACC). Επίσης στο μοντέλο συμπεριλαμβάνονται μεταβλητές ελέγχου που έχουν να κάνουν με το επίπεδο δραστηριότητας της επιτροπής ελέγχου και του Δ.Σ. (AUDMET, BODMET), την διάρκεια θητείας των μελών τους (AUDTEN,

CEOTEN), τη συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντα συμβούλου (CEOCHAIR), το ιδιοκτησιακό καθεστώς (BLOCK) και την κερδοφορία της εταιρίας (EP). Το δείγμα αποτελείται από 222 εισηγμένες στην αμερικάνικη χρηματιστηριακή αγορά (NASDAQ, NYSE και AMEX). Η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 1999 έως 2003. Για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων η έρευνα βασίζεται στην μεθοδολογία ύπαρξης απάτης στις καταστάσεις αυτές. Έτσι, οι εταιρίες που έχουν συμπεριληφθεί στην λίστα των AAERs από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς λόγω παραβίασης αρχών και κανόνων είναι αυτές που καταρτίζουν χαμηλής ποιότητας οικονομικές καταστάσεις. Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 23 του [πίνακα 1](#). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν θετική σχέση της απάτης με την συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου, με την μεταβλητή CEOCHAIR να είναι θετική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5%. Θετική με την απάτη και σε επίπεδο σημαντικότητας 5% βρέθηκε και η μεταβλητή DIRSHIP, υποστηρίζοντας έτσι ότι οι εταιρίες των οποίων οι επιτροπές ελέγχου απαρτίζονται από μέλη που δραστηριοποιούνται σε διοικητικό επίπεδο και σε άλλες εταιρίες τείνουν να παρουσιάζουν χαμηλής ποιότητα οικονομικές καταστάσεις. Ανασταλτικά στη διενέργεια απάτης δρα τόσο η ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου όσο και η μακροχρόνια θητεία τους αφού οι αντίστοιχες μεταβλητές INDAUD και AUDTEN βρέθηκαν αρνητικές και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 1%.

Οι [Zhao & Chen \(2008\)](#) στην έρευνά τους μελετούν την επίδραση που έχει η κλιμάκωση των Δ.Σ. στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Τα διοικητικά συμβούλια που η δομή τους θεωρείται κλιμακωτή, είναι αυτά των οποίων τα μέλη κατηγοριοποιούνται σε κλάσεις και τα μέλη της κάθε κλάσης εκλέγονται για διαφορετικής διάρκειας θητεία. Η κύρια ερευνητική υπόθεση της εργασίας υποστηρίζεται με τη χρήση της ανεξάρτητης ψευδομεταβλητής StagBoard, η οποία δείχνει αν το Δ.Σ. έχει κλιμακωτή δομή ή όχι. Οι μεταβλητές ελέγχου του οικονομετρικού μοντέλου χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αφορά μεταβλητές σχετικές με χρηματοοικονομικά και χρηματιστηριακά χαρακτηριστικά των εταιριών. Αυτές είναι η οικονομική μόχλευση (Leverage), η μεγέθυνση (SalesGrowth), η ηλικία (FirmAge), το μέγεθος (MVEquity), η ανάγκη για δανεισμό (Financing), η πιθανότητα πτώχευσης (AltmansZ), η επίδοση (B/M,ROA και E/P), ο κίνδυνος (StkVolatility) και η συγχώνευση ή εξαγορά (M&AFraudYear). Η δεύτερη κατηγορία αφορά την εταιρική διακυβέρνηση. Οι μεταβλητές της

κατηγορίας αυτής έχουν να κάνουν με τη σύνθεση του Δ.Σ. (OutsideDir51%), την επιρροή του διευθύνοντος συμβούλου (CEO=Chair και CEOTenure), τον αριθμό των συνεδριάσεων (BoardMeet) και το ποσοστό των ανεξάρτητων μεγαλομετόχων (BlockOwn%). Τέλος, στην τρίτη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται μεταβλητές οι οποίες σύμφωνα με τους συγγραφείς δρουν ως υποκατάστατα στην κλιμάκωση των Δ.Σ. Αυτές είναι η InsidersOwn% που δείχνει το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους άτομα συνδεδεμένα με την εταιρία, η DelawareInc που δείχνει την συνεργασία ή όχι της εταιρία με την εταιρία Delaware και η PoisonPill η οποία δείχνει αν η εταιρία προέβη σε στρατηγικές "Poison Pill", δηλαδή στρατηγικές αποθάρρυνσης επιθετικών εξαγορών. Το δείγμα αποτελείται από 83 αμερικάνικες εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 1995 έως 2001. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων μετράται σύμφωνα με την μεθοδολογία ύπαρξης απάτης. Οι εταιρίες αυτές έχουν καταχωρηθεί, με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (SEC), στην λίστα εταιριών που έχουν διαπράξει απάτη (AAER). Το υπόδειγμα παρουσιάζεται αναλυτικά στη γραμμή 24 του [πίνακα 1](#). Από τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης προκύπτει θετική σχέση της ποιότητας με τα κλιμακωτά συμβούλια (StagBoard), την ηλικία της εταιρίας (FirmAge) και την επίδοσή της (B/M), αφού οι μεταβλητές αυτές βρέθηκαν αρνητικές σε σχέση με την απάτη και στατιστικά σημαντικές σε επίπεδα σημαντικότητας 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Αντιθέτως, θετικές σε σχέση με την απάτη βρέθηκαν η μεγέθυνση (SalesGrowth) και η συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου (CEO=Chair) σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Πίνακας 1. - Πίνακας Βιβλιογραφικής Επισκόπησης

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
1.	Baxter & Cotter (2009)/ « <i>Audit Committees and Earnings Quality</i> »	<p>H.1: Ο σχηματισμός μιας επιτροπής ελέγχου συνδέεται με την αύξηση της ποιότητας των αποτελεσμάτων</p> <p>H.2: Η ανεξαρτησία, η εξειδίκευση, η δραστηριότητα και το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου συνδέονται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων κέρδη</p> <p>Δεδομένα: 309 εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας για το έτος 2001</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	DAC	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991) ή με αυτή των Dechow & Dickey (2002)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	ACIND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου	
				ACACCEX	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε λογιστικά θέματα	+
				ACLEGEX	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε νομικά θέματα	
				ACMEET	ο ετήσιος αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου	
				ACSIZE	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				AUDITOR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-5 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	-
				LNTA	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	+
				LEV	οι συνολικές υποχρεώσεις προς το σύνολο του ενεργητικού	-
				LOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία είχε ζημιές και 0 αν όχι	-
		LNOC	ο λογάριθμος του κύκλου λειτουργίας σε ημέρες (πωλησεις/ μέσος όρος απαιτήσεων)			
2.	Bradbury, Mak & Tan (2006)/ « <i>Board Characteristics, Audit Committee Characteristics and Abnormal Accruals</i> »	<p>H.1: Υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στον διπλό ρόλο του διευθύνοντος συμβούλου (όταν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του Δ.Σ.) και στην ανωμαλία των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων</p> <p>H.2: Υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στο μέγεθος του Δ.Σ. και στην ανωμαλία των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων</p> <p>H.3: Υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στο ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. και στην ανωμαλία</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	ACCRUALS	μέτρο ανωμαλίας των δεδουλευμένων στοιχείων του κεφαλαίου κίνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Beneish (1998)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	BCHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
				BDSIZE	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	+
				BDIND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	
				ACIND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή οικονομικού ελέγχου	+

¹⁴ Είναι τα ευρήματα των ερευνών, δηλαδή η σχέση που έχει η εκάστοτε ανεξάρτητη μεταβλητή με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων,

Όπου:

(+) θετική σχέση

(-) αρνητική σχέση

ενώ όπου δεν υπάρχει (+) ή (-) σημαίνει ότι η συγκεκριμένη μεταβλητή δεν ήταν στατιστικά σημαντική

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
		των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων H.4: Υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στο ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών της επιτροπής ελέγχου και στην ανωμαλία των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων Δεδομένα: 252 εταιρίες, 139 από τη Σιγκαπούρη και 113 από την Μαλαισία για το έτος 2000		BLKOWN	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η ιδιοκτησία από blockholder > 50% και 0 αν όχι	-
				INOWN	το ποσοστό της θεσμικής ιδιοκτησίας	-
				MGROWN	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν το ποσοστό της ιδιοκτησίας από τους managers υπερβαίνει το 50% και 0 αν όχι	+
				LEV	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	-
				SIZE	σύνολο ενεργητικού	
				MTB	η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία	
				LOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία είχε ζημία το προηγούμενο έτος και 0 αν όχι	
3.	Hafiza & Devi (2008)/ «Board Characteristics, Ownership Structure and Earnings Quality : Malaysian Evidence»	H.1: Η ανεξαρτησία του Δ.Σ. σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.2: Οι εταιρίες στις οποίες διαχωρίζεται ο ρόλος του διευθύνοντα συμβούλου από τον ρόλο του προέδρου του Δ.Σ. τείνουν να παρουσιάζουν καλύτερης ποιότητας αποτελέσματα H.3: Το μέγεθος των Δ.Σ. σχετίζεται με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.4: Οι συνεδριάσεις των Δ.Σ. σχετίζονται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.5: Η διάρκεια της θητείας των μελών του Δ.Σ. σχετίζεται με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.6: Η κατοχή μετοχών από διοικητικά μέλη του εσωτερικού περιβάλλοντος της εταιρίας σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.7: Η κατοχή μετοχών από διοικητικά μέλη του εξωτερικού περιβάλλοντος της εταιρίας (ανεξάρτητα) σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.8: Η κατοχή μετοχών από διοικητικά μέλη που ανήκουν στην οικογένεια που ίδρυσε την εταιρία σχετίζεται με την ποιότητα των αποτελεσμάτων H.9: Η κατοχή μετοχών από θεσμικούς επενδυτές σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των αποτελεσμάτων Δεδομένα: 280 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Μαλαισίας που δεν ανήκουν στον	εξαρτημένη μεταβλητή ανεξάρτητες μεταβλητές	ACCRUALS	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων στοιχείων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της McNichols (2002)	
				BDIND	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	
				CEODUAL	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	-
				BDSIZE	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	-
				BDMEET	ο αριθμός των συνεδριάσεων των μελών του Δ.Σ. μέσα στο έτος 2004	
				BDTENURE	ο μέσος όρος της θητείας των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. σε έτη	+
				INSOWNS	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα εκτελεστικά και τα μη ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ	
				OUTOWNS	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ	+
				FAMILY	το ποσοστό των μετοχών που κατέχουν τα μέλη της οικογένειας που ίδρυσε την επιχείρηση σε σχέση με το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ.	+
				INOWN	το ποσοστό των μετοχών των θεσμικών επενδυτών	+
				LGSIZE	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	+
				ROA	ο αριθμοδείκτης της αποδοτικότητας του ενεργητικού	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
		χρηματοοικονομικό κλάδο για το έτος 2004.				
4.	Klein (2006)/ « <i>Audit Committee, Board of Director Characteristics, and Earnings Management</i> »	<p>H.1: Η επιτροπή ελέγχου και τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. σχετίζονται με την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων</p> <p>Δεδομένα: 683 αμερικάνικες εταιρίες (S&P 500) για τα έτη 1992-1993</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	DAC	μέτρο ανωμαλίας των δεδουλευμένων εσόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	Bd%	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η πλειοψηφία του Δ.Σ. αποτελείται από ανεξάρτητα μέλη και 0 αν όχι	
				%OUT	το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών στο Δ.Σ.	
				Aud100%	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μέλη και 0 αν όχι	
				Aud51%	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η πλειοψηφία της επιτροπής ελέγχου αποτελείται από ανεξάρτητα μέλη και 0 αν όχι	+
				%AUD	το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών της επιτροπής ελέγχου	
				5% Blockholder on Audit Comm.	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στην επιτροπή ελέγχου υπάρχει ανεξάρτητο μέλος που έχει στην κατοχή του τουλάχιστον 5% των μετοχών της εταιρίας και 0 αν όχι	-
				%CEO shares	το ποσοστό των μετοχών που έχει στην κατοχή του ο διευθύνων σύμβουλος	-
				CEO on Nom. Committee	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος βρίσκεται στην επιτροπή ανωτάτων στελεχών και 0 αν όχι	
				CEO on Comp. Committee	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος βρίσκεται στην επιτροπή αμοιβών και 0 αν όχι	
				MV/BV	η χρηματιστηριακή προς την λογιστική αξία	
				AbsANI	η απόλυτη τιμή της μεταβολής των κερδών από το προηγούμενο έτος	-
				Neg. NI	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία παρουσίασε πριν από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων δυο διαδοχικές ζημιωγόνες χρήσεις και 0 αν όχι	
				Dept	οι συνολικές υποχρεώσεις προς το σύνολο του ενεργητικού	
				Log(Assets)	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	+
5.	Juber & Fakhfakh (2012)/ « <i>Earnings Management and Board Oversight: An International Comparison</i> »	<p>H.1: Η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων είναι εντονότερη στις εταιρίες με μεγάλα Δ.Σ.</p> <p>H.2: Τα περισσότερο ανεξάρτητα Δ.Σ. περιορίζουν την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων</p> <p>H.3: Η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων εμφανίζεται εκτενέστερα σε εταιρίες των οποίων η δομή της</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	PMDA	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία των Kothari, Leone & Wasley (2002)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	TOTAD	ο συνολικός αριθμός των μελών του Δ.Σ.	
				INDEP	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ.	+
				DUAL	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
		<p>διοίκησης εμφανίζει δυαδικότητα ρόλων</p> <p>H.4: Όσο υψηλότερη είναι η κατοχή μετοχών από τα διοικητικά μέλη της εταιρίας, τόσο μεγαλύτερη είναι η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων</p> <p>H.4: Η υψηλότερη κατοχή μετοχών από θεσμικούς επενδυτές σχετίζεται με την χαμηλότερη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων</p> <p>Δεδομένα: 180 εταιρίες από τον Καναδά και 180 Γαλλικές για την περίοδο 2006-2008.</p>			και 0 αν όχι	
				INST	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους οι 5 μεγαλύτεροι θεσμικοί επενδυτές προς το ποσοστό μετοχών που έχουν στην κατοχή τους όλοι οι θεσμικοί επενδυτές	+
				MANOW	το ποσοστό των κοινών μετοχών που έχει στην κατοχή του ο διευθύνων σύμβουλος	-
				LTA	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	-
				PER	ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων (ROE)	+
				AUDIT	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στην επιτροπή ελέγχου	+
				IND	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ανήκει σε νέο οικονομικό κλάδο και 0 αν όχι	-
				LEV	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	-
				FOREIG	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία είναι εισηγμένη σε χρηματιστήριο των Η.Π.Α. και 0 αν όχι	+
				OWN	το ποσοστό μετοχών που έχουν στην κατοχή τους οι 5 μεγαλομέτοχοι	-
				EW	ο λογάριθμος της ετήσιας χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης	-
6.	Kang, Kilgore & Wright (2011)/ «The Effectiveness of Audit Committees for Low and Mid-Cap firms»	<p>H.1: Υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στην παρουσία της επιτροπής ελέγχου και στην χειραγώγηση των αποτελεσμάτων για της εταιρίες μικρής κεφαλαιοποίησης</p> <p>H.2: Οι χαμηλής και μέσης κεφαλαιοποίησης εταιρίες με ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου είναι πιθανότερο να χειραγωγούν λιγότερα τα αποτελέσματά τους</p> <p>H.3: Οι χαμηλής και μέσης κεφαλαιοποίησης εταιρίες με εξειδικευμένες επιτροπές ελέγχου είναι πιθανότερο να χειραγωγούν λιγότερα τα αποτελέσματά τους</p> <p>H.4: Οι χαμηλής και μέσης κεφαλαιοποίησης εταιρίες με δραστήριες επιτροπές ελέγχου είναι πιθανότερο να χειραγωγούν λιγότερα τα αποτελέσματά τους</p> <p>Δεδομένα: 288 εταιρίες μικρής και μεσαίας κεφαλαιοποίησης και εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας, για το έτος 2006</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	Discretionary accruals	μέτρο χειραγώγησης των αποτελεσμάτων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991) (modified version) συνδυασμένη με την μεθοδολογία των Kothari, Leone & Wasley (2002)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	AC	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει επιτροπή ελέγχου και 0 αν όχι	
				INCHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει στην επιτροπή ελέγχου τουλάχιστον ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος και 0 αν όχι	
				CHAIRB	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει στην επιτροπή ελέγχου μέλος που μετέχει και στο Δ.Σ. μέλος και 0 αν όχι	
				CHARTER	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει επίσημο καταστατικό της επιτροπής ελέγχου και 0 αν όχι	
				ACCGEXP	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει τουλάχιστον ένα μέλος στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε λογιστικά θέματα και 0 αν όχι	+
				INDEXP	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει τουλάχιστον ένα μέλος στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε θέματα του κλάδου που ανήκει η εταιρία και 0 αν όχι	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				CEOCHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
				BIG4	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-4 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	
				LOSS	το ύψος της ζημιάς της εταιρικής χρήσης	
				IND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στη επιτροπή ελέγχου	+
				ACSTOCK	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη της επιτροπής ελέγχου	
				ACDIR	ο μέσος όρος του αριθμού συμμετοχών των μελών της επιτροπής ελέγχου σε ξένες διοικήσεις	
				MEET	ο αριθμός των συνεδριάσεων των μελών της επιτροπής ελέγχου μέσα στο έτος	+
				ACSIZE	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				CEOCASH	η αποζημίωση του Διευθύνοντα Συμβούλου προς τις συνολικές μετοχές που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο	
				DIRSTOCK	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη του Δ.Σ.	
				DIROPT	το ποσοστό των δικαιωμάτων (options) που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη του Δ.Σ.	
				NAF	το ποσοστό των μισθών εκτός του ελέγχου προς τους συνολικούς μισθούς	
				SIZE	ο λογάριθμος της χρηματιστηριακής αξίας της εταιρίας	
				LEV	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	-
				ABCE	η απόλυτη τιμή της μεταβολής στα κέρδη	-
				BLOCK	το ποσοστό ιδιοκτησίας των μεγαλομετόχων	
7.	Krishnan, Wen & Zhao (2011)/ «Legal Expertise on Corporate Audit Committees and Financial Reporting Quality»	R.Q.: Η εξειδίκευση της επιτροπής ελέγχου σε νομικά θέματα σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων Δεδομένα: 591 αμερικάνικες εταιρίες (Russell 1000) για τα έτη 2003 και 2005	εξαρτημένες μεταβλητές	AQ	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία των Francis, Lafond, Olsson & Schipper (2005)	
				ADACC	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία των Kothari, Leone & Wasley (2002)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	ACLE	ο αριθμός /ποσοστό/ύπαρξη των μελών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε νομικά θέματα	+
				ACAFE	ο αριθμός /ποσοστό/ύπαρξη των μελών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε λογιστικά θέματα	+
				ACJOINT	ο αριθμός /ποσοστό/ύπαρξη των μελών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε νομικά και σε λογιστικά	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
					θέματα	
				LITRISK	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ανήκει στον κλάδο φαρμακευτικής, υπολογιστών, ηλεκτρονικών, προγραμματισμού ή υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης και 0 αν όχι	
				ACTENURE	ο λογάριθμος του μέσου όρου των ετών θητείας των μελών στην επιτροπή ελέγχου	
				ACSIZE	ο λογάριθμος του αριθμού των μελών της επιτροπής ελέγχου	+
				NACLE	το ποσοστό των διοικητικών μελών με εξειδίκευση σε νομικά θέματα εκτός αυτών που μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου, προς το σύνολο των μελών του Δ.Σ.	
				INDEP	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	+
				GRAY	το ποσοστό των συνδεδεμένων μελών στο Δ.Σ.	
				LEVERAGE	μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς σύνολο ενεργητικού	-
				INOWN	το ποσοστό ιδιοκτησίας των θεσμικών επενδυτών	
				SIZE	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	+
				σ(CFO)	η τυπική απόκλιση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες	-
				σ(SALES)	η τυπική απόκλιση των πωλήσεων	-
				OPERCYCLE	ο λογάριθμος του αριθμού των ημερών των λειτουργικών κύκλων	-
				NEG EARN	το ποσοστό των ετών τα τελευταία 10 χρόνια με αρνητικά αποτελέσματα	-
8.	Niu (2006)/ «Corporate Governance and the Quality of Accounting Earnings: A Canadian Perspective»	H.1: Οι εταιρίες με τα περισσότερο ανεξάρτητα Δ.Σ. και υποεπιτροπές έχουν λιγότερες ανωμαλίες στα δεδουλευμένα αποτελέσματά τους και παρέχουν περισσότερη πληροφόρηση H.2: Οι εταιρίες των οποίων τα μέλη του Δ.Σ. έχουν μεγάλη κατοχή μετοχών παρουσιάζουν μικρότερες ανωμαλίες στα δεδουλευμένα αποτελέσματά τους και παρέχουν περισσότερη πληροφόρηση H.3: Οι εταιρίες με μεγάλα ποσοστά μετοχών με δικαίωμα ψήφου παρουσιάζουν μικρότερες ανωμαλίες στα δεδουλευμένα αποτελέσματά τους και παρέχουν περισσότερη πληροφόρηση H.4: Οι εταιρίες με πληρέστερη πληροφόρηση για την εταιρική τους διακυβέρνηση παρουσιάζουν μικρότερες ανωμαλίες στα δεδουλευμένα	εξαρτημένη μεταβλητή	ACCRUALS	μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων στοιχείων σύμφωνα με τη μεθοδολογία των Dechow, Sloan & Sweeny (1995)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	Board	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	+
				Comp	το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από μέλη του Δ.Σ.	+
				Share	το ποσοστό των μετοχών με δικαίωμα ψήφου	+
				Disc	η ποιότητα της πληροφόρησης που παρέχεται για την διακυβέρνηση στις οικονομικές εκθέσεις	
				AUDIT_S	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η ελεγκτική εταιρία ειδικεύεται στον έλεγχο αυτού του κλάδου των επιχειρήσεων και 0 αν όχι	+
				SIZE	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	
				LEV	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	

Α/Α	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
		αποτελέσματά τους και παρέχουν περισσότερη πληροφόρηση Δεδομένα: 173 Καναδέζικες εταιρίες για τα έτη 2002-2005				
9.	Rashidah & Fairuzana (2006) «Board, Audit Committee, Culture and Earnings Management: Malaysian Evidence»	H.1: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και του ποσοστού των ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ. H.2: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και της επάρκειας των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. H.3: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και του διαχωρισμού του ρόλου του διευθύνοντος συμβούλου και του προέδρου του Δ.Σ. H.4: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και του μεγέθους του Δ.Σ. H.5: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και του ποσοστού των ανεξαρτήτων μελών της επιτροπής ελέγχου H.6: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και της επάρκειας των μελών της επιτροπής ελέγχου H.7: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και της συχνότητας των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου H.8: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανωμαλίας των δεδουλευμένων αποτελεσμάτων και της συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας Δεδομένα: 97 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Μαλαισίας για την περίοδο 2002-2003	εξαρτημένη μεταβλητή ανεξάρτητες μεταβλητές	DAC BDIND INDTENURE DUALITY BDSIZE ACIND ACQLFD ACMEETINGS BLOCK ECBD ECAC ROA LEV CFO GROWTH BIG5 SIZE	μέτρο χειραγώγησης των αποτελεσμάτων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991) (modified version) το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. ο μέσος όρος των ετών θητείας στο Δ.Σ. των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών που συμμετέχουν στην επιτροπή ελέγχου ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν τουλάχιστον ένα μέλος της επιτροπής ελέγχου έχει λογιστικές γνώσεις και 0 αν όχι ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου το ποσοστό που έχουν στην κατοχή τους οι μεγαλομέτοχοι το ποσοστό των μελών στο Δ.Σ. που έχουν καταγωγή από την Μαλαισία το ποσοστό των μελών στην επιτροπή ελέγχου. που έχουν καταγωγή από την Μαλαισία ο αριθμοδείκτης της αποδοτικότητας του ενεργητικού συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού ταμειακή ροή από λειτουργικές δραστηριότητες λογιστική προς χρηματιστηριακή αξία της εταιρίας ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-5 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	- + +
10.	Saleh, Iskandar & Rahmat (2007)/ Audit Committee	H.1: ceteris paribus, η συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την έκταση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων	εξαρτημένη μεταβλητή ανεξάρτητες	DAC Size	μέτρο ανωμαλίας των δεδουλευμένων στοιχείων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991) λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
	Characteristics and Earnings Management: Evidence from Malaysia	<p>H.2:ceteris paribus, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την έκταση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων</p> <p>H.3:ceteris paribus, τα μέλη της επιτροπής με εξειδίκευση σε λογιστικά θέματα σχετίζονται αρνητικά με την έκταση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων</p> <p>H.4: ceteris paribus, οι επιτροπές ελέγχου που αποτελούνται εξ ολοκλήρου από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη σχετίζονται αρνητικά με την έκταση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων</p> <p>H.5: ceteris paribus, η αλληλεπίδραση της εξειδίκευσης των μελών της επιτροπής ελέγχου με τη συχνότητα των συνεδριάσεων της σχετίζεται αρνητικά με την έκταση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων</p> <p>Δεδομένα: 548 εταιρίες της Μαλαισίας για το έτος 2001</p>	μεταβλητές	Perform	αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού	-
				Lev	λογάριθμος του αριθμοδείκτη οικονομικής μόχλευσης	-
				Fmeeting	συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου	
				Sizeac	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				Knowac	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με οικονομικές γνώσεις	
				Nexecac	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν όλα τα μέλη της επιτροπής ελέγχου είναι ανεξάρτητα και 0 αν όχι	+
				Knowac*Fmeeting	η ανεξάρτητη μεταβλητή Knowac σε συνδυασμό με την ανεξάρτητη μεταβλητή Fmeeting	+
11.	Sun & Liu (2013)/ «Auditor Industry Specialization, Board Governance and Earnings Management»	<p>R.Q: Η σχέση μεταξύ της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων και της ποιότητας της εταιρικής διακυβέρνησης διαφέρει στις εταιρίες που ελέγχονται από εξειδικευμένες και μη εξειδικευμένες. ελεγκτικές εταιρίες;</p> <p>Δεδομένα: 18.523 παρατηρήσεις εκ των 1500 μεγαλύτερων αμερικάνικων εταιριών για τα έτη από 1996-2010.</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	ADAC	μέτρο ανωμαλίας των δεδουλευμένων εσόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991)	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	BDIND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ	+
				AISPE	το συνολικό ποσό των πελατών (ελεγχόμενων εταιριών) της ελεγκτικής εταιρίας που ανήκουν σε έναν κλάδο, προς το συνολικό ποσό των πελατών της ελεγκτικής εταιρίας	
				BDIND*AISPE	η αλληλεπίδραση της ανεξαρτησίας των μελών του Δ.Σ. και της εξειδίκευσης της ελεγκτικής εταιρίας	+
				FSIZE	η χρηματιστηριακή αξία των κοινών μετοχών	+
				LEV	βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς σύνολο ενεργητικού	+
				MB	χρηματιστηριακή προς λογιστική αξία	-
				ICLAIM	ένα μείον τον πάγιο εξοπλισμό διαιρεμένο κατά το σύνολο του ενεργητικού,	-
				NOA	μετοχικό κεφάλαιο μείον χρηματικά διαθέσιμα πλέον τις υποχρεώσεις στο τέλος του προηγούμενου χρόνου, προς τις πωλήσεις του προηγούμενου χρόνου	+
				LITI	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ανήκει στον κλάδο φαρμακευτικής/βιοτεχνολογίας, υπολογιστών, ηλεκτρονικών ή λιανεμπορίου και 0 αν όχι	-
				LOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία	-

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
12.	Xie, Davidson & DaDalt (2003)/ «Earnings Management and Corporate Governance: The Role of the Board and the Audit Committee»	R.Q.: Εμποδίζει την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων ο ρόλος του Δ.Σ., της επιτροπής ελέγχου και της εκτελεστικής επιτροπής; Δεδομένα: 94 εταιρίες (S&P 500 index) για τα χρόνια 1992, 1994 και 1996	εξαρτημένη μεταβλητή ανεξάρτητες μεταβλητές	Discretionary Current Accruals	κατέγραψε ζημιές και τα 2 προηγούμενα έτη και 0 αν όχι μέτρο ποιότητας των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Jones (1991)	
				CEO Duality	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
				Number of Board Meetings	ο αριθμός των ετήσιων συνεδριάσεων του Δ.Σ.	+
				Percent Outside Directors	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ.	+
				Finance Outside Directors	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. με οικονομικό υπόβαθρο	
				Corporate Outside Directors	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. που έχουν διατελέσει σε δημόσιες εταιρίες	+
				Legal Outside Directors	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. με νομικό υπόβαθρο	
				Blockholder Outside Directors	το ποσοστό των μελών του Δ.Σ. που θεωρούνται μεγαλομέτοχοι ή αντιπρόσωποι μεγαλομετόχων	
				Board size	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	+
				Audit Committee Size	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				Number of Audit Committee Meetings	ο αριθμός των ετήσιων συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου	+
				Audit Committee Corporate Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που έχουν διατελέσει σε δημόσιες υπηρεσίες	+
				Audit Committee Financial Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με οικονομικό υπόβαθρο	
				Audit Committee Legal Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με νομικό υπόβαθρο	
				Audit Committee Banking Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εμπειρία στον τραπεζικό τομέα	
				Audit Committee Investment Banking Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εμπειρία στον τραπεζικό επενδυτικό τομέα	+
				Audit Committee Blockholder Members	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εμπειρία στον τραπεζικό επενδυτικό τομέα	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				Audit Committee Outside Directors	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που θεωρούνται μεγαλομέτοχοι ή αντιπρόσωποι μεγαλομετόχων	
				Percent Blockholder Votes	το ποσοστό των μετοχών των μεγαλομετόχων με δικαίωμα ψήφου	
				Log Book Value of total Assets	ο λογάριθμος της λογιστικής προς τη χρηματιστηριακή αξία	+
				Log Sales	ο λογάριθμος των ετήσιων πωλήσεων	+
				Log Market Value Equity	ο λογάριθμος της χρηματιστηριακής αξίας της εταιρίας	+
13.	Abdullah, Yusof & Nor (2010)/ «Financial Restatements and Corporate Governance Among Malaysian Listed Companies»	<p>H.1: Υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων και της ανεξαρτησίας του Δ.Σ.</p> <p>H.2: Υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων και της ανεξαρτησίας της επιτροπής ανωτάτων στελεχών.</p> <p>H.3: Υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων και της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου</p> <p>H.4: Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων και της δυαδικότητας του ρόλου του διευθύνοντος συμβούλου</p> <p>H.5: Υπάρχει μια μη-μονοτονική σχέση μεταξύ της κατοχής μετοχών από διοικητικά στελέχη και της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων, αρνητική σε χαμηλότερα επίπεδα κατοχής και θετική σε υψηλότερα επίπεδα κατοχής μετοχών</p> <p>H.6: Υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων και του ύψους κατοχής μετοχών από μετόχους του εξωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης</p> <p>Δεδομένα: 62 Μαλαισιανές εισηγμένες εταιρίες για τα έτη 2002-2005</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	ln(R/1-R)	όπου R ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές της καταστάσεις και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	BDIND	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	
				NOMIND	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν όλα τα μέλη της επιτροπής ανωτάτων στελεχών είναι ανεξάρτητα και 0 αν όχι	
				ACIND	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου	-
				DUAL	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
				MGOWN	το ποσοστό των μετοχών που έχουν τα εκτελεστικά μέλη	
				OUTBLK	το ποσοστό των μετοχών που έχουν ανεξάρτητοι επενδυτές	+
				AUDQ	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-4 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	
				Z-score	ο δείκτης Z-score του Altman	
				GRG	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	-
14.	Agrawal & Chadha (2005)/ «Corporate Governance and	R.Q.: Σχετίζονται οι μηχανισμοί της εταιρικής διακυβέρνησης με την αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων?	εξαρτημένη μεταβλητή	RESTATE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές της καταστάσεις και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	PID	το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών στο Δ.Σ.	
				PIDAUD	το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών στην επιτροπή ελέγχου	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
	Accounting Scandals»	Δεδομένα: 318 δημόσιες αμερικάνικες εταιρίες για τα έτη 2000 και 2001		IDFE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στο Δ.Σ. υπάρχει τουλάχιστον ένα ανεξάρτητο μέλος με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα και 0 αν όχι	+
				IDFEAUD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στην επιτροπή ελέγχου υπάρχει τουλάχιστον ένα ανεξάρτητο μέλος με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα και 0 αν όχι	+
				PID5	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στο Δ.Σ. που έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον το 5% των μετοχών της εταιρίας	
				CEOCHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
				BLOCK	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους οι μεγαλομέτοχοι που δεν είναι συνδεδεμένοι με την επιχείρηση	
				CEOFOUND	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος ανήκει στους ιδρυτές της επιχείρησης και 0 αν όχι	-
				PCEO	το ποσοστό των μετοχών που έχει στην κατοχή του ο διευθύνων σύμβουλος	
				PNAUDFEE	το ποσοστό των αμοιβών για μη ελεγκτικές υπηρεσίες στο σύνολο των αμοιβών για εξωτερικό έλεγχο	
				LEMP	ο αριθμός των υπαλλήλων της εταιρίας σε χιλιάδες	
				OPA	η μέση τιμή του αριθμοδείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού για τα τρία έτη πριν την αναδιατύπωση	
15.	Cao, Myers & Omer (2011)/ «Does Company Reputation Matter for Financial Reporting Quality? Evidence from Restatements»	H.1: Οι εταιρίες με μεγαλύτερη φήμη είναι λιγότερο πιθανόν να διατυπώνουν εσφαλμένες οικονομικές καταστάσεις Δεδομένα: 1733 ετήσιες παρατηρήσεις εταιριών και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 2000 έως 2008	εξαρτημένη μεταβλητή	MISSTATE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές της καταστάσεις και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	MA	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση συγκαταλέγεται στη λίστα "Most Admired Companies του περιοδικού Fortune και 0 αν όχι	+
				LNASSET	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	
				MERGER	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση συγχωνεύθηκε ή εξαγοράστηκε και 0 αν όχι	
				FINANCING	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση δεν συγχωνεύθηκε ή εξαγοράστηκε και ταυτόχρονα ο αριθμός των υπό διαπραγμάτευση μετοχών αυξήθηκε τουλάχιστον κατά 10% και 0 αν η επιχείρηση δεν συγχωνεύθηκε ή εξαγοράστηκε και ταυτόχρονα οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της αυξήθηκαν τουλάχιστον κατά 20%	
				SEGMENT	η πολυπλοκότητα της εταιρίας βάση του δείκτη Hirfindahl -	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
					Hirschman	
				FOREIGN	το ποσοστό των πωλήσεων που δημιουργήθηκαν σε αλλοδαπές χώρες	
				MB	η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία	
				LEVERAGE	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	
				ROA	Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού	
				AR_IN	απαιτήσεις και αποθέματα προς το σύνολο του ενεργητικού	-
				NEG_ROA	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση εμφάνισε αρνητικά αποτελέσματα για παραπάνω από 1 χρόνο και 0 αν όχι	-
				CEO_TENURE	ο αριθμός των ετών θητείας του διευθύνοντος συμβούλου	
				RETVOL	η μέση ημερήσια μεταβλητότητα των αποδόσεων των μετοχών μεταξύ της τρέχουσας και της προηγούμενης χρονιάς	-
				BODSIZE	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	-
				BOD_INDEP	ο αριθμός των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ.	
				OWNERSHIP	το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από άτομα του εσωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης	
				LAF	ο λογάριθμος του ποσού που δόθηκε στην ελεγκτική εταιρία για την παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών	
				LNAF	ο λογάριθμος του ποσού που δόθηκε στην ελεγκτική εταιρία για την παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών	-
				SPECIALIST	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η ελεγκτική εταιρία ειδικεύεται στον έλεγχο αυτού του κλάδου των επιχειρήσεων και 0 αν όχι	
				INDUSTRIES	ο κωδικός του κλάδου που ανήκει η εταιρία	
				YEARS	ο αριθμός των ετών που η εταιρία αναδιατυπώνει τις οικονομικές τις καταστάσεις	
16.	Huang, Rose-Green & Lee (2012)/ «CEO Age and Financial Reporting Quality»	H.1: Οι εταιρίες με μεγαλύτερο σε ηλικία διευθύνοντα σύμβουλο είναι πιθανότερο να αναδιατυπώνουν τις οικονομικές τους καταστάσεις Δεδομένα: 3413 εταιρίες και η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 2005 έως 2008	εξαρτημένη μεταβλητή	RESTATE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές της καταστάσεις και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	AGE	η ηλικία του διευθύνοντος συμβούλου	+
				AGERET	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι ηλικιακά άνω των 62 και 0 αν όχι	
				AGE*AGERET	το γινόμενο των μεταβλητών AGE επί AGERET	
				TENURE	ο αριθμός των ετών που ο διευθύνων σύμβουλος βρίσκεται σε αυτή τη θέση	
				LnMVE	ο λογάριθμος της χρηματιστηριακής αξίας της εταιρίας	+

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				MB	η λογιστική προς τη χρηματιστηριακή αξία	
				ROA	αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού	
				BIG4	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-4 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	
				INSPCT	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη του Δ.Σ.	
				GROWTH	η ποσοστιαία μεταβολή των εσόδων	-
				FIN	το σύνολο των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων και της αξίας των κοινών και προνομιούχων μετοχών	
				COAGE	η ηλικία της εταιρίας σε έτη	
				EPR	ο αριθμοδείκτης κέρδη ανά μετοχή	
				MW	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στην επιχείρηση διαπιστώθηκε ότι υπάρχει αδυναμία στον εσωτερικό έλεγχο (σύμφωνα με Sarbanes-Oxley Act) και 0 αν όχι	-
				BLOCK	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους οι μεγαλομέτοχοι	-
				ACIND	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στην επιτροπή ελέγχου υπάρχουν ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και 0 αν όχι	
				ACSIZE	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				ACAGE	ο μέσος όρος ηλικίας των μελών της επιτροπής ελέγχου	
				ACEXPCT	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που είναι εξειδικευμένα σε οικονομικά θέματα	
				BDSIZE	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	-
				BDIND	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ.	
17.	Lary & Taylor (2012)/ «Governance Characteristics and Role Effectiveness of Audit Committees»	<p>H.1: Όσο περισσότερη ανεξαρτησία υπάρχει στην επιτροπή ελέγχου, τόσο μικρότερη είναι η επίπτωση και η σοβαρότητα των αναδιατυπώσεων των οικονομικών καταστάσεων</p> <p>H.2: Όσο μεγαλύτερη είναι η εξειδίκευση των μελών της επιτροπής ελέγχου σε εταιρικά θέματα που αφορούν τον κλάδο δραστηριοποίησης της εταιρίας, τόσο μικρότερη είναι η επίπτωση και η σοβαρότητα των αναδιατυπώσεων των οικονομικών καταστάσεων</p> <p>H.3: Όσο πιο επιμελής είναι η επιτροπή ελέγχου σχετικά με τη συχνότητα των συνεδριάσεων της και το μέγεθός της, τόσο μικρότερη είναι η επίπτωση και η σοβαρότητα των αναδιατυπώσεων των οικονομικών</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	RESTATEMENT	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 3 εάν έγιναν σημαντικές αναδιατυπώσεις, 2 εάν έγιναν ελάχιστα σημαντικές αναδιατυπώσεις και 1 εάν δεν έγιναν καθόλου αναδιατυπώσεις των οικονομικών καταστάσεων	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	ACINDEP	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου	+
				COMPET	ο μέσος όρος των ποσοστών των μελών της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα και θέματα που έχουν να κάνουν με τον κλάδο δραστηριοποίησης της εταιρίας	+
				DILIGENT	ο μέσος όρος των μεταβλητών MEET και ACSIZE, όπου η μεταβλητή MEET είναι ο ετήσιος αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου και η ACSIZE είναι ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου απαρτίζεται από	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
		καταστάσεων Δεδομένα: 120 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Αυστραλίας για τα έτη 2004 έως 2009			τουλάχιστον 3 μέλη και 0 αν όχι	
				ACFORM	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η μειοψηφία των μελών της επιτροπής ελέγχου μετέχουν επίσης στο Δ.Σ., 2 εάν η πλειοψηφία των μελών της επιτροπής ελέγχου μετέχουν επίσης στο Δ.Σ., 3 εάν η επιτροπή ελέγχου απαρτίζεται από το σύνολο των μελών του Δ.Σ. και 4 εάν δεν έχει θεσμοθετηθεί επιτροπή ελέγχου και το Δ.Σ. είναι υπεύθυνο για τις διεργασίες της	
				EXAUDSWITCH	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση προέβη σε αντικατάσταση του εξωτερικού ελεγκτή την επόμενη χρονία από την αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων και 0 αν όχι	+
				INDUS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον κλάδο των οικονομικών, 2 στον κλάδο των υλικών και 3 σε οποιοδήποτε άλλο κλάδο	
				COSIZE	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	
18.	Lin, Li & Yang (2006)/ « <i>The Effect of Audit Committee Performance on Earnings Quality</i> »	H.1: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και της ύπαρξης αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων H.2: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της εξειδίκευσης των μελών της επιτροπής ελέγχου σε οικονομικά θέματα και της ύπαρξης αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων H.3: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου και της ύπαρξης αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων H.4: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και της ύπαρξης αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων H.5: Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ του ποσοστού των μετοχών της εταιρίας που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη της επιτροπής ελέγχου και της ύπαρξης αναδιατύπωσης των οικονομικών καταστάσεων Δεδομένα: 212 δημόσιες αμερικάνικες εταιρίες για το έτος 2000	εξαρτημένη μεταβλητή ανεξάρτητες μεταβλητές	RESTMT	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση αναδιατύπωσε τις οικονομικές της καταστάσεις και 0 αν όχι	
				ACINDD	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στην επιτροπή ελέγχου	
				ACSIZE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου απαρτίζεται τουλάχιστον από 4 μέλη και 0 αν όχι	+
				ACEXP	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν υπάρχει τουλάχιστον ένα μέλος στην επιτροπή ελέγχου με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα και 0 αν όχι	
				ACMEETD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου συνεδρίασε τουλάχιστον 4 φορές μέσα στο έτος και 0 αν όχι	
				ACOWNPT	το ποσοστό των μετοχών της εταιρίας που έχουν στην κατοχή τους τα μέλη της επιτροπής ελέγχου	
				BIG-5	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-5 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	-
				AUDTEN	ο αριθμός των ετών που η ελεγκτική εταιρία συνεργάζεται με την επιχείρηση	
				LNAUFEE	ο λογάριθμος του ποσού που δόθηκε στην ελεγκτική εταιρία για την παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών	-
				LNNONAU	ο λογάριθμος του ποσού που δόθηκε στην ελεγκτική εταιρία για την παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών	+

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				CFO	οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες προς τον μέσο όρο του συνόλου του ενεργητικού	
				ABSCFO	η απόλυτη τιμή των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες προς τον μέσο όρο του συνόλου του ενεργητικού	
				ACC	το σύνολο των δεδουλευμένων (δηλαδή το καθαρό αποτέλεσμα μείον τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες) προς τον μέσο όρο του συνόλου του ενεργητικού	
				ABSACC	η απόλυτη τιμή του συνόλου των δεδουλευμένων προς τον μέσο όρο του συνόλου του ενεργητικού	-
				MKRTX	η ετήσια χρηματιστηριακή απόδοση της εταιρίας	
				LOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία είχε ζημιές και 0 αν όχι	-
				MKBKF	η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία	
				LEVERG	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	
				FINACQ	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιχείρηση έκδωσε τίτλους (π.χ. χρεόγραφα, ομολογίες κ.λπ.) και 0 αν όχι	
				LNLMVE	ο λογάριθμος της χρηματιστηριακής αξίας της επιχείρησης.	
19.	Abbott, Park, & Parker (2000)/ «The effects of audit committee activity and independence on corporate fraud»	<p>H.1: Οι εταιρίες των οποίων οι επιτροπές ελέγχου πληρούν την κατ' ελάχιστον ανεξαρτησία και αριθμό συνεδριάσεων, σχετίζονται με μικρότερη συχνότητα επιβολής προστίμων από την Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για απάτης στις οικονομικές τους καταστάσεις</p> <p>Δεδομένα: 156 αμερικάνικες εταιρίες (εισηγμένες και μη) για την περίοδο 1980-1996.</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	SACTION	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει κατηγορηθεί για παραβίαση αρχών και κανόνων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	ACENOEMP	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μέλη (αποζημίωση με αμοιβή) και συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο και 0 αν όχι	+
				ACENOAFF	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου δεν αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα (αποζημίωση με αμοιβή) και μη συνδεδεμένα μέλη και συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο και 0 αν όχι	+
				%OUTSIDE	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. (αποζημίωση με αμοιβή)	
				AGEPUB	ο αριθμός των ετών που η εταιρία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο	
				BLOCK	το συνολικό ποσοστό που έχουν στην κατοχή του οι μεγαλομέτοχοι (μεγαλύτεροι του 5%) και δεν συνδέονται με τη διοίκηση επιχείρησης	
				CEOTENLIRE	ο αριθμός των ετών που ο διευθύνων σύμβουλος βρίσκεται στο Δ.Σ.	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				CHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	-
				GROWTH	η μέση ποσοστιαία μεταβολή του συνόλου του ενεργητικού για τα 2 χρόνια πριν την επιβολή ποινής από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς	-
				MGTOWN	το συνολικό ποσοστό που έχουν στην κατοχή τους οι συνδεδεμένοι με την εταιρία (π.χ managers)	
				TROUBLE	ο δείκτης Z-score του Altman	
20.	Beasley (1996)/ «An Empirical Analysis of the Relation Between the Board of Director Composition and Financial Statement Fraud»	<p>H.1: Το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών (αποζημίωση με αμοιβή) στο Δ.Σ. είναι μικρότερο στις εταιρίες στις οποίες έχει εμφανιστεί απάτη παρά σε αυτές που δεν έχει εμφανιστεί.</p> <p>H.2: Το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. είναι μικρότερο στις εταιρίες στις οποίες έχει εμφανιστεί απάτη παρά σε αυτές που δεν έχει εμφανιστεί.</p> <p>H.3: Οι εταιρίες στις οποίες έχει εμφανιστεί απάτη είναι λιγότερο πιθανόν να υπάρχει σε αυτές επιτροπή ελέγχου απ' ότι σε αυτές που δεν έχει εμφανιστεί απάτη.</p> <p>Δεδομένα: 150 αμερικάνικες εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες για τα έτη 1980-1991</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	FRAUD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει κατηγορηθεί για παραβίαση αρχών και κανόνων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	%OUTSIDE	το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. (αποζημίωση με αμοιβή)	+
				%GRYBOARD	το ποσοστό των μελών του Δ.Σ. τα οποία συνδέονται με το management ή που παρέχουν συμβουλευτικές και νομικές υπηρεσίες και δεν φαίνονται ως ανεξάρτητα μη εκτελεστικά	+
				%INDBOARD	το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ.	+
				BOARDSZ	ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.	-
				OUTOWNBD	το ποσοστό των μετοχών που έχουν στην κατοχή τους τα ανεξάρτητα μέλη του Δ.Σ. (αποζημίωση με αμοιβή)	+
				OUTTENURE	τα έτη που θήτευσαν στο Δ.Σ. τα ανεξάρτητα μέλη του Δ.Σ. (αποζημίωση με αμοιβή)	+
				DIIRECTSHIP	ο μέσος όρος του αριθμού συμμετοχών των ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ. (αποζημίωση με αμοιβή) σε Δ.Σ. άλλων εταιριών	-
				AUDCOMM	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν στην εταιρία υπάρχει επιτροπή και 0 αν όχι	
				GROWTH	η μέση ποσοστιαία μεταβολή του συνόλου του ενεργητικού τα δυο έτη πριν την ύπαρξη της απάτης	
				TROUBLE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία παρουσιάσει τουλάχιστο τρεις φορές ζημιογόνα χρήσεις την περίοδο έξι ετών πριν την απάτη και 0 αν όχι	
				AGEPUB	ο αριθμός των ετών που η εταιρία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο	
				MGTOWNBD	το συνολικό ποσοστό που έχουν στην κατοχή τους οι συνδεδεμένοι με την εταιρία (π.χ managers)	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
				BLOCKHLD	το συνολικό ποσοστό που έχουν στην κατοχή του οι μεγαλομέτοχοι (μεγαλύτεροι του 5%) και δεν συνδέονται με τη διοίκηση επιχείρηση	
				CEOTENURE	ο αριθμός των ετών που ο διευθύνων σύμβουλος βρίσκεται στο Δ.Σ.	
				BOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	
21.	Carcello & Nagy (2004)/ « <i>Audit Firm Tenure and Fraudulent Financial Reporting</i> »	<p>H.1: Η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις είναι πιθανότερο να εμφανιστεί όταν υπάρχει βραχυχρόνια συνεργασία (λιγότερο από 4 χρόνια) της ελεγχόμενης με την ελεγκτική εταιρία σε σύγκριση με την μέσο-μακροχρόνια συνεργασία (4 έως 8 έτη)</p> <p>H.2: Η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις είναι πιθανότερο να εμφανιστεί όταν υπάρχει μακροχρόνια συνεργασία (περισσότερο από 9 χρόνια) της ελεγχόμενης με την ελεγκτική εταιρία σε σύγκριση με την μέσο-μακροχρόνια συνεργασία (4 έως 8 έτη)</p> <p>Δεδομένα: 104 αμερικάνικες εταιρίες για τα έτη 1990 έως 2001</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	FRAUD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει κατηγορηθεί για παραβίαση αρχών και κανόνων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	SHORT	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η συνεργασία της ελεγχόμενης εταιρίας με την ελεγκτική εταιρία είναι μικρότερη από 3 έτη και 0 αν όχι	-
				LONG	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η συνεργασία της ελεγχόμενης εταιρίας με την ελεγκτική εταιρία είναι μεγαλύτερη από 9 έτη και 0 αν όχι	
				SIZE	ο λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	
				ZFC	ο δείκτης οικονομικής κατάστασης Zmijewski (1984)	
				YRSPUB	ο αριθμός των ετών που η εταιρία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο	+
				MKTBK	η χρηματιστηριακή προς τη λογιστική αξία	-
				CPA	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ελέγχθηκε από μια εκ των Big-6 ελεγκτικών εταιριών και 0 αν όχι	+
				BDOUT	το ποσοστό των ανεξάρτητων με την επιχείρηση μελών του Δ.Σ.	+
				BDSIZE	ο συνολικός αριθμός των μελών του Δ.Σ.	-
				BOSS	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν κάποιο από τα διοικητικά στελέχη είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	-
					CEO	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι
22.	Huang & Thiruvadi (2010)/ « <i>Audit Committee Characteristics and Corporate</i>	<p>H.1: Η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την πιθανότητα απάτης</p> <p>H.2: Το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την πιθανότητα απάτης</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	LIT	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει εκδικαστεί και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	ACMEET	ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου μέσα στο 2003	
				NMEM	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου του 2003	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
	<i>Fraud</i>	<p>H.3: Ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα σχετίζεται αρνητικά με την πιθανότητα απάτης</p> <p>Δεδομένα: 218 αμερικάνικες εταιρίες μικρής κεφαλαιοποίησης (σύμφωνα με την S&P) για το έτος 2003</p>		ACXPRT	ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου του 2003 με οικονομικές γνώσεις	+
				LnTA	ο φυσικός λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού	
				ProbZ	πιθανότητα πτώχευσης (δείκτης Z)	-
				NYSE	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο και 0 αν όχι	+
				TECH	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ανήκει στον τεχνολογικό κλάδο και 0 αν όχι	-
				FIN	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία ανήκει στον χρηματοοικονομικό κλάδο και 0 αν όχι	
23.	Persons (2005) / «The Relation Between the New Corporate Governance Rules and the Likelihood of Financial Statement Fraud»	<p>H.1: Η πιθανότητα απάτης στις οικονομικές καταστάσεις είναι μικρότερη όταν η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά</p> <p>H.2: Η πιθανότητα απάτης στις οικονομικές καταστάσεις είναι μικρότερη όταν η επιτροπή ελέγχου αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη</p> <p>H.2: Η πιθανότητα απάτης στις οικονομικές καταστάσεις είναι μικρότερη όταν υπάρχει μεγάλο ποσοστό εξειδικευμένων μελών στην επιτροπή ελέγχου σε οικονομικά και λογιστικά θέματα</p> <p>H.3: Η πιθανότητα απάτης στις οικονομικές καταστάσεις είναι μικρότερη όταν ο μέσος όρος συμμετοχής των μελών της επιτροπής ελέγχου Δ.Σ. άλλων εταιριών είναι μικρότερος.</p> <p>H.5: Η πιθανότητα απάτης στις οικονομικές καταστάσεις είναι μικρότερη όταν η επιτροπή ανωτάτων στελεχών αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη</p> <p>Δεδομένα: 222 εισηγμένες στην αμερικάνικη χρηματιστηριακή αγορά (NASDAQ, NYSE και AMEX). Η περίοδος που εξετάζεται αφορά τα έτη 1999 έως 2003</p>	εξαρτημένες μεταβλητές	FRAUD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει κατηγορηθεί για παραβίαση αρχών και κανόνων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	INDBOD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η πλειοψηφία του Δ.Σ. αποτελείται από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και 0 αν όχι	
				INDAUD	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ελέγχου αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και 0 αν όχι	+
				AUDACC	το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου τα οποία έχουν εξειδίκευση σε λογιστικά θέματα	
				DIRSHIP	ο μέσος όρος των διευθυντικών θέσεων των μελών της επιτροπής ελέγχου	-
				INDNOMI	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η επιτροπή ανωτάτων στελεχών αποτελείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και 0 αν όχι	
				AUDMET	ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου μέσα σε ένα χρόνο	
				AUDTEN	ο μέσος όρος θητείας των ανεξαρτήτων μελών της επιτροπής ελέγχου	+
				CEOCHAIR	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	-
				CEOTEN	η διάρκεια θητείας του διευθύνοντος συμβούλου ως επικεφαλής του Δ.Σ.	
				BODMET	ο αριθμός των συνεδριάσεων του Δ.Σ. μέσα σε ένα χρόνο	
				BLOCK	το ποσοστό των μετοχών των που έχουν στην κατοχή τους οι μη	

A/A	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
					συνδεδεμένοι με την επιχείρηση μεγαλομέτοχοι	
				EP	τα κέρδη ανά μετοχή που εμφάνιζε η εταιρία το πρώτο έτος μετά την απάτη	
24.	Zhao & Chen (2008)/ «Staggered Boards and Earnings Management»	<p>H.1: ceteris paribus, τα Δ.Σ. που χωρίζονται σε κλάσεις σχετίζονται με τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων</p> <p>Δεδομένα: 83 αμερικάνικες εταιρίες για τα έτη 1995 έως 2001</p>	εξαρτημένη μεταβλητή	Fraud	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία έχει κατηγορηθεί για παραβίαση αρχών και κανόνων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και 0 αν όχι	
			ανεξάρτητες μεταβλητές	StagBoard	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 τα μέλη του Δ.Σ. εταιρίας χωρίζονται σε κλάσεις και 0 αν όχι	+
				Leverage	συνολικό χρέος προς σύνολο ενεργητικού	
				SalesGrowth	η ποσοστιαία μεταβολή των πωλήσεων τα δύο προηγούμενα έτη	-
				FirmAge	η ηλικία της εταιρίας (σε έτη)	+
				MVEquity	η χρηματιστηριακή αξία της εταιρίας σε τιμές 1995	
				Financing	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η μεταβλητή FREECASH είναι μικρότερη του 0,5 και 0 αν όχι, όπου FREECASH = {ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες - κεφαλαιουχικές δαπάνες}/ κυκλοφορούν ενεργητικό	
				AltmansZ	ο δείκτης Z-score του Altman	
				B/M	η λογιστική προς την χρηματιστηριακή αξία	+
				ROA	αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού	
				E/P	τα κέρδη ανά μετοχή	
				StkVolatility	η τυπική απόκλιση της απόδοσης της μετοχής για τους προηγούμενους 60 μήνες	
				M&AFraudYear	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία συμμετείχε σε συγχώνευση ή εξαγορά κατά το έτος της απάτης και 0 αν όχι	
				OutsideDir51%	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. αποτελείται από ανεξάρτητα μέλη (αποζημίωση με αμοιβή) και 0 αν όχι	
				CEO=Chair	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι επίσης επικεφαλής του διοικητικού συμβουλίου και 0 αν όχι	-
				CEOTenure	η διάρκεια θητείας του διευθύνοντος συμβούλου ως επικεφαλής του Δ.Σ.	
				BoardMeet	ο αριθμός των συνεδριάσεων του Δ.Σ.	
				BlockOwn%	το ποσοστό των μεγαλομετόχων οι οποίοι δεν είναι συνδεδεμένοι με την επιχείρηση	
				InsidersOwn%	το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από άτομα του	

Α/Α	Ερευνητές / Τίτλος	Ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα και δεδομένα	Υπόδειγμα			E ¹⁴
			Μεταβλητές	Σύμβολο	Επεξήγηση	
					εσωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης	
				DelawareInc	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία συνεργάζεται με την Delaware και 0 αν όχι	
				PoisonPill	ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 εάν η εταιρία προέβη σε στρατηγικές αποθάρρυνσης επιθετικών εξαγορών και 0 αν όχι	

4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Οι έρευνες που έχουν γίνει διεθνώς και εξετάζουν τη σχέση ανάμεσα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και στα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου, συχνά καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρίες που συμμορφώνονται περισσότερο με τις αρχές και τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης τείνουν να καταρτίζουν ποιοτικότερες οικονομικές καταστάσεις ([Jouber & Fakhfakh, 2012](#)). Επίσης σε αυτές τις έρευνες, αρκετές ομοιότητες υπάρχουν και στα επιμέρους χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης που εξετάζονται σε σχέση με την ποιότητα. Τα χαρακτηριστικά λοιπόν αυτά που λαμβάνονται συνήθως υπ' όψιν από τους ερευνητές έχουν να κάνουν με το μέγεθος του Δ.Σ. ([Bradbury, Mak & Tan 2006](#), [Hafiza & Devi 2008](#)), την ανεξαρτησία του ([Xie, Davidson & DaDalt 2003](#), [Klein 2006](#)) καθώς και την συγκέντρωση εξουσίας μέσα σε αυτό ([Bradbury, Mak & Tan 2006](#), [Abdullah, Yusof & Nor 2010](#)). Σχετικά δε με την επιτροπή ελέγχου, τα συνηθέστερα χαρακτηριστικά έχουν να κάνουν με το μέγεθός της ([Lin, Li & Yang 2006](#), [Krishnan, Wen & Zhao 2011](#)), την ανεξαρτησία της ([Saleh, Iskandar & Rahmat 2007](#), [Baxter & Cotter 2009](#)), την εξειδίκευσή της ([Huang & Thiruvadi 2010](#), [Huang, Rose-Green & Lee 2012](#)) και την επιμέλειά της ([Kang, Kilgore & Wright 2011](#), [Lary & Taylor 2012](#)). Οι ερευνητικές υποθέσεις που αναπτύσσονται σε αυτήν τη μελέτη βασίζονται σε αυτού του είδους τα χαρακτηριστικά. Αναλυτικότερα:

4.1. Το μέγεθος του Δ.Σ.

Τα ευρήματα των ερευνών σχετικά με το μέγεθος του Δ.Σ. και το πόσο αυτό επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων διαφέρουν. Οι [Bradbury, Mak & Tan \(2006\)](#) και οι [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#) βρίσκουν θετική σχέση ανάμεσα στην ποιότητα και το μέγεθος, υποστηρίζοντας ότι τα πολυάριθμα Δ.Σ. είναι πιο αποτελεσματικά στην εποπτεία των οικονομικών καταστάσεων. Από την άλλη, οι [Hafiza & Devi \(2008\)](#), οι [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), οι [Cao, Myers & Omer \(2004\)](#), οι [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#), ο [Beasley \(1996\)](#) και οι [Carcello & Nagy \(2004\)](#) υποστηρίζουν το αντίθετο, δηλαδή ότι τα μικρά σε μέγεθος Δ.Σ. είναι πιο ευέλικτα και πιο αποδοτικά, καθώς τα αποτελέσματά τους έδειξαν αρνητική σχέση του μεγέθους με την ποιότητα. Τέλος, υπάρχουν και περιπτώσεις όπως αυτή των [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#) που υποστηρίζουν ότι το μέγεθος του Δ.Σ. δεν σχετίζεται με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

H.1 Οι εταιρίες με πολυάριθμα διοικητικά συμβούλια καταρτίζουν χαμηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις

4.2. Η ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ.

Μελέτες όπως αυτές των [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#), των [Krishnan, Wen & Zhao \(2011\)](#), του [Niu \(2006\)](#), των [Sun & Liu \(2013\)](#), των [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#), του [Beasley \(1996\)](#) και των [Carcello & Nagy \(2004\)](#) έχουν αποδείξει ότι τα Δ.Σ., τα οποία είναι δομημένα έτσι ώστε να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο ανεξάρτητα από την διαχείριση, είναι πιο αποτελεσματικά στην επίβλεψη της κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Υπάρχουν ωστόσο και μελέτες όπως αυτές των [Bradbury, Mak & Tan \(2006\)](#), των [Hafiza & Devi \(2008\)](#), του [Klein \(2006\)](#), των [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), των [Abdullah, Yusof & Nor \(2010\)](#), των [Agrawal & Chadha \(2005\)](#), των [Cao, Myers & Omer \(2004\)](#), των [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#), των [Abbott, Park, & Parker \(2000\)](#) και των [Zhao & Chen \(2008\)](#) που σύμφωνα με τα αποτελέσματά τους η ανεξαρτησία των μελών του Δ.Σ. δεν σχετίζεται με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

H.2 Τα ανεξάρτητα μέλη των Δ.Σ. σχετίζονται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων

4.3. Η δυαδικότητα του ρόλου του διευθύνοντος συμβούλου

Η δυαδικότητα του ρόλου του διευθύνοντος συμβούλου, δηλαδή όταν ο διευθύνων σύμβουλος εκτελεί παράλληλα και χρέη προέδρου του Δ.Σ., έχει απασχολήσει αρκετούς ερευνητές που προσπάθησαν να βρουν αν αυτή σχετίζεται ,και πως, με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Έτσι λοιπόν, οι [Hafiza & Devi \(2008\)](#) και η [Persons \(2005\)](#) βρίσκουν αρνητική σχέση της δυαδικότητας με την ποιότητα, αποδεικνύοντας έτσι ότι η συγκέντρωση υπερβολικής εξουσίας σε ένα πρόσωπο στο Δ.Σ. μπορεί να οδηγήσει σε χειραγώγηση αποτελεσμάτων ή σε απάτη. Παρόλα αυτά, οι παραπάνω έρευνες είναι από τις ελάχιστες που δείχνουν ότι η ποιότητα σχετίζεται με την δυαδικότητα, καθώς πλήθος άλλων παρόμοιων ερευνών, όπως π.χ. αυτές των [Bradbury, Mak & Tan \(2006\)](#), των [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#), των [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#), των [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), των [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#), των [Abdullah,](#)

[Yusof & Nor \(2010\)](#), των [Agrawal & Chadha \(2005\)](#), των [Abbott, Park, & Parker \(2000\)](#), του [Beasley \(1996\)](#), των [Carcello & Nagy \(2004\)](#) και των [Zhao & Chen \(2008\)](#) κατέληξαν στο ότι η δυαδικότητα δεν παίζει ρόλο.

H.3 Η συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου σχετίζεται αρνητικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων

4.4. Το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου

Η νομοθεσία και οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν έναν ελάχιστο αριθμό ατόμων να μετέχουν στην επιτροπή ελέγχου¹⁵ για να παρακολουθείται όσο το δυνατόν καλύτερα η διαδικασία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Έτσι, αρκετές μελέτες, όπως π.χ. αυτές των [Krishnan, Wen & Zhao \(2011\)](#) και των [Lin, Li & Yang \(2006\)](#), έδειξαν ότι όσο περισσότερα μέλη απαρτίζουν την επιτροπή ελέγχου, τόσο θετικότερα επηρεάζεται η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Υπήρξαν βέβαια και οι περιπτώσεις όπου οι ερευνητές δεν βρήκαν την ποιότητα να επηρεάζεται από το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου ([Baxter & Cotter 2009](#), [Kang, Kilgore & Wright 2011](#), [Saleh, Iskandar & Rahmat 2007](#), [Xie, Davidson & DaDalt 2003](#), [Huang, Rose-Green & Lee 2012](#), [Huang & Thiruvadi 2010](#)).

H.4 Το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων

4.5. Η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου

Η διεθνής βιβλιογραφία έχει αποδείξει, στις περισσότερες περιπτώσεις, ότι η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου επιδρά θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ([Bradbury, Mak & Tan 2006](#), [Juber & Fakhfakh 2012](#), [Kang, Kilgore & Wright 2011](#), [Klein 2006](#), [Saleh, Iskandar & Rahmat 2007](#), [Lary & Taylor 2012](#), [Persons 2005](#)), αφού όσο περισσότερο ανεξάρτητα από τη διαχείριση είναι τα μέλη της επιτροπής, τόσο λιγότερο ασκούνται σε αυτά

---

¹⁵ π.χ. η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Αμερικής απαιτεί ο ελάχιστος αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου να είναι 4, ενώ αντίστοιχα για την περίπτωση της Ελλάδας, ο ν.3693/2008 αναφέρει ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 εκ των οποίων τα 2 να είναι μη εκτελεστικά και το ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό που να έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε λογιστικά θέματα.

αθέμιτες επιρροές και παρεμβάσεις. Με την σειρά τους οι παρεμβολές αυτές προκαλούν ανεπιθύμητα αποτελέσματα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, όπως πχ. χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, αναδιατυπώσεις των οικονομικών καταστάσεων και λογιστική απάτη. Από την άλλη, υπάρχουν περιπτώσεις που ο θεσμός της επιτροπής ελέγχου δεν έχει αναπτυχθεί κατάλληλα, με αποτέλεσμα η επίδραση της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων να είναι αρνητική ([Abdullah, Yusof & Nor 2010](#)). Υπάρχουν ασφαλώς και οι περιπτώσεις όπου η ανεξαρτησία δεν επηρεάζει καθόλου την ποιότητα, όπως έδειξαν τα αποτελέσματα των ερευνών των [Baxter & Cotter \(2009\)](#) των [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), των [Agrawal & Chadha \(2005\)](#), των [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#), των [Lin, Li & Yang \(2006\)](#) και της [Persons \(2005\)](#).

H.5 Όσο περισσότερη ανεξαρτησία υπάρχει στη σύνθεση της επιτροπής ελέγχου τόσο ποιοτικότερες είναι οι οικονομικές καταστάσεις.

4.6. Η εξειδίκευση της επιτροπής ελέγχου

Όπως προαναφέρθηκε, από τα βασικότερα καθήκοντα της επιτροπής ελέγχου είναι η εποπτεία επί των οικονομικών καταστάσεων, είτε αυτή έχει να κάνει με την διαδικασία της κατάρτιση τους είτε με τον έλεγχο της ορθότητάς τους, ενώ παράλληλα παρακολουθεί την λειτουργία των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων ([Λουμιώτης 2010](#)). Για τον λόγο λοιπόν αυτόν, κρίνεται απαραίτητη η παρουσία εξειδικευμένων μελών στην επιτροπή ελέγχου, ειδικά σε λογιστικά θέματα, με κύριο σκοπό την καλύτερη ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Την αποτελεσματικότητα της εξειδίκευσης της επιτροπής ελέγχου στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων έχουν αποδείξει οι [Baxter & Cotter \(2009\)](#), οι [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#), οι [Krishnan, Wen & Zhao \(2011\)](#), οι [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#), οι [Agrawal & Chadha \(2005\)](#), οι [Lary & Taylor \(2012\)](#) και οι [Huang & Thiruvadi \(2010\)](#). Από την άλλη οι [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), οι [Saleh, Iskandar & Rahmat \(2007\)](#), οι [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#), οι [Lin, Li & Yang \(2006\)](#) και η [Persons \(2005\)](#) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η εξειδίκευση των μελών της επιτροπής ελέγχου δεν επηρεάζει την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

H.6 Τα εξειδικευμένα μέλη της επιτροπής ελέγχου συμβάλλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

4.7. Η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου

Η συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου δείχνει το πόσο επιμελής είναι στα καθήκοντά της. Έρευνες όπως αυτές των [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#), των [Xie, Davidson & DaDalt \(2003\)](#) και των [Abbott, Park, & Parker \(2000\)](#) βρήκαν θετική σχέση με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, υποδηλώνοντας ότι οι ενεργές επιτροπές ελέγχου είναι πιο αποδοτικές στην επίβλεψη επί των οικονομικών καταστάσεων. Αυτό συμβαίνει επειδή οι εν λόγω επιτροπές αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα οικονομικά ζητήματα της εταιρίας, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται τόσο η χειραγώγηση όσο και η λογιστική απάτη. Υπάρχουν όμως και έρευνες όπως αυτές των [Baxter & Cotter \(2009\)](#), των [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), των [Saleh, Iskandar & Rahmat \(2007\)](#), των [Lary & Taylor \(2012\)](#), των [Lin, Li & Yang \(2006\)](#), των [Huang & Thiruvadi \(2010\)](#) και της [Persons \(2005\)](#).

οι οποίες δεν βρίσκουν κάποια σχέση ανάμεσα στην συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου και στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

H.7 Οι επιτροπές ελέγχου που εκτελούν με επιμέλεια το έργο τους συμβάλλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Στους πίνακες [2](#) και [3](#) εμφανίζονται συγκεντρωτικά οι συνηθέστεροι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, όπως αυτοί προκύπτουν από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας.

Πίνακας 2. - Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. της επιτροπής ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των εταιριών (ερευνητές)

		Στατιστικά σημαντικές		Μη στατιστικά σημαντικές
		Θετική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	Αρνητική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	
Χαρακτηριστικά του Δ.Σ.	μέγεθος	Bradbury, Mak & Tan (2006) Xie, Davidson & DaDalt (2003)	Hafiza & Devi (2008) Rashidah & Fairuzana (2006) Cao, Myers & Omer (2011) Huang, Rose-Green & Lee (2012) Beasley (1996) Carcello & Nagy (2004)	Juber & Fakhfakh (2012)
	ανεξαρτησία	Juber & Fakhfakh (2012) Krishnan, Wen & Zhao (2011) Niu (2006) Sun & Liu (2013) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Beasley (1996) Carcello & Nagy (2004)		Bradbury, Mak & Tan (2006) Hafiza & Devi (2008) Klein (2006) Rashidah & Fairuzana (2006) Abdullah, Yusof & Nor (2010) Agrawal & Chadha (2005) Cao, Myers & Omer (2011) Huang, Rose-Green & Lee (2012) Abbott, Park, & Parker (2000) Zhao & Chen (2008)
	συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου		Hafiza & Devi (2008) Persons (2005)	Bradbury, Mak & Tan (2006) Juber & Fakhfakh (2012) Kang, Kilgore & Wright (2011) Rashidah & Fairuzana (2006) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Abdullah, Yusof & Nor (2010) Agrawal & Chadha (2005) Abbott, Park, & Parker (2000) Beasley (1996) Carcello & Nagy (2004) Zhao & Chen (2008)
Χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου	μέγεθος	Krishnan, Wen & Zhao (2011) Lin, Li & Yang (2006)		Baxter & Cotter (2009) Kang, Kilgore & Wright (2011) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Huang, Rose-Green & Lee (2012) Huang & Thiruvadi (2010)
	ανεξαρτησία	Bradbury, Mak & Tan (2006)	Abdullah, Yusof & Nor (2010)	Baxter & Cotter (2009)

	Στατιστικά σημαντικές		Μη στατιστικά σημαντικές
	Θετική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	Αρνητική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	
		Juber & Fakhfakh (2012) Kang, Kilgore & Wright (2011) Klein (2006) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Lary & Taylor (2012) Persons (2005)	Rashidah & Fairuzana (2006) Agrawal & Chadha (2005) Huang, Rose-Green & Lee (2012) Lin, Li & Yang (2006) Persons (2005)
	εξειδίκευση	Baxter & Cotter (2009) Kang, Kilgore & Wright (2011) Krishnan, Wen & Zhao (2011) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Agrawal & Chadha (2005) Lary & Taylor (2012) Huang & Thiruvadi (2010)	Rashidah & Fairuzana (2006) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Huang, Rose-Green & Lee (2012) Lin, Li & Yang (2006) Persons (2005)
	συχνότητα συνεδριάσεων	Kang, Kilgore & Wright (2011) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Abbott, Park, & Parker (2000)	Baxter & Cotter (2009) Rashidah & Fairuzana (2006) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Lary & Taylor (2012) Lin, Li & Yang (2006) Huang & Thiruvadi (2010) Persons (2005)
Χαρακτηριστικά των εταιριών	οικονομική μόγλευση	Sun & Liu (2013)	Baxter & Cotter (2009) Bradbury, Mak & Tan (2006) Juber & Fakhfakh (2012) Kang, Kilgore & Wright (2011) Krishnan, Wen & Zhao (2011) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Abdullah, Yusof & Nor (2010)
	μέγεθος της εταιρίας	Baxter & Cotter (2009) Hafiza & Devi (2008) Klein (2006) Krishnan, Wen & Zhao (2011) Rashidah & Fairuzana (2006) Saleh, Iskandar & Rahmat (2007) Sun & Liu (2013) Xie, Davidson & DaDalt (2003) Huang, Rose-Green & Lee (2012)	Juber & Fakhfakh (2012)
	ποιότητα-	Niu (2006)	Baxter & Cotter (2009)
			Klein (2006) Rashidah & Fairuzana (2006) Cao, Myers & Omer (2011) Lin, Li & Yang (2006) Zhao & Chen (2008)
			Kang, Kilgore & Wright (2011) Cao, Myers & Omer (2011) Lary & Taylor (2012) Lin, Li & Yang (2006) Carcello & Nagy (2004) Huang & Thiruvadi (2010) Zhao & Chen (2008)
			Kang, Kilgore & Wright (2011)

		Στατιστικά σημαντικές		Μη στατιστικά σημαντικές
		Θετική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	Αρνητική σχέση με την ποιότητα των Ο.Κ.	
	εξειδίκευση εξωτερικού ελέγχου		Lin, Li & Yang (2006)	Rashidah & Fairuzana (2006) Abdullah, Yusof & Nor (2010) Cao, Myers & Omer (2011) Huang, Rose-Green & Lee (2012)

Πίνακας 3. - Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. της επιτροπής ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των εταιριών (ποσοστά)

		Συχνότητα χρήσης της μεταβλητής από τους ερευνητές ¹⁶	Σχέση της μεταβλητής με την ποιότητα ¹⁷		
			θετική	αρνητική	καμία
Χαρακτηριστικά του Δ.Σ.	μέγεθος	38%	22%	66%	12%
	ανεξαρτησία	71%	30%	0%	70%
	συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου	54%	0%	9%	91%
Χαρακτηριστικά της επιτρ.ελέγχου	μέγεθος	33%	25%	0%	75%
	ανεξαρτησία	58%	50%	7%	43%
	εξειδίκευση	50%	58%	0%	42%
	συχνότητα συνεδριάσεων	42%	30%	0%	70%
Χαρακτηριστικά των εταιριών	οικονομική μόγλευση	54%	7%	54%	39%
	μέγεθος της εταιρίας	70%	53%	6%	41%
	ποιότητα-εξειδίκευση εξωτερικού ελέγχου	33%	13%	26%	61%

¹⁶ Δείχνει το ποσοστό των ερευνών στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η εκάστοτε μεταβλητή ως προς το σύνολο των ερευνών της βιβλιογραφικής επισκόπησης

¹⁷ Δείχνει το ποσοστό των ερευνών, αναλόγως με την σχέση που βρέθηκε με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, ως προς το σύνολο των ερευνών στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η εκάστοτε μεταβλητή

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1. Επιλογή δείγματος

Στην παρούσα εμπειρική έρευνα εστιάζουμε στις ελληνικές εισηγμένες στο Χ.Α.Α. εταιρίες οι οποίες διαπραγματευόταν τις μετοχές τους κατά την περίοδο 2009-2012. Από αυτές αφαιρέθηκαν από το δείγμα οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές εταιρίες καθώς διέπονται από διαφορετική νομοθεσία. Επίσης, αφαιρέθηκαν οι εταιρίες οι οποίες κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο προέβηκαν σε εξαγορά ή συγχώνευση, καθώς και αυτές των οποίων η γνώμη του ορκωτού ελεγκτή επί των οικονομικών τους καταστάσεων ήταν είτε με επιφύλαξη, είτε αρνητική, είτε υπήρξε αδυναμία έκφρασης γνώμης. Από τις εναπομείναντες αυτές εταιρίες, μόνον οι 58 λήφθηκαν υπ' όψιν, αφού για τις υπόλοιπες δεν υπάρχουν στοιχεία αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου. Τέλος, ακραίες τιμές εμφάνισαν πέντε από τις 58 αυτές εταιρίες και αφαιρέθηκαν από το δείγμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την αφαίρεση των εταιριών που προχώρησαν σε εξαγορά ή συγχώνευση και των εταιριών των οποίων η γνώμη του ορκωτού ελεγκτή δεν ήταν σύμφωνη επί των οικονομικών τους καταστάσεων, στο δείγμα περιλαμβάνονται μόνον εκείνες οι οποίες κατά το 2009-2012 διένυσαν μια ομαλή λογιστικά περίοδο. Με τον τρόπο αυτόν, η συγκεκριμένη εργασία συμβάλει στην έρευνα για την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων (βλέπε [5.3.](#)) εισάγοντας την ελεγκτική επιστήμη. Οι εταιρίες παρουσιάζονται ονομαστικά στο [παράρτημα Α.](#).

5.2. Επιλογή δεδομένων

Τα δεδομένα για την κατασκευή της εξαρτημένης μεταβλητής και των μεταβλητών ελέγχου του υποδείγματος συλλέχθηκαν από την βάση δεδομένων DATASTREAM. Τα δεδομένα για τον προσδιορισμό του δείγματος των εταιριών, δηλαδή στοιχεία σχετικά με την γνώμη του ορκωτού ελεγκτή και με την ύπαρξη εξαγορών και συγχωνεύσεων συλλέχθηκαν από τη βάση δεδομένων HELLASTAT. Τέλος, τα δεδομένα για τις ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος που αφορούν τα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου συλλέχθηκαν από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις των εταιριών των ετών 2011 και 2012.

5.3. Η μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων

Για την μέτρηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων υιοθετείται η μεθοδολογία της χειραγώγησης των δεδουλευμένων στοιχείων. Έτσι, για την κατασκευή της εξαρτημένης μεταβλητής λαμβάνεται υπ' όψιν το υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#). Σύμφωνα λοιπόν με το υπόδειγμά της, ως estimating period λαμβάνονται υπ' όψιν τα έτη 2009-2010 και ως event period τα έτη 2011-2012. Αναλυτικότερα, κατά την estimating period (2009-2010) γίνεται μια cross-sectional παλινδρόμηση του παρακάτω υποδείγματος:

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_i \left[\frac{1}{A_{it-1}} \right] + \beta_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right] + \beta_{2i} \left[\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right] + e_{it} \quad (12)$$

Όπου:

TA_{it} Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή t , που προκύπτουν από την αφαίρεση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες από τα καθαρά κέρδη της εταιρίας.

A_{it-1} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά

ΔREV_{it} Τα έσοδα της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t μείον τα έσοδά της τη χρονική στιγμή $t-1$

PPE_{it} Οι ακαθάριστες ενσώματες ακινητοποιήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t

e_{it} Error term for firm i in year t

Στη συνέχεια, οι εκτιμητές $\hat{\alpha}_i$, $\hat{\beta}_{1i}$, $\hat{\beta}_{2i}$ που προκύπτουν από το παραπάνω υπόδειγμα τοποθετούνται ως έχουν στο ίδιο υπόδειγμα αλλά πλέον για τις τιμές των μεταβλητών της event period (2011-2012). Πιο συγκεκριμένα:

$$\frac{T\hat{A}_{ip}}{A_{ip-1}} = \hat{\alpha}_i \left[\frac{1}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{1i} \left[\frac{\Delta REV_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + \hat{\beta}_{2i} \left[\frac{PPE_{ip}}{A_{ip-1}} \right] + e_{ip} \quad (13)$$

Όπου:

$T\hat{A}_{ip}$ Τα συνολικά δεδουλευμένα στοιχεία της εταιρίας i την χρονική στιγμή p

- A_{ip-1} Το σύνολο του ενεργητικού της εταιρίας i την προηγούμενη χρονιά
- ΔREV_{it} Τα έσοδα της εταιρίας i τη χρονική στιγμή t μείον τα έσοδά της τη χρονική στιγμή $p-1$
- PPE_{ip} Οι ακαθάριστες ενσώματες ακινητοποιήσεις της εταιρίας i τη χρονική στιγμή p
- e_{ip} Error term for firm i in year p

Έτσι, τα κατάλοιπα που προκύπτουν από την παραπάνω παλινδρόμηση, δηλαδή η διαφορά των πραγματικών από τις θεωρητικές τιμές των δεδουλευμένων στοιχείων, ισούται με τα δεδουλευμένα στοιχεία που έχουν χειραγωγηθεί. Η απόλυτη τιμή λοιπόν των καταλοίπων ($|DA_{ip}|$) αποτελεί το μέτρο της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων και χρησιμοποιείται ως εξαρτημένη μεταβλητή για την διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της ποιότητας και των χαρακτηριστικών του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου. Όσο για τους εκτιμητές $\hat{\alpha}_i$, $\hat{\beta}_{1i}$, $\hat{\beta}_{2i}$, αυτοί αντιπροσωπεύουν μια ομαλή λογιστικά περίοδο, όπως αυτό προκύπτει από την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κατά την επιλογή του δείγματος των εταιριών (βλέπε [5.1.](#)), και έτσι είναι ικανοί να χρησιμοποιηθούν για την διερεύνηση της χειραγώγησης των δεδουλευμένων στοιχείων σε μια αντίστοιχη περίοδο. Ο καθορισμός λοιπόν των παραπάνω εκτιμητών ως αντιπροσωπευτικών μιας ομαλής λογιστικά περιόδου, βάση της μεθοδολογίας που ακολουθεί η παρούσα εργασία, δίνει μια νέα διάσταση στο υπόδειγμα της [Jones \(1991\)](#), αφού πλέον απαντώνται τα ανεξερεύνητα ερωτήματα για τα οποία το υπόδειγμα αυτό έχει κατηγορηθεί ως ακαδημαϊκό κατασκεύασμα.

5.4. Μεταβλητές ελέγχου

Επιπρόσθετα στα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου, τοποθετούνται και κάποιες βοηθητικές μεταβλητές που έχουν να κάνουν με τα χαρακτηριστικά των εταιριών, οι οποίες βοηθούν στην ελαχιστοποίηση της μεροληψίας επί του ελέγχου των ερευνητικών υποθέσεων. Αυτές είναι :

5.4.1. Το μέγεθος της εταιρίας

Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι το μέγεθος της εταιρίας σχετίζεται θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ([Baxter & Cotter 2009](#), [Hafiza & Devi 2008](#), [Klein 2006](#),

[Krishnan, Wen & Zhao 2011](#), [Rashidah & Fairuzana 2006](#), [Saleh, Iskandar & Rahmat 2007](#), [Sun & Liu 2013](#), [Xie, Davidson & DaDalt 2003](#), [Huang, Rose-Green & Lee 2012](#)). Αυτό υποστηρίζει η θεωρία ότι οι μικρότερες εταιρίες υπόκεινται σε μικρότερης έκτασης έλεγχο από τις εποπτικές αρχές, αφήνοντας τους το περιθώριο να ασκήσουν δημιουργική λογιστική, ενώ αντίθετα τα περιθώρια ελιγμών στις μεγάλες εταιρίες, όπου ο έλεγχος είναι εξονυχιστικός, είναι περιορισμένα. Υπάρχει όμως και η αντίθετη οπτική, η οποία έχει υποστηριχθεί από μελέτες όπως αυτή των [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#), σύμφωνα με την οποία μεγάλες εταιρίες, των οποίων το περιβάλλον είναι αρκετά πολύπλοκο και υπάρχουν σε αυτό πληθώρα λογαριασμών, είναι πιθανότερο να παρουσιάζουν χαμηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις. Ακόμα, υπάρχει και η άποψη ότι το μέγεθος δεν παίζει ρόλο στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, αφού έρευνες όπως αυτές των [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#) [Cao](#), των [Myers & Omer \(2004\)](#), των [Lary & Taylor \(2012\)](#), των [Lin, Li & Yang \(2006\)](#), των [Carcello & Nagy \(2004\)](#), των [Huang & Thiruvadi \(2010\)](#) και των [Zhao & Chen \(2008\)](#) έδειξαν ότι το μέγεθος δεν σχετίζεται με τη χειραγώγηση, τις αναδιατυπώσεις ή τη λογιστική απάτη.

5.4.2. Η οικονομική μόχλευση

Η μόχλευση (Leverage) ορίζεται από τους ερευνητές ως το συνολικό χρέος της επιχείρησης προς το σύνολο του ενεργητικού. Υπάρχουν βέβαια και ερευνητές που στο συνολικό χρέος δεν λαμβάνουν υπ' όψιν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Παρόλα αυτά, ο δείκτης αυτός θεωρείται αρκετά σημαντικός, κυρίως για τους πιστωτές της οικονομικής οντότητας, καθώς αποτελεί ένα μέτρο για την παρακολούθηση της δανειακής της επιβάρυνσης. Τα αποτελέσματα των ερευνών για την σχέση της δανειακής επιβάρυνσης ποικίλουν. Από τη μία, οι περισσότερες έρευνες έχουν δείξει ότι οι δανειακά βεβαρυσμένες εταιρίες είναι επιρρεπείς στη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων τους και στο να αναδιατυπώνουν τις οικονομικές τους καταστάσεις ([Baxter & Cotter 2009](#), [Bradbury, Mak & Tan 2006](#), [Juber & Fakhfakh 2012](#), [Kang, Kilgore & Wright 2011](#), [Krishnan, Wen & Zhao 2011](#), [Saleh, Iskandar & Rahmat 2007](#), [Abdullah, Yusof & Nor 2010](#)), με την δικαιολογία ότι οι εταιρίες αυτές που έχουν ανάγκη τον εξωτερικό δανεισμό για να πετύχουν τον σκοπό τους, δηλαδή την άντληση κεφαλαίων από θεσμικούς επενδυτές και πιστωτικά ιδρύματα, παραβιάζουν τους νόμους και τις λογιστικές αρχές. Υπάρχουν όμως και έρευνες που έχουν δείξει το αντίθετο, όπως π.χ αυτή των [Sun & Liu \(2013\)](#), όπου η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων σχετίζεται θετικά με την δανειακή επιβάρυνση. Αυτό μπορεί να

δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι συνήθως οι μεγάλες και επιφανείς εταιρίες είθισται να είναι δανειακά βεβαρυσμένες ([Niu, 2006](#)). Έτσι λοιπόν, από τη στιγμή που το μέγεθος των εταιριών σχετίζεται συχνά θετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων, οι μεγάλες εταιρίες μπορεί να προσαρμόζονται πλήρως στους λογιστικούς κανόνες με σκοπό τον δανεισμό, χωρίς να διακυβεύουν το κύρος τους με την χρήση δημιουργικής λογιστικής. Τέλος, υπάρχουν και περιπτώσεις που δείχνουν ότι η μόχλευση δεν σχετίζεται με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ([Klein 2006](#), [Rashidah & Fairuzana 2006](#), [Cao, Myers & Omer 2004](#), [Lin, Li & Yang 2006](#), [Zhao & Chen 2008](#)).

5.4.3. Η εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου

Η εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου χρησιμοποιείται συχνά από τους ερευνητές που το αντικείμενο μελέτης τους είναι η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Η εξειδίκευση της ελεγκτικής εταιρίας συνήθως μετράται με την παρουσία της στην διεθνή και εγχώρια αγορά και για τον λόγο αυτό ως εξειδικευμένες ελεγκτικές εταιρίες θεωρούνται από τους ερευνητές οι μεγαλύτερες τέσσερις ή πέντε από αυτές. Οι μεγαλύτερες λοιπόν ελεγκτικές εταιρίες, έχοντας ενσωματώσει τις βέλτιστες πρακτικές στην διεξαγωγή του εξωτερικού ελέγχου, θεωρούνται περισσότερο οργανωμένες. Σε συνδυασμό δε με την μακροχρόνια εμπειρία που κατέχουν τόσο σε διεθνές όσο και σε τοπικό επίπεδο, υποστηρίζεται ότι παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και ταυτόχρονα συμβάλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων ([Niu 2006](#)). Πάραυτα, υπάρχουν και αποτελέσματα ερευνών σχετικά με την εξειδίκευση και την ποιότητα που είναι αντίθετα στις προσδοκίες των ερευνητών. Για παράδειγμα, οι [Baxter & Cotter \(2009\)](#) και οι [Lin, Li & Yang \(2006\)](#) βρήκαν αρνητική σχέση ανάμεσα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και την εξειδίκευση του εξωτερικού ελέγχου, ενώ οι [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#), οι [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#), οι [Abdullah, Yusof & Nor \(2010\)](#), οι [Cao, Myers & Omer \(2004\)](#) και οι [Huang, Rose-Green & Lee \(2012\)](#) κατέληξαν στο ότι η εξειδίκευση δεν επηρεάζει την ποιότητα.

Βάση όλων των παραπάνω, αναπτύχθηκε το οικονομετρικό μοντέλο το οποίο δοκιμάστηκε κατά την περίοδο 2011-2012 και έχει την ακόλουθη μορφή :

$$\begin{aligned}
DA_{ip} = & a + \beta_1 BDsize_{ip} + \beta_2 BDind\%_{ip} + \beta_3 CEOdual_{ip} + \beta_4 ACsize_{ip} \\
& + \beta_5 ACind\%_{ip} + \beta_6 ACexp\%_{ip} + \beta_7 ACmeet_{ip} + \beta_8 Fsize_{ip} \quad (14) \\
& + \beta_9 Lev_{ip} + \beta_{10} Big4_{ip} + e_{ip}
\end{aligned}$$

Όπου:

DA	Η απόλυτη τιμή των καταλοίπων, όπως αυτά προέκυψαν από την εξίσωση (13)
BDsize	Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ.
BDind%	Το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ.
CEOdual	Ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 1 εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι και πρόεδρος του Δ.Σ. και 0 ειδάλως
ACsize	Ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου
ACind%	Το ποσοστό των ανεξαρτήτων μη εκτελεστικών μελών της επιτροπής ελέγχου
ACexp%	Το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με εξειδίκευση σε οικονομικά θέματα
ACmeet	Ο ετήσιος αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου
Fsize	Το σύνολο του ενεργητικού
Lev	Οι συνολικές υποχρεώσεις προς το σύνολο του ενεργητικού
Big4	Ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 1 εάν ο εξωτερικός έλεγχος έγινε από μια εκ των 4 μεγαλύτερων διεθνώς ελεγκτικών εταιριών και 0 ειδάλως
e_{ip}	Error term for firm i in year p

6. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

6.1. Περιγραφική στατιστική

Παρατηρώντας τον [πίνακα 4](#), προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις καταστρατήγησης της νομοθεσίας περί εταιρικής διακυβέρνησης που αφορούν τη λειτουργία της επιτροπής ελέγχου (N.3693/2008).

Πίνακας 4. - Περιγραφικά στατιστικά

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
DA	106	0.05229	0.057102	7.17E-05	0.353556
BDsize	106	7.764151	2.049631	4	15
BDind%	106	0.313774	0.111786	0	0.57
CEOdual	106	0.45283	0.500135	0	1
ACsize	106	2.981132	0.238293	2	4
ACexp%	106	0.548208	0.330214	0	1
ACind%	106	0.629906	0.236238	0	1
ACmeet	106	3.698113	1.079416	1	7
Fsize	106	265.1159	451.095	4.9	2641.14
Lev	106	0.569057	0.326107	0.01	2.15
Big4	106	0.169811	0.377251	0	1

Πιο συγκεκριμένα, η ελάχιστη τιμή της μεταβλητής Aудsize (Min.=2), δηλαδή του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου, καταδεικνύει την ύπαρξη επιτροπής η οποία απαρτίζεται από δύο μόνο μέλη, ενώ ο νόμος ορίζει ρητά ότι πρέπει να απαρτίζεται τουλάχιστον από τρία. Σε συνέχεια των διατάξεων του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι τουλάχιστον ένα εκ μελών της επιτροπής ελέγχου πρέπει να είναι ανεξάρτητο και να έχει γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Παρόλα αυτά, και αυτή η διάταξη δεν εφαρμόζεται, αφού οι ελάχιστες τιμές των μεταβλητών ACind% (Min.=0) και ACexp% (Min.=0) δείχνουν ότι υπάρχουν περιπτώσεις επιτροπών ελέγχου χωρίς ανεξάρτητα ή εξειδικευμένα σε οικονομικά θέματα μέλη. Σε συνδυασμό δε με την ανεπαρκή

επιμέλεια που φαίνεται να δείχνουν οι επιτροπές ελέγχου στο έργο τους, το οποίο φαίνεται από τον σχετικά μικρό μέσο όρο ετήσιων συνεδριάσεων (ACmeet Min.=3.69), προκύπτει το συμπέρασμα ότι η επιτροπή ελέγχου ως θεσμός δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί κατάλληλα για την περίπτωση των ελληνικών εταιριών. Σύμφωνα με τις εταιρίες του δείγματος, περίπου στις μισές περιπτώσεις παρατηρείται δυαδικότητα στον ρόλο του διευθύνοντος συμβούλου (CEO dual Mean=0.45), γεγονός που δείχνει σε σημαντικό βαθμό τη συγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπό του. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο βαθμός ανεξαρτησίας των Δ.Σ. των εταιριών του δείγματος κυμαίνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, καθώς κατά μέσο όρο τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά αποτελούν περίπου το 30% .

6.2 Αποτελέσματα παλινδρόμησης

Στην πρώτη στήλη του [πίνακα 5](#), παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις του οικονομετρικού υποδείγματος ([εξίσωση 14](#)). Επιλέγοντας την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων (OLS Regression), παρόλο που δεν υπάρχουν προβλήματα πολυσυγγραμικότητας ($1.11 \leq VIF \leq 2.42$), ετεροσκεδαστικότητας (White test P-value =0.066) και κανονικότητας (Shapiro - Wilk test Prob>z = 0.839), το μοντέλο αντιμετωπίζει πρόβλημα εξειδίκευσης όπως δείχνουν τα αποτελέσματα του linktest ($P > |t| = 0.001$). Έτσι, για την υποστήριξη των ερευνητικών υποθέσεων λαμβάνονται υπ' όψιν τα αποτελέσματα που προκύπτουν βάση της σταθμισμένης μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων (WLS regression), όπου υιοθετώντας την συγκεκριμένη μέθοδο, το υπόδειγμα δεν αντιμετωπίζει κανένα από τα παραπάνω προβλήματα σχετικά με τους ελέγχους πολυσυγγραμικότητας ($2.12 \leq VIF \leq 7.55$), ετεροσκεδαστικότητας (White test P-value =0.085), κανονικότητας (Shapiro - Wilk test Prob>z = 0.839) και εξειδίκευσης (linktest $P > |t| = 0.944$). Τα αποτελέσματα της μεθόδου WLS παρουσιάζονται στην δεύτερη στήλη του [πίνακα 5](#). Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα, προκύπτει αρνητική σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας των μελών της επιτροπής ελέγχου και της εξαρτημένης μεταβλητής που εκφράζει την χειραγώγηση, καθώς η ανεξάρτητη μεταβλητή ACind%, δηλαδή το ποσοστό των ανεξαρτητών μελών της επιτροπής ελέγχου, είναι αρνητική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το αποτέλεσμα αυτό μοιάζει με αυτά των [Bradbury, Mak & Tan 2006](#), των [Juber & Fakhfakh 2012](#), των [Kang, Kilgore & Wright 2011](#) και του [Klein \(2006\)](#). Συνεπώς, τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη της επιτροπής ελέγχου συμβάλουν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και έτσι η **H.5** υποστηρίζεται. Από την άλλη, καμία από τις ερευνητικές υποθέσεις

H.1, H.2, H.3, H.4, H.6, και H.7 δεν μπορούν να υποστηριχθούν αφού οι αντίστοιχες μεταβλητές δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές.

Πίνακας 5. - Εκτιμήσεις δείγματος με την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων

Independent variables	Model 1	Model 2
	ordinary regression	weighted least squares regression
BDsize	0.00298 (0.48200)	0.00911 (0.46100)
BDind%	-0.04951 (0.52700)	0.14299 (0.47500)
CEOdual	-0.00771 (0.45900)	-0.03013 (0.35300)
ACsize	0.04172 (0.06400) *	0.05072 (0.48600)
ACind%	0.01632 (0.54400)	-0.20931 (0.00000) ***
ACexp%	0.01196 (0.60100)	0.03359 (0.61600)
ACmeet	0.00301 (0.54300)	-0.00734 (0.57200)
Fsize	-0.00001 (0.39400)	-0.00005 (0.63600)
Lev	0.08755 (0.00100) ***	0.12068 (0.05000) **
Big4	0.00355 (0.81200)	0.00572 (0.85700)
N	106	106
R ²	0.275	0.168
VIF	min.= 1.11 max.= 2.42	min.= 2.12 max.= 7.55
Shapiro-Wilk	Prob>z = 0.839	Prob>z = 0.839
White	P-value = 0.066	P-value = 0.085
Hatsq	P> t = 0.001	P> t = 0.944

Όπου *** είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο 1%
 ** είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο 5%
 * είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο 10%

Από τις μεταβλητές ελέγχου, στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% και με αρνητική σχέση βρέθηκε η οικονομική μόχλευση (Lev). Έτσι λοιπόν, οι δανεικά βεβαρυμμένες επιχειρήσεις τείνουν να χειραγωγούν τα αποτελέσματά τους παρουσιάζοντας χαμηλής ποιότητας οικονομικές καταστάσεις. Το αποτέλεσμα αυτό μοιάζει με τα ευρήματα αντίστοιχων ερευνών όπως αυτές των [Baxter & Cotter \(2009\)](#), των [Bradbury, Mak & Tan \(2006\)](#), των [Juber & Fakhfakh \(2012\)](#), των [Kang, Kilgore & Wright \(2011\)](#), των [Krishnan, Wen & Zhao \(2011\)](#) και των [Saleh, Iskandar & Rahmat \(2007\)](#). Τέλος, η χαμηλή τιμή του $R^2 = 0.168$, η οποία μοιάζει με αυτή των [Rashidah & Fairuzana \(2006\)](#) ($R^2 = 0.128$) και των [Hafiza & Devi \(2008\)](#) ($R^2 = 0.106$), δικαιολογεί το γεγονός ότι μόνο δυο από τις δέκα ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές, υποδεικνύοντας ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση της παρούσας εργασίας, παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν ποιοι είναι οι παράγοντες εκείνοι που αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση και που επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών. Μελετώντας λοιπόν τέτοιου είδους έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς ανά τον κόσμο, οι παράγοντες αυτοί έχουν να κάνουν κυρίως με την ανεξαρτησία των μελών των Δ.Σ. των εταιριών, καθώς και με την ανεξαρτησία, την εξειδίκευση και την επιμέλεια της επιτροπής ελέγχου. Οι παραπάνω παράγοντες, σύμφωνα πάντα με τα αποτελέσματα των ερευνητών, εΐθισται να επιδρούν θετικά στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Μέσα από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας που έγινε χάριν αυτής της εργασίας, παρατηρείται επίσης η εξέλιξη στον τρόπο προσέγγισης της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων από τους εκάστοτε ερευνητές. Η αρχική λοιπόν προσέγγιση μέσω της μεθόδου χειραγώγησης των δεδουλευμένων στοιχείων κατηγορήθηκε από τους μετέπειτα ερευνητές ως ένα ακαδημαϊκό κατασκευάσμα εξαιτίας του ότι βασίζεται σε υποθέσεις. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι ερευνητές να αναζητήσουν διαφορετικές μεθόδους προσέγγισης της ποιότητας, όπως η αναδιατύπωση (ή όχι) των οικονομικών καταστάσεων και η ύπαρξη (ή όχι) λογιστικής απάτης. Παρόλα αυτά, η παρούσα εργασία μέσω της μεθοδολογίας που ακολουθεί για την προσέγγιση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων, προτείνει την εισαγωγή της ελεγκτικής επιστήμης στην μέθοδο χειραγώγησης των δεδουλευμένων στοιχείων. Με την εισαγωγή της ελεγκτικής επιστήμης, δίδεται μια απάντηση στα ανεξερεύνητα ερωτήματα για τα οποία η μέθοδος έχει κατηγορηθεί, αποκτώντας έτσι περισσότερο κύρος αφού πλέον παύει να βασίζεται σε υποθέσεις. Στην συνέχεια, υιοθετώντας την παραπάνω καινοτόμο μεθοδολογία, μελετήθηκε η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και στα χαρακτηριστικά του Δ.Σ. και της επιτροπής ελέγχου για την περίπτωση των Ελληνικών εισηγμένων εταιριών. Τα ευρήματα που προέκυψαν από την εμπειρική μελέτη δείχνουν ότι υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στην ποιότητα και στην ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, ενώ οι βεβαρυμμένες δανειακά επιχειρήσεις τείνουν να παρουσιάζουν χαμηλής ποιότητας οικονομικές καταστάσεις. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι παρατηρήθηκαν περιπτώσεις καταστρατήγησης της νομοθεσίας περί λειτουργίας της επιτροπής ελέγχου, και πιο συγκεκριμένα ανεπάρκεια της ανεξαρτησίας των μελών της και της εξειδίκευσής τους. Παράλληλα παρατηρήθηκε ασυνέπεια σχετικά με τον

τρόπο που επιτελούν το έργο τους. Εν κατακλείδι, λαμβάνοντας υπ' όψιν το γεγονός ότι υπάρχουν ελάχιστα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τα χαρακτηριστικά της εταιρικής διακυβέρνησης, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το ελληνικό περιβάλλον δεν είναι ακόμα αρκετά ώριμο για να υποδεχτεί μια τέτοιου είδους έρευνα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα παραπάνω συμπεράσματα να προκύπτουν από έναν σχετικά μικρό αριθμό παρατηρήσεων. Έτσι, ακολουθώντας την μεθοδολογία που προτείνει η παρούσα εργασία, η μελέτη αυτή θα μπορούσε να γίνει εκ νέου στο μέλλον, όταν πλέον το ελληνικό περιβάλλον θα είναι πιο ώριμο. Άμεσα όμως, μπορεί να υιοθετηθεί για την μελέτη περιπτώσεων εκτός των ελληνικών συνόρων.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

8.1. Ξένη βιβλιογραφία

1. **Abbott L., Park Y., Parker S.** (2000), «*The effects of audit committee activity and independence on corporate fraud*», *Managerial Finance*, Vol. 26 Iss: 11, pp.55 - 68
2. **Abdullah S.N., Yusof M. and Nor M.**, (2010) «*Financial restatements and corporate governance among Malaysian listed companies*», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25 Iss: 6, pp.526 - 552
3. **Agrawal, A. and Chadha, S.** (2005), «*Corporate governance and accounting scandals*», *Journal of Law and Economics*, Vol. 48, No. 2, pp. 371-406.
4. **Apostolou K. Apostolos and Nanopoulos A. Konstantinos** (2009), «*Voluntary accounting disclosure and corporate governance: Evidence from Greek listed firms*», *Int. J. Accounting and Finance*, Vol.1, No. 4
5. **Baxter P. & Cotter J.** (2009), «*Audit Committees and Earnings Quality*», *Accounting & Finance* Volume 49, Issue 2, pp 267–290
6. **Beasley M.** (1996), «*An Empirical Analysis of the Relation between the Board of Director Composition and Financial Statement Fraud*», *The Accounting Review*, Vol. 71, No. 4, pp. 443-465
7. **Beneish M.** (1997), «*Detecting GAAP violation: implications for assessing earnings management among firms with extreme financial performance*», *Journal of Accounting and Public Policy* Volume 16, Issue 3, pp. 271–309
8. **Bradbury, M., Mak, Y. and Tan, S.** (2004) «*Board characteristics, audit committee characteristics and abnormal accruals*», Working paper, Massey University and National University of Singapore.
9. **Cao Y., Myers L. & Omer T.** (2011), «*Does Company Reputation Matter for Financial Reporting Quality? Evidence from Restatements*», Available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1317343
10. **Carcello, J. V. and Nagy, A. L.** (2004) «*Audit firm tenure and fraudulent financial reporting*», *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Vol. 23, No. 2, pp. 55-69
11. **Chambers D.** (1999), «*Earnings Management and Capital Market Misallocation*», Available at : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=198790
12. **Chen, K.Y. and Elder, R.J.** (2007) «*Fraud Risk Factors and the Likelihood of*

Fraudulent Financial Reporting: Evidence from Statement on Auditing Standards No. 43 in Taiwan», Working Paper, Available at:

13. **DeAngelo L. (1986)**, «*Accounting Numbers as Market Valuation Substitutes: A Study of Management Buyouts of Public Stockholders*», *The Accounting Review*, 61, 3 (July), pp. 400-420
14. **Dechow P, Sloan R and Sweeney A. (1995)**, «*Detecting Earnings Management*» *The Accounting Review* Vol. 70, No. 2, pp. 193-225
15. **Dechow P. and Dichev I. (2002)**, «*The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors*», *The Accounting Review: Supplement 2002*, Vol. 77, No. S-1, pp. 35-59
16. **Dechow P., Richardson S. and Tuna I. (2003)** , «*Why are Earnings Kinky? An Examination of the Earnings Management Explanation*», *Review of Accounting Studies*, Vol. 8, pp. 355-384
17. **Doyle, J.T., Ge, W. and McVay, S. (2007)**, «*Accruals Quality and Internal Control over Financial Reporting*», *The Accounting Review*, Vol. 82, No. 5, pp. 1141-1170
18. **Farber, D.B. (2005)**, «*Restoring trust after fraud: Does corporate governance matter?*», *Accounting Review*, vol. 80, no. 2, pp. 539-561.
19. **Felo, A., Krishnamurthy, S. and Solieri, S. (2003)**, «*Audit committee characteristics and the perceived quality of financial reporting: an empirical analysis*», Working paper, Pennsylvania State University, SUNY at Binghamton and University of Scranton.
20. **Grand Thornton (2012)**, «*Έρευνα Εταιρικής Διακυβέρνησης*» Available at : <http://www.grant-thornton.gr/Ofis/c1.asp?photoid=168&subid=79&catid=56&l=3>
21. **Hafiza H. & Devi S. (2008)**, «*Board Characteristics, Ownership Structure and Earnings Quality : Malaysian Evidence*», Emerald Group Publishing Limited Vol. 8, pp.97 - 123
22. **Healy P. (1985)**, «*The effect of bonus schemes on accounting decisions*», *Journal of Accounting and Economics*, Volume 7, Issues 1–3, pp. 85–107
23. **Huang H-W and Thiruvadi S. (2010)**, «*Audit Committee Characteristics and Corporate Fraud*» , *International Journal of Public Information Systems*, Vol.6, N.1
24. **Huang H-W, Rose-Green E. and Lee C-C. (2012)** «*CEO Age and Financial Reporting Quality*», *Accounting Horizons*, Vol. 26, No. 4, pp. 725-740

25. **Iatridis, G.** (2011), «*Implementation of International Financial Reporting Standards and the Quality of Financial Statement Information; An Investigation of Earnings Management and Value Relevance*», Available at : <http://www.efmaefm.org/0EFMAMEETINGS/EFMA%20ANNUAL%20MEETINGS/2008-athens/Iatridis.pdf>
26. **Jones J.** (1991), «*Earnings Management During Import Relief Investigations*», Journal of Accounting Research Vol. 29 No. 2, pp. 193-228
27. **Juber H. & Fakhfakh H.** (2012), «*Earnings Management and Board Oversight: An International Comparison*», Managerial Auditing Journal, Vol. 27 Iss: 1, pp.66 - 86
28. **Kang S-H and Sivaramakrishnan K.** (1995), «*Issues in Testing Earnings Management and an Instrumental Variable Approach*», Journal of Accounting Research Vol. 33, No. 2 (Autumn, 1995), pp. 353-367
29. **Kang W-S, Kilgore A. & Wright S.** (2011), «*The Effectiveness of Audit Committees for Low and Mid-Cap firms*», Managerial Auditing Journal, Vol. 26 Iss: 7, pp.623 - 650
30. **Kinney, W.R., Palmrose, Z.V. and Scholtz S.** (2004), «*Auditor Independence, Non-Audit Services, and Restatements: Was the U.S. Government Right?*», Journal of Accounting Research, Vol. 42, No. 3, pp. 561-588.
31. **Klein A.** (2006), «*Audit Committee, Board of Director Characteristics, and Earnings Management*», NYU, Law and Economics Research Paper No. 06-42 Available at : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=246674
32. **Kothari S.P., Leone A. and Wasley C.** (2002), «*Performance matched discretionary accrual measures*», Journal of Accounting and Economics Volume 39, Issue 1, pp. 163–197
33. **Krishnan J., Wen Y. & Zhao W.** (2011) «*Legal Expertise on Corporate Audit Committees and Financial Reporting Quality*», Accounting Review, Vol. 86, No. 6, Available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1925915
34. **Lary A., Taylor D.,** (2012) «*Governance characteristics and role effectiveness of audit committees*», Managerial Auditing Journal, Vol. 27 Iss: 4, pp.336 - 354
35. **Lin J., Li J., Yang J.,** (2006) «*The effect of audit committee performance on earnings quality*», Managerial Auditing Journal, Vol. 21 Iss: 9, pp.921 - 933
36. **McNichols M.** (2000), «*Research design issues in earnings management studies*»,

37. **Niu F.** (2006), «*Corporate Governance and the Quality of Accounting Earnings: A Canadian Perspective*», *International Journal of Managerial Finance*, Vol. 2 Iss: 4, pp.302 - 327
38. **Nwaeze E. (2001)**, «*The Adjustment Process of Accruals: Empirical Evidence and Implication for Accrual Research*», *Review of Quantitative Finance and Accounting*, Volume 17, Issue 2, pp 187-211
39. **Palmrose Z-V & Scholz S.** (2004), «*The Circumstances and Legal Consequences of Non-GAAP Reporting: Evidence from Restatements*», *Contemporary Accounting Research*, Volume 21, Issue 1, pp. 139–180
40. **Persons O.** (2005), «*The Relation Between the New Corporate Governance Rules and the Likelihood of Financial Statement Fraud*», *Review of Accounting and Finance*, Vol. 4 Iss: 2, pp.125 - 148
41. **Rashidah A-R & Fairuzana H-M** (2006), «*Board, Audit Committee, Culture and Earnings Management: Malaysian Evidence*», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21 Iss: 7, pp.783 - 804
42. **Ronen J. & Yaari V.** (2008) «*Earnings Management : Emerging Insights in Theory, Practice and Research*», Springer Publications
43. **Ronen J. and Sadan S.** (1981), «*Smoothing Income Numbers : Objectives, Means and Implications*» Addison-Wesley Educational Publishers
44. **Ronen, J & Yaari V.** (2008) «*Earnings Management; Emerging Insights in Theory, Practice and Research*», SPRINGER Publications
45. **Saleh N., Iskandar T. & Rahmat M.** (2007), «*Audit Committee Characteristics and Earnings Management: Evidence from Malaysia*», *Asian Review of Accounting*, Vol. 15 Iss: 2, pp.147 - 163
46. **Skousen, C.J., Smith, K.R. and Wright, C.J.** (2008), «*Detecting and Predicting Financial Statement Fraud: The Effectiveness of the Fraud Triangle and SAS No. 99*», Working Paper, Available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1295494
47. **Spathis, C.T.** (2002), «*Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece*», *Managerial Auditing Journal*, vol. 17, no. 4, pp. 179-191

48. **Sun J. & Liu G.** (2013), «*Auditor Industry Specialization, Board Governance and Earnings Management*», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 28 Iss: 1, pp.45 - 64
49. **Xie B., Davidson W. & DaDalt P.** (2003), «*Earnings Management and Corporate Governance: The Role of the Board and the Audit Committee*», Available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=304195
50. **Zhao Y. and Chen K-H** (2008), «*Staggered boards and earnings management*», *The Accounting Review*, Volume: 83 Issue: 5 pp.1347-1381

8.2. Ελληνική βιβλιογραφία

1. **Αδαμίδης, Α.** (2008) «*Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*», Εκδόσεις University Studio Press
2. **Κάντζος, Κ.** (2002) «*Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*», Εκδόσεις INTERBOOKS
3. **Καρμπαδάκης Γ.** (2012), «*Η ποιότητα του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων: αποτελέσματα από την εφαρμογή οικονομετρικών υποδειγμάτων εντοπισμού διαχείρισης κερδών*», Available at : <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/26729#page/1/mode/2up>
4. **Κοντάκος, Α. & Παπασπύρου Α.** (1993) «*Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων*», Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ
5. **Λουμιώτης Β.** (2010), «*Ελεγκτική: 1. Ελεγκτική και επαγγελματικές ικανότητες ελεγκτών 2. Διαχείριση κινδύνων και εσωτερικός έλεγχος*», 4^η Έκδοση, Εκδόσεις Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Α.
6. **Μούζουλας Αντ. Σπήλιος** (2003), «*N.3016/2002 για την Εταιρική Διακυβέρνηση*», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
7. **Μούζουλας Αντ. Σπήλιος** (2003), *Διεθνής Εμπειρία, Ελληνική Πραγματικότητα*, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
8. **Νιάρχος, Ν.** (2004) «*Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*», Εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
9. **ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3016 / 2002** , «*Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις*,» (ΦΕΚ 110/17.05.2002),όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 26 του νόμου 3091/2002 (ΦΕΚ, 330/24.12.2002)
10. **Πρωτοψάλτης Ν.** (2009), «*Επιτομή Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων*», Εκδόσεις Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Α.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α. - Οι εταιρίες του δείγματος

A/A	Όνομα εταιρίας	Κλάδος
1	ΑΤΤΙΚΑ ΑΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	Συμμετοχών
2	AUTOHELLAS	Τουρισμός
3	BYTE COMPUTER	Πληροφορική
4	COMPUCON ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	Πληροφορική
5	DIONIC ΑΕΒΕ	Εμπόριο
6	EUROMEDICA Α.Ε. ΠΑΡΟΧΗΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Ιατρικές Υπηρεσίες
7	JUMBO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	Εμπόριο
8	LAVIFARM Α.Ε	Βιομηχανία (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)
9	MEVACO ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
10	M.L.S. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	Πληροφορική
11	NUTRIART Α.Β.Ε.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)
12	PROFILE Α.Ε.Β.Ε. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	Πληροφορική
13	PASAL ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ακίνητη Περιουσία
14	SPIDER ΜΕΤΑΛΛΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
15	ΥΑΛCO- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α.Ε.	Εμπόριο (Επιτραπέζια - Μαγειρικά - Διακοσμητικά)
16	ΑΝΩΝΥΜΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ	Θαλάσσιες Μεταφορές
17	ΑΕΓΕΚ	Συμμετοχών
18	ΑΘΗΝΑ ΑΤΕ	Τεχνικές - Οικοδομικές
19	ΑΚΡΙΤΑΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Ξύλο - Φελλός & Προϊόντα)
20	ALCO	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
21	ΒΑΛΚΑΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Α.Ε.	Ακίνητη Περιουσία

A/A	Όνομα εταιρίας	Κλάδος
22	ΒΑΡΑΓΚΗΣ Α.Β.Ε.Π.Ε.	Βιομηχανία (Επιπλα)
23	ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ SYSTEMS	Εμπόριο (Επαγγελματικός Εξοπλισμός)
24	ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	Συμμετοχών
25	ΓΕΝ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	Εμπόριο (Εφόδια Ναυτιλίας & Βιομηχανίας)
26	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.	Τεχνικές - Οικοδομικές
27	ΔΟΥΡΟΣ	Βιομηχανία (Κλωστοϋφαντουργικά Προϊόντα)
28	ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΒΕΕ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)
29	ΕΙΔΗΣΕΟΦΩΝΙΚΗ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.Ε.	Διάφορες Υπηρεσίες
30	ΕΚΤΕΡ Α.Ε.	Τεχνικές - Οικοδομικές
31	ΕΛΑΣΤΡΟΝ Α.Ε.Β.Ε. - ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	Εμπόριο (Μέταλλα - Μεταλλικά Προϊόντα)
32	ΕΛΒΑΛ Α.Ε ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓ. ΑΛΟΥΜ.	Βιομηχανία Μεταλλουργικά Προϊόντα)
33	ΕΛΓΕΚΑ Α.Ε.	Εμπόριο (Είδη Διατροφής)
34	ΕΛΤΟΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΕΒΕ	Εμπόριο (Χημικά - Αέρια - Χρώματα - Εκρηκτικά)
35	ΟΜΙΛΟΣ ΙΝΤΕΑΛ Α.Β.Ε.Ε.Δ.Ε.	Συμμετοχών
36	ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)
37	ΚΟΡΡΕΣ	Βιομηχανία (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)
38	ΚΤΗΜΑ ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ Α.Ε.	Βιομηχανία (Ποτά)
39	Μ. Ι. ΜΑΪΛΛΗΣ Α.Ε.Β.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
40	ΜΗΧΑΝΙΚΗ Α.Ε.	Τεχνικές - Οικοδομικές
41	ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε.	Τεχνικές - Οικοδομικές
42	ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)
43	ΝΗΡΕΥΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Αγροτικά Προϊόντα)

A/A	Όνομα εταιρίας	Κλάδος
44	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ Α.Ε.	Τυχερά Παιχνίδια - Καζίνο
45	ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΒΕΕΑ - ΔΡΟΜΕΑΣ	Βιομηχανία (Επιπλα)
46	ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Β.Ε.Τ.Ε.	Συμμετοχών
47	ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ Κ. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)
48	ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ Α.Ε.Β.Ε.	Εμπόριο (Μεταφορικά Μέσα)
49	ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
50	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.	Ενέργεια - Νερό
51	ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ	Συμμετοχών
52	ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΛ Α.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)
53	ΥΙΟΙ Ε.ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ - ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜ. ΤΥΡΝΑΒΟΥ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)